

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revidering av strafflagens bestämmelser om brott som äventyrar hälsa och säkerhet och av vissa lagar som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att strafflagens gällande 44 kap. skall ersättas med ett nytt kapitel om brott som äventyrar hälsa och säkerhet. I anslutning till detta föreslås det ändringar i 20 andra lagar. I enlighet med den koncentrationsprincip som hänför sig till revideringen av strafflagen samlas i 44 kap. strafflagen de särskilda straffbestämmelser med hot om fängelsestraff som gäller detta område och som för närvarande finns i speciallagar. Dessutom föreslås i kapitlet bestämmelser om dopningsbrott.

Som hälsobrott bestraffas behandling och transport av varor eller ämnen samt utförande av tjänster i strid med bestämmelser och föreskrifter som hänför sig till sex lagar inom det lagstiftningsområde som gäller hälsa och säkerhet. Endast sådan verksamhet som är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa skall vara straffbar. Kapitlet skall också innehålla bestämmelser om hälsoskyddsförseelse och om olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården samt om olovlig utövning av veterinäryrket. Det föreslås att straff för brott mot bestämmelserna i läkemedelslagen och lagen om medicinsk behandling av djur skall dömas ut enligt bestämmelsen om läkemedelsbrott.

Som dopningsbrott bestraffas olaglig införsel, framställning och spridning av dopningsmedel. Innehav av dopningsmedel föreslås vara straffbart endast när innehavarens uppenbara syfte är att olagligen sprida dopningsmedlen. Kapitlet skall också innehålla separata rekvisit för grova och lindriga dopningsbrott samt en definition av vad som avses med dopningsmedel.

Brott mot bestämmelserna i gentekniklagen bestraffas som genteknikbrott, om verksamheten är ägnad att orsaka fara för

någon annans liv eller hälsa. Bestämmelsen om straffbar användning av kärnenergi ersätter de straffbestämmelser som fortfarande finns i kärnenergilagen. Sprängämnesbrott avser brott mot bestämmelserna i lagen om explosionsfarliga ämnen. Dessutom bestäms i det föreslagna kapitlet om ovarsam hantering och brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, underlåtelse att märka ut fara och underlåtelse att vakta ett djur som är farligt för människor. Om förverkandepåföljder föreslås en särskild bestämmelse, som behövs tills dess att reformen av förverkandepåföljderna i strafflagen träder i kraft.

Det föreslås dessutom att om störande av trafik, som i dag regleras i strafflagens 44 kap., skall föreskrivas i kapitlet om trafikbrott. Det föreslås att en straffbestämmelse om innehav av inbrottsredskap skall fogas till strafflagens 28 kap. Grova brott mot bestämmelserna i gentekniklagen skall bestraffas som äventyrande av andras hälsa enligt 34 kap. strafflagen. Som smuggling bestraffas enligt strafflagens 46 kap. också brott mot bestämmelserna i lagen om veterinär gränskontroll.

Merparten av straffbestämmelserna i de 20 speciallagar som ansluter sig till förslaget ändras till hänvisningar till det föreslagna 44 kap. strafflagen. I en del fall kvarstår i speciallagarna också straffbestämmelser med hot om böter med tanke på sådana mera obetydliga gärningar för vilka de föreslagna bestämmelserna i strafflagens 44 kap. inte lämpar sig.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÄN MOTIVERING	6
1. Inledning	6
2. Nuläge	7
2.1. Lagstiftning	7
2.2. Bedömning av nuläget	9
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	9
4. Dopningsbrott	14
4.1. Inledning	14
4.2. Straffbestämmelserna i anslutning till dopningsmedel i Finland och de övriga nordiska länderna	14
4.2.1. Finland	14
4.2.2. Sverige	15
4.2.3. Danmark	16
4.2.4. Norge	16
4.3. Om dopningsmedlens effekter och behovet av straffbestämmelser	17
4.3.1. Dopningsmedlens hälsoeffekter	17
4.3.2. Andra effekter av användningen av dopningsmedel	18
4.3.3. Behovet av straffbestämmelser	18
Straffbestämmelsernas omfattning	19
Straffskalorna	19
Straffbestämmelsernas synlighet	19
4.4. Dopningsmedlen görs synliga i strafflagstiftningen	20
4.4.1. Mål och medel	20
Jämförelse av brottsligheten i samband med dopningsmedel och narkotikabrotten	20
Om kriminalisering av användningen av dopningsmedel	20
Om kriminalisering av innehav av dopningsmedel	21
Om kriminalisering av utförelse av dopningsmedel	22
4.4.2. De viktigaste förslagen gällande dopningsmedel	22
5. Propositionens verkningar	23
6. Beredningen av propositionen	23
7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	24
DETALJMOTIVERING	25
1. Lagförslag	25
1.1. Strafflagen	25
23 kap. Om trafikbrott	25
28 kap. Om stöld, förskingring och olovligt brukande	25
34 kap. Om allmänfarliga brott	26

44 kap. Om brott som äventyrar hälsa och säkerhet	28
46 kap. Om regleringsbrott och smuggling	63
1.2. Tvångsmedelslagen	65
1.3. Lagen om bekämpningsmedel	65
1.4. Produktsäkerhetslagen	66
1.5. Kemikalielagen	67
1.6. Hälsoskyddslagen	68
1.7. Livsmedelslagen	70
1.8. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	72
1.9. Lagen om smittsamma sjukdomar	72
1.10. Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	73
1.11. Lagen om utövning av veterinäryrket	73
1.12. Läkemedelslagen	74
1.13. Lagen om privat hälso- och sjukvård	75
1.14. Lagen om medicinsk behandling av djur	75
1.15. Gentekniklagen	76
1.16. Kärnenergilagen	77
1.17. Atomansvarighetslagen	78
1.18. Lagen om explosionsfarliga ämnen	78
1.19. Strålskyddslagen	79
1.20. Lagen om transport av farliga ämnen	79
1.21. Lagen om veterinär gränskontroll	80
2. Ikraftträdande	81
LAGFÖRSLAGEN	82
om ändring av strafflagen	82
om ändring av 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen	88
om ändring av 10 § lagen om bekämpningsmedel	88
om ändring av 17 § produktsäkerhetslagen	89
om ändring av kemikalielagen	89
om ändring av 54 § hälsoskyddslagen	90
om ändring av 39 § livsmedelslagen	91
om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	92
om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar	93
om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	93
om ändring av 30 § lagen om utövning av veterinäryrket	93
om ändring av läkemedelslagen	94
om ändring av 24 § lagen om privat hälso- och sjukvård	95
om ändring av 36 § lagen om medicinsk behandling av djur	95
om ändring av gentekniklagen	96
om ändring av kärnenergilagen	97
om ändring av 41 § atomansvarighetslagen	98
om ändring av 11 och 12 § lagen om explosionsfarliga ämnen	98
om ändring av 60 och 61 § strålskyddslagen	99
om ändring av 19 § lagen om transport av farliga ämnen	100

om ändring av 27 § lagen om veterinär gränskontroll.....	101
BILAGA	102
PARALLELLTEXTER	102
om ändring av strafflagen	102
om ändring av 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen	117
om ändring av 10 § lagen om bekämpningsmedel	118
om ändring av 17 § produktsäkerhetslagen.....	119
om ändring av kemikalielagen	120
om ändring av 54 § hälsoskyddslagen	122
om ändring av 39 § livsmedelslagen	124
om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	126
om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar.....	128
om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.....	129
om ändring av 30 § lagen om utövning av veterinäryrket.....	131
om ändring av läkemedelslagen	132
om ändring av 24 § lagen om privat hälso- och sjukvård	134
om ändring av 36 § lagen om medicinsk behandling av djur.....	135
om ändring av gentekniklagen	137
om ändring av kärnenergilagen	140
om ändring av 41 § atomansvarighetslagen.....	142
om ändring av 11 och 12 § lagen om explosionsfarliga ämnen.....	142
om ändring av 60 och 61 § strålskyddslagen	144
om ändring av 19 § lagen om transport av farliga ämnen	146
om ändring av 27 § lagen om veterinär gränskontroll.....	147

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

De gällande bestämmelserna "om brott emot föreskrift till skydd för lif, hälsa eller egendomen" i 44 kap. strafflagen härstammar huvudsakligen från den tidpunkt då strafflagen stiftades eller från 1900-talets första årtionden. Bestämmelserna är föråldrade och lämpar sig därför illa när man vill komma åt sådant beteende som är straffbart i dagens samhälle. Däremot finns det i den övriga lagstiftningen ett stort antal straffbestämmelser som innehåller hot om fängelse och som hänför sig till samma område, hälsa och säkerhet, som strafflagens gällande 44 kap. Dessa bestämmelser utanför strafflagen har i många fall ersatt den föråldrade regleringen i strafflagens 44 kap. Därför föreslås det att det gällande 44 kap. skall ersättas med ett nytt kapitel om brott som äventyrar hälsa och säkerhet, där de straffbestämmelser med hot om fängelse som finns i speciallagstiftningen samlas. Dessutom föreslås i kapitlet straffbestämmelser om dopningsbrott.

Förslaget överensstämmer med den s.k. koncentrationsprincipen, som följts vid totalreformen av strafflagen. Enligt principen bör alla de straffbestämmelser med hot om fängelse som finns i speciallagstiftning överföras till strafflagen. I en situation där lagstiftningen till sitt omfång hela tiden ökar är det tänkt att strafflagen skall vara det ställe där de mest klandervärda brotten, dvs. brotten mot bestämmelser som innehåller hot om fängelsestraff, i sin helhet finns samlade. Koncentrationsprincipen är en av de viktigaste principerna som hänför sig till totalreformen av strafflagen. En fördel med principen har ansetts vara att den gör det möjligt att lättare än förut bedöma hur olika bestämmelser förhåller sig till varandra. När alla de gärningar som kan bestraffas med fängelse finns samlade i strafflagen blir det t.ex. lättare att fastställa straffskalorna med hänsyn till hur klandervärda de olika gärningarna är i relation till varandra.

En nackdel med koncentrationen har i en del fall varit att bestämmelserna i strafflagen har

fått en klart allmännare karaktär än de specificerade straffbestämmelserna i speciallagstiftningen. Kopplingen till den materiella lagstiftningen tar sig också uttryck i att koncentrationsprincipen ofta inte kan genomföras så att förutsättningarna för straffbarhet i sin helhet skulle kunna utläsas av strafflagen. I förslaget framgår också av att man i straffbestämmelserna i strafflagen har använt hänvisningar till den materiella lagstiftningen. När straffbestämmelserna avskiljs från den materiella lagstiftningen och överförs till strafflagen kan det i vissa fall, för att man skall kunna få en helhetsbild av området för straffbart beteende, förutsättas att man sätter sig in i såväl den materiella lagstiftningen som strafflagen. Också inom strafflagen kan de straffbestämmelser som hänför sig till en viss lag fördela sig på många olika kapitel.

I samband med strafflagsreformen har man redan tidigare dryftat de synpunkter som hänför sig till koncentrationsprincipen. Saken har diskuterats i riksdagen under både det första och det andra steget av totalreformen. Fördelarna med koncentrationsprincipen har upprepade gånger bedömts vara större än de eventuella problemen i anslutning till den. Riksdagens lagutskott gjorde i samband med det andra steget av totalreformen ett uttalande där det sade sig vara allt mera övertygat om att man bör sträva efter att följa koncentrationsprincipen också under de kommande stegen av strafflagsreformen.

Merparten av dopningsmedlen är sådana hormonläkemedel som avses i läkemedelslagen. I dag kan på olaglig införsel och marknadsföring av dessa medel tillämpas strafflagens bestämmelser om smuggling och olaga befattningsstagande med infört gods samt straffbestämmelserna i läkemedelslagen. Det största problemet har kanske också varit att straffbestämmelserna har varit "osynliga" på grund av att dopningsmedlen i den gällande strafflagstiftningen behandlas enbart som läkemedel. Detta har bl.a. påståtts inverka på hur klandervärd den brottslighet som gäller

dopning är i samhällets ögon. Också straffskalorna har ansetts vara otillräckliga vid smuggling av betydande hormonmängder. Det har ställts krav på en ökad synlighet för dopningsmedlen i strafflagstiftningen, bl.a. med hänvisning till lagstiftningen i de övriga nordiska länderna och till den internationella debatten om dopningsmedelsbrottsligheten. Enligt experterna råder det inga tvivel om att dopningsmedlen är farliga för hälsan.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Tillämpningsområdet för det föreslagna 44 kap. strafflagen är mycket brett. Förslaget ersätter såväl de gällande bestämmelserna i strafflagens 44 kap. som de gällande straffbestämmelserna med hot om fängelse i tjugo speciallagar. Var och en av dessa speciallagar gäller till övervägande del helt separata områden. Eftersom de föreslagna bestämmelserna i 44 kap. har en fast anknytning till den materiella lagstiftningen, redogörs vid varje paragraf i det föreslagna kapitlet förutom för den gällande straffbestämmelsen i speciallagen i fråga också mera ingående för varje lag. För att undvika överlappningar behandlas i allmänna motiveringen endast de gällande bestämmelserna i strafflagens 44 kap. I detaljmotiveringen redogörs vid varje ny paragraf som föreslås i strafflagens 44 kap. för de gällande straffbestämmelser som finns i speciallagarna och som hänför sig till dessa bestämmelser och, i nödvändig utsträckning, för lagstiftningen i anslutning till dessa straffbestämmelser.

De föreslagna straffbestämmelserna om dopningsbrott bildar en separat helhet. Nuläget i fråga om lagstiftningen om dopningsmedel, bristerna i de gällande straffbestämmelserna och de viktigaste förslagen behandlas koncentrerat i avsnitt 4.

Rubriken för det gällande 44 kap. är "Om brott emot föreskrift till skydd för lif, helsa eller egendomen". Kapitlet har ursprungligen innehållit 27 paragrafer, av vilka en del dock har upphävts. I kapitlet har tagits in sådana straffbestämmelser som beträffande innehållet inte på ett naturligt sätt har passat

in i något annat kapitel i strafflagen.

I kapitlets 1 § bestäms om bötesstraff för den som lämnar ett laddat skjutvapen eller ett sprängämne, gift eller något annat livsfarligt ämne på ett sådant ställe att barn eller andra personer av oförstånd kan göra skada med det, eller som annars oförsiktigt umgås med ett dylikt vapen eller ämne.

I 4 § 1 mom. bestäms om straff för den som utan laga rätt tillreder, håller till salu eller på annat sätt åt någon annan överlåter gift eller något annat sådant livsfarligt ämne. Straffet är böter eller fängelse i högst tre månader. Enligt samma paragrafs 2 mom. bestraffas den som utan laga rätt tillreder eller håller upplag eller försäljning av krut eller annat sprängämne med böter eller fängelse i högst ett år. Det olovligen tillredda, tillsaluhållna eller upplagda skall enligt 3 mom. dömas förverkat till staten.

Den som håller till salu eller säljer en matvara eller dryck som genom förskämning eller annars honom veterligen är skadlig för hälsan skall enligt 5 § bestraffas med böter. Det tillsaluhållna skall dömas förverkat till staten.

Den som bryter mot en föreskrift till förekommande eller hämmande av en farsot bestraffas enligt 6 § med böter. Paragrafens 1 mom. gäller farsoter bland människor och 2 mom. farsoter bland husdjur.

I 7 § bestäms om bötesstraff för den som underlåter att hålla ett husdjur eller vilt djur som han äger eller har uppsikt över, och som honom veterligen är farligt, instängt eller säkert bundet. Dessutom kan domstolen bestämma att djuret skall avlivas, om omständigheterna föranleder detta.

Enligt 8 § bestraffas den som utan nödvändig hetsar en hund på folk eller husdjur med böter. Detsamma gäller om en ägare eller vårdare av en hund inte avhåller eller försöker avhålla hunden från angrepp på människor eller husdjur.

Den som leder eller utför ett arbete på en byggnad, brunn, bro, väg eller dylikt och undviker att vidta nödvändiga försiktighetsmått till förekommande av fara för människor, eller bygger så att det uppstår fara för människor, döms med stöd av 10 § till böter eller fängelse i högst fyra månader.

Den som på eller vid ett sådant ställe där människor vanligen färdas lämnar en källare,

brunn, grop, vak eller annan sådan öppning eller avsats obetäckt, ohägnad eller utan vård eller tjänligt märke, så att det uppstår fara för andra, döms enligt 11 § till böter.

I 12 § bestäms om straff för den som ansvarar för underhållet av en väg, om personen inte utan dröjsmål avhjälper en sådan brist på en bro eller trumma på en allmän väg eller gata, eller på en ledstånd vid en väg, som orsakar fara för dem som färdas där. Likaså bestraffas den som inte avhjälper en farlig brist på en allmän färja eller flottbro, eller som inte leder en väg förbi eller lägger en bro över en vak eller vråk på en vinterväg. Enligt 2 mom. bestraffas den som lägger ned en allmän färja eller flottbro som personen i fråga är skyldig att hålla. Straffet är i alla dessa fall böter.

I 13 § bestäms om bötesstraff för den som mot eller på en allmän väg, en gata eller ett torg kastar, häller, hänger ut eller ställer upp någonting, så att någon annan eller en byggnad eller inhägnad som tillhör någon annan kan skadas eller orenas till följd av detta.

Enligt 14 § döms den som avsevärt stör den allmänna flyg-, spår- eller sjötrafikens gång för störande av trafik till böter eller fängelse i högst sex månader. Paragrafens 2 mom. innehåller en hänvisning till vägtrafiklagen, där det bestäms om störande av vägtrafik och spårvagnstrafik.

Den som öppnar någon annans grind eller led och underlåter att stänga den igen, bestraffas enligt 15 § med böter. Denna förseelse utgör ett målsägandebrott.

En smed som utan tillstånd öppnar ett lås eller tillverkar en nyckel till det, eller som anförtrot en dyrk eller falsk nyckel åt en person som han har skäl att misstro, bestraffas enligt 18 § med böter. Likaså bestraffas enligt 2 mom. en smed som missvårdar en dyrk eller falsk nyckel så att någon annan kan komma åt den.

I 19 § bestäms om bötesstraff för en lös person som innehar en dyrk eller falsk nyckel och för ett tjänstehjon som utan husbondens lov innehar en dyrk eller en nyckel till ett lås som är i husbondens ägo.

Många av bestämmelserna i den senare delen av 44 kap. gäller situationer när någon handskas ovarsamt med eld. I 20 § bestäms att vanvård av eld eller lätt eldfängt ämne

besträffas med böter. Enligt bestämmelsen bestraffas den som själv bär eller låter någon annan bära ut ett brinnande ljus utan lykta eller annan eld i ett uthus eller på en vind, eller till ett rum där lättantändliga föremål förvaras. Likaså bestraffas den som gör upp eld i en ugn eller spisel och inte ser till den, eller som röker tobak i en ria, foderlada eller på något annat motsvarande ställe, eller som gör upp eller låter göra upp eld i en eldstad som han vet är eldfarlig. Enligt 2 mom. bestraffas vanvård av eld på ett fartyg där det finns folk eller som ligger i hamn.

I 21 § bestäms om bötesstraff för den som olovligen avlossar skott eller bränner av fyrverkeri i närheten av en boning eller eldfängda föremål.

Att tända upp eld i skog eller på mark eller i dessas närmaste omgivning och underlåta att släcka den väl är straffbart med stöd av 22 §. Dessutom är det straffbart att utan rätt nöd göra upp eld på ovan nämnda platser då stark bläst eller torra råder, och att utan tillstånd eller rätt nöd göra upp eld på någon annans mark eller annars handskas med eld eller glödande föremål på sådant sätt eller under sådana förhållanden att det kan leda till skogsbrand. Enligt 2 mom. bestraffas den som utan att ha rätt därtill företar svedjande eller kyttande, eller antänder sved eller kyttland utan att iakta stadgade försiktighetsmått, eller som missvårdar en eld som gjorts upp där. Straffet för alla de gärningar som avses i 22 § är böter.

Var och en som upptäcker eller annars får vetskap om en skogseld skall underrätta brandmyndigheterna om denna. Likaså är var och en skyldig att omedelbart skynda till en närbelägen brandplats, utan att avvakta kallelse. I 23 § 1 mom. bestäms om bötesstraff för brott mot dessa skyldigheter. I samma paragrafs 2 mom. bestäms å sin sida om bötesstraff för den som obehörigen lägger ned en budkavle eller på annat sätt underlåter att sprida en kallelse om att hopbringa manskap till släckning av en skogseld. Detsamma gäller den som är skyldig att delta i släckningen och som obehörigen och utan giltigt skäl försummar att bege sig till släckningsarbetet, som inte hörsammar de order som ges av ledaren för släckningsarbetet eller som utan giltigt skäl

upphör med släckningen innan tillstånd givits. Enligt 3 mom. gäller detsamma, om någon lägger ned en budkavle som har sänts ut i något annat lovligt ärende.

2.2. Bedömning av nuläget

Det gällande 44 kap. innehåller straffbestämmelser av sinsemellan mycket varierande slag. Bestämmelserna i kapitlet är till stor del föråldrade. En del av dem är onödiga i dagens samhälle, såsom underlåtelse att stänga en grind och innehav av en nyckel som tillhör husbonden. Genom att bestämmelserna är så detaljerade betonas sådana forna tiders förhållanden som inte har någon motsvarighet i dag.

Många av de gällande paragraferna i 44 kap. tillämpas sällan eller inte längre alls. Kapitlets 1, 7, 8, 20, 21 och 22 § är sådana bestämmelser med stöd av vilka fler än tio personer per år under de senaste åren har dömts i hela landet. De gäller ovarsam hantering av vapen eller gift (1 §), skyldigheter för den som håller en hund (7 och 8 §), hantering av eld (20 och 22 §) och avlossande av skott i närheten av en boning (21 §). För inget av dessa brott har fler än etthundra personer dömts under ett år. I praktiken har endast bötesstraff dömts ut på basis av 44 kap.

En del av bestämmelserna överlappar åtminstone delvis straffbestämmelser som finns i andra lagar. T.ex. förhållandet mellan 44 kap. 6 § och straffbestämmelsen i lagen om smittsamma sjukdomar orsakar tolkningssvårigheter.

Utanför strafflagen finns också ett stort antal straffbestämmelser som hänför sig till hälsa och säkerhet. Det är ofta oklart hur dessa straffbestämmelser förhåller sig till bestämmelserna i strafflagen, och det är svårt att få grepp om helheten. Alla de straffbestämmelser som finns utanför strafflagen är inte heller utformade så att de uppfyller kravet på exakthet och klarhet. Inte heller straffskalorna är alltid rätt dimensionerade med tanke på gärningarnas klandervärdhet.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Ett av målen med totalreformen av

strafflagen är att överföra de straffbestämmelser som innehåller hot om fängelse till strafflagen. Utanför strafflagen finns ett stort antal straffbestämmelser med hot om fängelse vilka hänför sig till det område som strafflagens 44 kap. gäller, dvs. hälsa och säkerhet. Därför föreslås det att straffbestämmelserna utanför strafflagen skall förenhetligas och att de nya bestämmelserna skall tas in i strafflagen. Dessutom föreslås det att i strafflagens nya 44 kap. också skall tas in straffbestämmelser om dopningsbrott, så som närmare anges i avsnitt 4.

De föreslagna bestämmelserna täcker ett mycket brett område. Rubriken för det nya 44 kap. är Om brott som äventyrar hälsa och säkerhet, eftersom bestämmelserna antingen direkt eller indirekt hänför sig till människors hälsa eller säkerhet. Flera av bestämmelserna hänför sig till hanteringen av farliga ämnen. Gemensamt för alla de straffbestämmelser som i dag finns i speciallagstiftning är också att den administrativa tillsynen och de tvångsmedel som hänför sig till den har företräde framom straffrättsliga sanktioner. Många av de lagar som hänför sig till 44 kap. har också alldeles under de senaste åren på ett genomgripande sätt reformerats i överensstämmelse med Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Det föreslås att hela det gällande 44 kap. skall ersättas med ett nytt kapitel. Det nya kapitlet omfattar 17 paragrafer. Samtidigt föreslås ändringar i fyra andra kapitel i strafflagen. På basis av bestämmelserna i strafflagen kan hotet om fängelse strykas ur straffbestämmelserna i ett tjugotal speciallagar. Straffbestämmelserna i de speciallagar som hänför sig till det föreslagna kapitlet ändras i allmänhet till hänvisningar till detta kapitel. I sådana fall då det, med tanke på andra gärningar än sådana som bestraffas på basis av detta kapitel, emellertid är nödvändigt att hålla kvar ett straffhot i en speciallag, bibehålls i lagen i fråga en straffbestämmelse med hot om böter.

I fråga om majoriteten av brotten enligt kapitlet förutsätts uppsåt eller grov oaktsamhet. Vanlig oaktsamhet är tillräckligt när det gäller straffbar användning av kärnenergi (10 §) och ovarsam hantering

(12 §). I fråga om olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården (3 §), olovlig utövning av veterinäryrket (4 §) och bestämmelserna om dopningsbrott (6—8 §) förutsätts uppsåt.

De brott som äventyrar hälsa och säkerhet är till sin natur sådana att rekvisitet för en gärning inte nödvändigtvis behöver innehålla ett särskilt krav på att gärningen skall vara farlig, eftersom gärningarnas straffbarhet grundar sig på antagandet att de är farliga. I fråga om vissa brott är ett sådant krav dock nödvändigt, för att man ur rekvisitet skall kunna utesluta förseelser som enbart är av ordningskaraktär. En förutsättning för att hälsobrott (1 §) och genteknikbrott (9 §) skall vara straffbara är att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa (abstrakt fara). Vid ovarsam hantering (12 §) och brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen (13 §) är, förutom abstrakt hälsofara, en alternativ förutsättning också att gärningen orsakar konkret fara för någon annans egendom.

I det föreslagna 44 kap. bestäms om straff för brott som beträffande graden av klander- värdhet är av mycket olika typ. Därför finns det stora skillnader i de föreslagna maximistraffen. Det strängaste maximistraffet, fängelse i fyra år, kan dömas ut för grovt dopningsbrott (7 §). Ett maximistraff på fängelse i två år kan enligt förslaget dömas ut för dopningsbrott (6 §), sprängämnesbrott (11 §) och brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen (13 §). För läkemedelsbrott (5 §), genteknikbrott och straffbar användning av kärnenergi kan fängelsestraff på högst ett år dömas ut. För de övriga brotten är maximistraffen fängelse i tre eller sex månader, med undantag av underlåtelse att vakta djur, för vilket endast böter kan dömas ut. Jämfört med de nuvarande straffskalorna i speciallagarna är de föreslagna skalorna i vissa fall lindrigare. I samband med detaljmotiveringen till bestämmelserna i 44 kap. görs en närmare jämförelse av de gällande straffskalorna i speciallagarna och de föreslagna bestämmelserna.

Också i de situationer när maximistraffen föreslås bli sänkta grundar sig förslagen på den ovan nämnda omvärderingen av gärningarnas klandervärdhet med avseende

på de övriga brotten i strafflagen. Detta är ett av de centrala syftena med totalreformen av strafflagen. Sänkningen av straffen har stöd också i gällande rättspraxis. Ovan har redan konstaterats att i de fall när det gällande 44 kap. över huvud taget har tillämpats, har straffen i allmänhet varit böter. Trenden är densamma också i den rättspraxis som gäller de speciallagar som hänför sig till revideringen av 44 kap. Enligt 1997 års rättsstatistik har sammanlagt ca 350 personer dömts med stöd av samtliga dessa speciallagar. Endast fem av dem har dömts till fängelsestraff. Domarna har oftast gällt brott mot lagen om transport av farliga ämnen (276 personer), lagen om explosionsfarliga ämnen (54 personer) eller läkemedelslagen (21 personer). Med stöd av de två sistnämnda lagarna har sammanlagt ett ovillkorligt och fyra villkorliga fängelsestraff dömts ut. Beträffande de speciallagar som hänför sig till 44 kap., som föreslås bli reviderat, grundar sig systemet också framför allt på administrativ tillsyn och de sanktioner som hänför sig till den, i stället för på straffrättsliga sanktioner. Att systemet bygger på administrativa sanktioner är också en av orsakerna till att maximistraffen sänks, detta för att straffskalorna inte skall vara onödigt vida.

När de föreslagna straffskalorna i 44 kap. jämförs med de gällande straffskalorna i speciallagarna, bör man dessutom komma i håg att sådana bestämmelser i strafflagens övriga kapitel som innehåller hot om strängare straff kan bli tillämpliga i de allra grövsta fallen. På sådana brott mot gentekniklagen som orsakar allmän fara för liv eller säkerhet kan man tillämpa t.ex. 34 kap. 4 §, som nu föreslås bli reviderad. Förutom bestämmelserna i 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, kan också t.ex. bestämmelserna om brott mot liv och hälsa i 21 kap. eller bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen bli tillämpliga vid andra grövre överträdelser av speciallagarna. Straffen kan således göras tillräckligt kännbara med tanke på strafflagen som helhet. I detaljmotiveringen utreds vilka rekvisit med hot om strängare straff än de som avses i 44 kap. som kunde komma i fråga i olika situationer. Vid bedömningen av

om straffskalorna är tillräckliga är det också skäl att hålla i minnet att flera olika bestämmelser i strafflagen också kan tillämpas samtidigt. Då stiger givetvis också de totala straffen. Vid transport av farliga ämnen kan t.ex. genom samma gärning orsakas fara både för någon annans egendom och för miljön. Då kan såväl strafflagens 44 kap. 13 §, som gäller brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, som dess 48 kap. 1 §, som gäller miljöförstöring, komma att tillämpas samtidigt.

De föreslagna straffskalorna möjliggör i allmänhet också användning av tvångsmedel. Genom den lag (566/1998) om ändring av tvångsmedelslagen (450/1987) som trädde i kraft vid ingången av 1999 har 5 kap. 1 och 10 § tvångsmedelslagen ändrats så att husrannsakan och kroppsvisitation är möjlig, om för gärningen har bestämts ett maximistraff på fängelse i minst sex månader. Den föreslagna straffskalan, dvs. fängelse i sex månader, möjliggör således husrannsakan också i fråga om t.ex. hälsobrott, olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården och ovarsam hantering. När det gäller de föreslagna bestämmelserna i 44 kap. är maximistraffet lindrigare än fängelse i sex månader endast i fråga om hälsoskyddsförseelse, olovlig utövning av veterinäryrket, lindrigt dopningsbrott, underlåtelse att märka ut fara och underlåtelse att vakta djur.

Så som ovan konstaterats är det typiskt för de flesta av de speciallagar som hänför sig till 44 kap. att den administrativa tillsynen och de administrativa sanktionerna är av märkbart större betydelse för iakttagandet av de förpliktelser som följer av lagarna än de straffrättsliga sanktionerna. Verksamheten styrs genom olika anmälnings- och tillståndssystem, myndighetsinspektioner, egenkontrollskyldigheter samt myndighetsföreskrifter, förbud och viten i anslutning till dessa. Dessa administrativa medel är av så stor praktisk betydelse att straffbestämmelserna sällan används. De behövs dock som en sista möjlighet att ingripa i sådana fall när inga andra medel längre står till buds.

I många av speciallagarna finns också en bestämmelse enligt vilken den som bryter mot ett förbud som utfärdats med stöd av

lagen i fråga och som förenats med vite inte behöver dömas till straff för samma gärning. Domstolen kan med andra ord avstå från att döma ut straff, om den anser att vite är en tillräcklig påföljd. Bestämmelsen ger domstolen prövningrätt. Det är således möjligt att döma ut straff, även om vite har förelagts för samma gärning. Detta kan vara motiverat t.ex. av den anledningen att vitet inte alltid döms ut.

I de flesta av straffbestämmelserna i kapitlet finns också en subsidiaritetsklausul, enligt vilken straff inte döms ut för en överträdelse, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Det första brottet i kapitlet benämns hälsobrott (1 §). Till hälsobrott gör sig för den första den skyldig som i strid med de lagar som räknas upp i bestämmelsen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligt försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. Bestämmelsens 1 mom. tillämpas på verksamhet som strider mot lagen om bekämpningsmedel (327/1969), produktsäkerhetslagen (914/1986), kemikalielagen (744/1989), hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (361/1995) eller lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) eller mot bestämmelser och föreskrifter som meddelats med stöd av dem. Endast sådan verksamhet som är ägnad att orsaka fara för andra människors liv eller hälsa är straffbar. Bestämmelsen om hälsobrott har också anknytning till den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 § när det gäller kemikalielagen och lagen om bekämpningsmedel. Bestämmelsen om hälsobrott gäller dock främst verksamhet som hänför sig till idkande av näring, medan bestämmelsen om ovarsam hantering oftare kan tillämpas också på verksamhet som bedrivs av enskilda.

Bestämmelsens 1 mom. gäller endast varor och ämnen. Förslagets 2 mom. kan tillämpas på utförande, hållande till salu och annan överlåtelse av konsumenttjänster i samband med näringsverksamhet på ett sådant sätt att abstrakt fara orsakas. Bestämmelsen om

hälsobrott ersätter de straffbestämmelser med hot om fängelse som finns i de lagar som nämns i paragrafen samt 4 och 5 § i strafflagens gällande 44 kap.

Som hälsoskyddsförseelse (2 §) bestraffas försummelse av den anmälningsplikt om vilken bestäms i hälsoskyddslagen samt brott mot ett förbud eller en bestämmelse som en myndighet har utfärdat med stöd av nämnda lag. Som hälsoskyddsförseelse bestraffas också brott mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats i syfte att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Bestämmelsen ersätter en väsentlig del av straffbestämmelserna i hälsoskyddslagen och lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) samt bestämmelsen i det gällande 44 kap. 6 § 1 mom. strafflagen.

Till olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården (3 §) gör sig den skyldig som utan laglig rätt är verksam som en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är förutom läkare och sjuksköterskor också bl.a. psykologer, optiker, farmaceuter och barnmorskor. Bestämmelsen avser att skydda patientsäkerheten och i synnerhet patientens rätt att kunna lita på att den som är verksam som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har sådan utbildning och erfarenhet som yrket förutsätter. Enligt samma bestämmelse döms också den som utan tillstånd enligt läkemedelslagen (395/1987) idkar partihandel med läkemedel eller driver apoteksrorelse, eller som utan tillstånd enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) driver en enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster.

Enligt 4 § döms den som utan laglig rätt är verksam som veterinär för olovlig utövning av veterinäryrket.

Bestämmelsen om läkemedelsbrott (5 §) ersätter de gällande straffbestämmelserna med hot om fängelse i läkemedelslagen och lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997). Paragrafens 1 mom. gäller läkemedel som är avsedda för människor, och också brott mot Europeiska gemenskapens bestämmelser om läkemedel som är avsedda för människor är straffbart.

Som läkemedelsbrott bestraffas t.ex. framställning och hållande till salu av läkemedel samt brott mot ett förbud som har utfärdats av en tillsynsmyndighet. Enligt 2 mom. bestraffas bl.a. medicinsk behandling av djur i strid med bestämmelserna och brott mot de karenstider som gäller användningen av läkemedel.

Bestämmelserna om dopningsbrott avser sådana ämnen som definieras i 16 §. Utöver grundrekvisitet (6 §) tas i kapitlet i särskilda rekvisit för grova (7 §) och lindriga (8 §) gärningsformer. För bestämmelserna om dopningsbrott redogörs närmare i avsnitt 4.

En del av de gällande straffbestämmelserna med hot om fängelse i gentekniklagen (377/1995) ersätts av den bestämmelse om genteknikbrott (9 §) som föreslås i strafflagens 44 kap. Dessutom föreslås det att i 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, bestäms om straff för de grävsta överträdelserna av gentekniklagen. Som genteknikbrott bestraffas t.ex. tillverkning, användning, import, hållande till salu eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer i strid med bestämmelser eller föreskrifter, så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. Om gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa — t.ex. tillverkning av ett biologiskt vapen — döms straff ut enligt den föreslagna nya 5 punkten i 34 kap. 4 §, som gäller äventyrande av andras hälsa. Gentekniklagen gäller inte modifiering av människans arvs massa, varför inte heller de föreslagna straffbestämmelserna utsträcker sig till sådan verksamhet. Syftet med propositionen är att överföra de straffbestämmelser som finns i gentekniklagen till strafflagen i enlighet med den koncentrationsprincip som följts vid totalreformen av strafflagen. Behovet av en mera omfattande revidering av bestämmelserna om genteknikbrott bör senare utredas särskilt.

Överträdelser av kärnenergilagen (990/1987) kan redan i dag bestraffas enligt strafflagens 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, eller strafflagens 48 kap., som gäller miljöbrott. I 69 § kärnenergilagen finns hänvisningar till de bestämmelser i de ovan nämnda kapitlen som kan bli tillämpliga. Enligt förslaget överförs de straffbestämmelser som

fortfarande finns kvar i kärnenergilagen till 44 kap. 10 § strafflagen, som gäller straffbar användning av kärnenergi. Alla de straffbestämmelser som hänför sig till kärnenergi finns då samlade i strafflagen. Som straffbar användning av kärnenergi bestraffas bl.a. användning av kärnenergi utan tillstånd eller i strid med tillståndsvillkor. Det är också straffbart att bryta mot t.ex. bestämmelser om säkerheten vid användning av kärnenergi, om kärnavfallshantering eller om tillsynen över användningen av kärnenergi. Också försummelse av vissa skyldigheter enligt atomansvarighetslagen (484/1972) bestraffas som straffbar användning av kärnenergi.

Till sprängämnesbrott (11 §) gör sig enligt bestämmelsen den skyldig som i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) eller bestämmelser eller föreskrifter som meddelats med stöd av den tillverkar, importerar, använder, innehar, lagrar, förvarar, transporterar, håller till salu eller överlättar farliga ämnen eller produkter. Denna gärningsform ersätter den gällande straffbestämmelsen i nämnda lag. Det föreslagna maximistraffet, fängelse i två år, är detsamma som i den gällande lagen.

Till ovarsam hantering (12 §) gör sig den skyldig som på ett ovarsamt sätt använder, behandlar eller förvarar bl.a. skjutvapen, eld, kemikalier, radioaktiva ämnen eller strålningsalstrande apparater. Den som bryter mot bestämmelser eller föreskrifter som gäller dessa ämnen eller produkter och, i vissa fall, mot den allmänna skyldigheten att iaktta försiktighet, gör sig skyldig till ovarsam hantering. Också vanlig oaktsamhet uppfyller rekvisitet. För att gärningen skall vara straffbar förutsätts det dock alltid att den orsakar åtminstone abstrakt fara för någon annans liv eller hälsa, eller konkret fara för någon annans egendom. På grund av subsidiaritetsklausulen åsidosätts 12 § om rekvisitet för t.ex. bestämmelsen om sprängämnesbrott eller bestämmelserna om allmänfarliga brott i 34 kap. uppfylls. Bestämmelsen om ovarsam hantering ersätter straffbestämmelserna i 1 och 20—22 § i strafflagens gällande 44 kap.

Lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) täcker, med några få undantag, väg-, järnvägs-, flyg- och sjötransporterna.

Bestämmelsen om brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen (13 §) ersätter de gällande straffbestämmelserna i lagen om transport av farliga ämnen. Försummelse av såväl avsändarens och transportörens som förarens skyldigheter är straffbar. Dessa skyldigheter gäller i allmänhet näringsidkare, men också en passagerare kan i vissa situationer göra sig skyldig till brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, t.ex. genom att försumma sin anmälningsplikt. Maximistraffet är detsamma som i fråga om sprängämnesbrott, dvs. fängelse i två år, eftersom lagen om explosionsfarliga ämnen och lagen om transport av farliga ämnen delvis tillämpas på samma explosionsfarliga ämnen.

Till underlåtelse av märka ut fara enligt den föreslagna bestämmelsen i det nya kapitlet 14 § gör sig den skyldig som i de situationer som anges i paragrafen underlåter att på behörigt sätt märka ut en fara för liv eller hälsa eller annars att varna för en sådan fara. Den nya bestämmelsen gäller också olovligt avlägsnande av ett märke som anger fara. Den ersätter 10 och 11 § i det gällande kapitlet.

Underlåtelse att vakta djur (15 §) skall fortfarande vara straffbar. Med stöd av bestämmelsen kan man ingripa i sådana situationer där underlåtelse att vakta djur orsakar en farlig situation, trots att ingen skada ännu har uppstått. Domstolen kan bestämma att det farliga djuret skall avlivas. Den föreslagna bestämmelsen ersätter den gällande 7 § och, delvis, 8 §.

Till vissa av brotten enligt det föreslagna kapitlet hänför sig en förverkandepåföljd. Enligt den bestämmelse (17 §) som gäller detta skall bestämmelserna om förverkandepåföljder för regleringsbrott och smuggling i strafflagens 46 kap. tillämpas till dessa delar.

Den föreslagna bestämmelsen blir onödig efter det att den strafflagsreform som gäller förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) har slutförts. Bestämmelserna om förverkandepåföljder finns då samlade i ett särskilt kapitel i strafflagen.

Förslaget innehåller också ändringar i en del andra kapitel i strafflagen. Ovan nämndes redan det förslag enligt vilket om de grövsta överträdelserna av gentekniklagen skall bestämmas i 34 kap., som gäller

allmänfarliga brott. Det föreslås att den gällande bestämmelsen om störande av trafik i 44 kap. 14 § strafflagen som sådan skall överföras till strafflagens nya 23 kap., som gäller trafikbrott. Revideringen av 23 kap. strafflagen lagen om ändring av strafflagen (545/1999), trädde i kraft vid ingången av oktober 1999.

I strafflagens 28 kap., som gäller egendomsbrott, föreslås en ny bestämmelse (12a §) om innehav av inbrottsredskap. För innehav av inbrottsredskap döms den som utan godtagbart skäl innehar en sådan nyckel, dyrk eller annat redskap som misstänks huvudsakligen bli använt som olovligt inbrottsredskap. Om det bedöms att förverkande av inbrottsredskapet är en tillräcklig påföljd, kan bestämmelserna om åttalseftergift eller domseftergift också tillämpas i vissa fall. I samma sammanhang föreslås det också att 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen skall ändras så att kroppsvisitation kan företas också om det brott som misstanken gäller är innehav av inbrottsredskap förutom olaglig införsel också transport genom eller mellanlagring i Finland av djur eller varor i strid med lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) skall bestraffas som smuggling enligt 46 kap. 4 § strafflagen. Denna verksamhet är förenad med en likadan risk för att smittsamma djursjukdomar sprids som olaglig införsel.

4. Dopningsbrott

4.1. Inledning

Med dopningsmedel avses i allmänhet sådana ämnen som är avsedda att höja den fysiska prestationsförmågan eller öka muskelmassan — eller bäggedera. Som begrepp är termen dopningsmedel dock inexakt, och dess innehåll är också beroende av det sammanhang i vilket den används.

De dopningsmedel som är förbjudna inom tävlingsidrotten framgår av Internationella Olympiska Kommitténs och Europarådets förteckningar över dopningsmedel. Förteckningen över förbjudna dopningsmedel är mycket omfattande, och till de förbjudna medlen hör ämnen vilkas missbruk kan utgöra en avsevärd hälsorisk,

såsom narkotika och vissa receptbelagda läkemedel. Å andra sidan hänförs till dopningsmedlen inom tävlingsidrotten också relativt ofarliga medel, såsom koffein, som klassificeras som ett lindrigt stimulerande medel. Med dopningsmedel avses stimulantia, smärtstillande medel, anabola substanser och en del andra medel. Stimulantia är t.ex. efedrin och amfetamin, som klassificeras som narkotika. Anabola substanser är anabola steroider och B2-agonister, t.ex. klenbuterol. Andra medel som betraktas som dopningsmedel inom tävlingsidrotten är t.ex. erythropoietin (EPO), som ökar antalet röda blodkroppar i blodet, samt diuretika.

Användningen av dopningsmedel är förbjuden inom tävlingsidrotten. Brott mot förbudet bestraffas enligt det internationella grenförbundets regler och Internationella Olympiska Kommitténs rekommendationer. Första gången är straffet, med vissa undantag, avstängning i 24 månader och andra gången livstids avstängning.

Användningen av dopningsmedel övervakas dels av idrottsorganisationerna själva, dels av Finlands Antidoping-kommitté. Enligt Europarådets konvention mot dopning (ETS 135) omfattas de som regelbundet deltar i organiserade idrottsaktiviteter av dopingkontrollen. Sådana personer är bl.a. de som löst tävlingslicens samt medlemmarna i idrottsföreningar och i grenförbundens medlemsorganisationer.

Utänför tävlingsidrotten, främst inom styrketräning och kroppsbygge, avses med dopningsmedel i allmänhet anabola steroider, B2-agonister, tillväxthormon och en del andra ämnen, t.ex. placentahormon. Dopningsmedlen används då för att öka såväl muskelstyrkan som muskelmassan. Merparten av de dopningsmedel som används inom styrketräning och kroppsbygge är anabola steroider. Dopningsmedlen har huvudsakligen smugglats in till Finland. I fråga om de anabola steroiderna är den illegala marknaden klart större och priserna lägre än vad fallet är när det gäller t.ex. tillväxthormon. Förbuden och övervakningen inom tävlingsidrotten utsträcker sig inte till kroppsbygge och dem som har styrketräning som fritidssysselsättning. Det finns inga

undersökningar om hur omfattande användningen av dopningsmedel är, men enligt bedömningar som gjorts av experter används dopningsmedel allmänt uttryckligen inom kroppsbygge och bland dem som har styrketräning som hobby.

4.2. Straffbestämmelserna i anslutning till dopningsmedel i Finland och de övriga nordiska länderna

4.2.1. Finland

Merparten av dopningsmedlen är sådana läkemedel som avses i läkemedelslagen. I allmänhet är det fråga om hormonläkemedel, vilkas förvärvande på laglig väg i Finland förutsätter läkemedelsordination. På brottslighet som har samband med dopningsmedel kan i dag tillämpas straffbestämmelserna i läkemedelslagen samt bestämmelserna om smuggling och olaga befattningstagande med infört gods i strafflagen.

Bestämmelsen om läkemedelsbrott i 96 § läkemedelslagen kan bl.a. tillämpas på lagerföring, försäljning eller annan överlåtelse, tillverkning och import av läkemedel i strid med läkemedelslagen. I läkemedelslagen bestäms också att innehav av läkemedel i strid med läkemedelslagen är straffbart. I läkemedelslagen finns dock inga egentliga bestämmelser om innehav. Maximistraffet för läkemedelsbrott är i dag fängelse i ett år.

De dopningsmedel som används i Finland har i allmänhet smugglats in från utlandet. Enligt 46 kap. 4 § strafflagen skall bl.a. den dömas för smuggling som i strid med vad som stadgas eller bestäms om införsel för eller försöker föra in i landet en vara vars införsel är förbjuden eller förutsätter myndighetens tillstånd eller kontroll. Maximistraffet för smuggling är fängelse i två år. Om smuglingen, med hänsyn till t.ex. varans mängd, bedömd som en helhet är ringa, skall bötesbestämmelsen om lindrig smuggling i strafflagens 46 kap. 5 § tillämpas.

Påskriften på de olagligen införda hormonpreparatens förpackningar avslöjar ofta också varans utländska ursprung. I dessa

och i andra motsvarande fall där det finns klara bevis för att det är fråga om en insmugglad vara, kan strafflagens bestämmelser om olaga befattningstagande med infört gods (46 kap. 6 och 6a §) tillämpas på innehavet av dopningsmedel. Strafflagens 46 kap. 6 § tillämpas bl.a. på den som döljer, anskaffar, omhändertar eller förmedlar egendom som har smugglats in i landet eller som annars tar befattning med sådan egendom, trots att personen vet att egendomen har förts in på detta sätt. Maximistraffet för olaga befattningstagande med infört gods blev genom lagen om ändring av strafflagen (951/1999), som trädde i kraft vid ingången av december 1999, fängelse i ett år och sex månader. Samtidigt fogades till strafflagens 46 kap. en ny 6a §, enligt vilken bötesstraff döms ut för lindrigt olaga befattningstagande med infört gods.

I läkemedelslagen finns inga bestämmelser om utförsel av läkemedel. Därför har inte heller bestämmelsen om smuggling i strafflagen kunnat tillämpas på utförsel av dopningsmedel (HD 1997:186).

Mängderna dopningsmedel som tullen har tagit i beslag har under 1990-talet varierat mellan 100 000 och 500 000 tabletter eller ampuller per år. Den stora variationen förklaras av att beslag görs relativt sällan, men å andra sidan kan den mängd dopningsmedel som tas i beslag på en gång vara ytterst stor. Den olagliga införseln sker så gott som alltid inom passagerartrafiken. Dopningsmedlen har gömts i bagaget eller — om det är fråga om stora mängder — i fortskaffningsmedel. Merparten av de beslagtagna dopningsmedlen utgörs av anabola steroider, testosteron och tillväxthormon.

4.2.2. Sverige

I Sverige trädde lagen om förbud mot vissa dopningsmedel (1991:1969, nedan dopningslagen) i kraft 1992. Lagen gäller syntetiska anabola steroider, testosteron och dess derivat samt tillväxthormon. Dessutom gäller lagen kemiska substanser som ökar produktion och frigörelse av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon.

Lagens centrala innehåll utgörs av straffbestämmelser som stöder förbuden. Vid ingången av april 1999 trädde en ändring (1999:44) av dopningslagen i kraft enligt vilken också bruket av dopningsmedel blev straffbart. Samtidigt fogades ett rekvisit för grovt dopningsbrott till lagen.

Enligt lagen är det straffbart att för annat än medicinskt eller vetenskapligt ändamål överlåta, framställa, förvärva i överlåtelssyfte, bjuda ut till försäljning, inneha eller bruka sådana dopningsmedel som avses i lagen. Olovlig införsel av dopningsmedel bestraffas enligt bestämmelserna om smuggling.

Straffet för dopningsbrott är fängelse i högst två år. För lindrigt dopningsbrott kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Ett brott kan vara lindrigt t.ex. om mängden dopningsmedel är obetydlig. Ett dopningsbrott är grovt om det har utgjort led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd dopningsmedel eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, t.ex. om det har riktat sig mot barn eller unga. För grovt dopningsbrott döms till fängelse i minst sex månader och högst fyra år.

Försök och förberedelse till sådant dopningsbrott som inte är att anse som ringa är straffbart, om det inte är fråga om innehav eller bruk.

Samtidigt med ändringen av dopningslagen trädde också en ändring (1999:45) av lagen om handel med läkemedel m.m. i kraft i Sverige. Det bestämdes om ett maximistraff på ett år för innehav av läkemedel i uppenbart syfte att olovligen sälja dem. Å andra sidan kan grova brott bestraffas med fängelse i upp till två år. Brottet är grovt om det har begåtts yrkesmässigt, avsett betydande mängd läkemedel eller betydande värde eller annars varit av särskilt farlig art.

Vid ingången av april 1999 trädde dessutom en lag (1999:42) som förbjuder vissa hälsofarliga medel i kraft. Lagen tillämpas på medel som på grund av sina inneboende egenskaper medför fara för människors hälsa och som främst används i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan. Det kan t.ex. vara fråga om nya syntetiska medel som de amfetaminliknande MBDB, BDB och

MDDM, som dock inte har klassificerats som narkotika enligt narkotikalagstiftningen. Syftet med lagen är att göra det möjligt att ingripa också i handeln med dessa medel. Förteckningen över förbjudna gärningssätt överensstämmer med förteckningen i dopningslagen, med undantag av att bruk av dessa medel inte har förbjudits. Maximistraffet för brott mot förbuden är fängelse i ett år. Lagen gäller inte narkotika, läkemedel eller sådana medel som avses i dopningslagen.

4.2.3. *Danmark*

I Danmark gäller sedan ingången av 1994 en lag om förbud mot vissa dopningsmedel, som följer samma modell som den svenska lagen. Förteckningen över förbjudna medel motsvarar i övrigt den svenska lagstiftningen, utom att man i Danmark har förbjudits inte bara testosteron och dess derivat utan också motsvarande medel med androgen effekt. Det är straffbart att framställa, föra in i eller ut ur landet, sälja, överlåta, sprida och inneha dessa medel. Bruk är inte straffbart. Inte heller verksamhet som bedrivs med tanke på hälsovården eller har vetenskapligt syfte är straffbar. För dopningsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år.

4.2.4. *Norge*

Till 14 kap., som gäller allmänfarliga brott, i Norges strafflag fogades 1992 en straffbestämmelse (162b §) om dopningsmedel. I samma kapitel bestäms om bl.a. narkotikabrott. Den som olovligen framställer, för in i eller ut ur landet, uppbevarar, sänder eller överlåter dopningsmedel bestraffas med böter eller fängelse i högst två år. Också en gärning som begåtts av oaktsamhet är straffbar. Innehav och bruk är inte straffbart. Medverkan till bruk av dopningsmedel bestraffas som dopningsbrott. Maximistraffet för grovt uppsåtligt dopningsbrott är fängelse i sex år. Vid bedömningen av brottets grovhet fästs uppmärksamhet vid vilket ämne det gäller, mängden och överträdelsens karaktär.

I Norge anser man att dopningsmedlen måste definieras uttömmande för att

förutsägbarheten och rättssäkerheten skall kunna tryggas (kongelig resolution 30.4.1993). Dopningsmedel är (a) de medel som framgår av den förteckning över dopningsmedel som den statliga hälsovårdsmyndigheten (Statens Helsetilsyn) fastställt. Förteckningen över dopningsmedel upptar anabola steroider, testosteron och stimulantia. Dopningsmedel är dessutom (b) salter och derivat av de ovan nämnda medlen. Dopningsmedel är också (c) preparat som innehåller något av de medel som nämns i punkt a och b. Merparten av de på detta sätt definierade dopningsmedlen är läkemedel. Till dopningsmedlen hör dock också andra medel än sådana som definieras som läkemedel.

4.3. Om dopningsmedlens effekter och behovet av straffbestämmelser

4.3.1. Dopningsmedlens hälsoeffekter

Det finns inga undersökningar om hur omfattande användningen av dopningsmedel är, men enligt experternas bedömningar finns det i Finland ca 10 000 personer som använder dopningsmedel. I genomsnitt inleds användningen i 20-års åldern. Medelåldern för dem som använder hormonpreparat är ca 25 år, och användningen fortsätter i allmänhet tills personen är 35—40 år gammal. Användningen av dopningsmedel bedöms vara störst utanför tävlingsidrotten, i synnerhet inom kroppsbygge och styrketräning.

I allmänhet planeras användningen av dopningsmedel noggrant. Medlen intas i cykler, t.ex. så att på varje kur om 1—5 månader följer en några månaders paus. Under den period när medlen intas används vanligtvis flera olika hormoner samtidigt. Medlen intas dessutom så att mängderna först ökas för att sedan åter gradvis minskas före pausen. Typiskt för användningen av dopningsmedel är således att de mängder som intas kan variera också hos en och samma person, beroende på vilken fas av kuren han eller hon befinner sig i. Bedömt på basis av den totala användningen är de hormonmängder som intas dock mycket stora. Återhämningsperioderna är enligt

experternas bedömningar alltför korta för att återställa kroppens naturliga hormonbalans, och intagningen av stora mängder hormoner utgör en permanent belastning för kroppen, trots variationerna i doseringarna under kuren.

De hälsorisker som användningen av hormoner som dopningsmedel medför är i hög grad beroende av de intagna mängderna och kroppens eget hormonella tillstånd. I medicinskt motiverat behandlingssyfte används hormoner t.ex. när kroppens egen hormonbalans är rubbad. De hormonmängder som används i behandlingssyfte är små, och användningen orsakar i allmänhet inga men. Om sådana förekommer, är de dock klart mindre än de fördelar som uppnås genom den medicinska behandlingen. Vid missbruk av hormoner, dvs. doping, är de intagna hormonmängderna däremot betydligt, t.o.m. hundrafalt, större än de mängder som används i behandlingssyfte. När mängderna är så stora är också de negativa effekterna omfattande.

Åtminstone en del av dopningsmedlen är sådana att missbruk av dem bedöms vara förenat med stora hälsorisker. Sådana medel är 1) syntetiska anabola steroider, 2) testosteron och dess derivat, 3) tillväxthormon, 4) vissa kemiska substanser som ökar produktion och frigörelse av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon i människokroppen, 5) placentahormon och 6) B2-agonister. De ovan nämnda medlen är, med undantag av B2-agonisterna, hormonläkemedel vilkas förvärv i Finland kräver läkemedelsordination för att vara laglig.

De olika hormonernas effekter på hälsan är givetvis också beroende av vilket slag av medel det är fråga om. Missbruk av anabola steroider inverkar för det första på hormonbalansen och — åtminstone temporärt — på fortplantningsförmågan. Hos kvinnor tar sig de skadliga effekterna uttryck i bl.a. hår- och hudproblem samt störningar i menstruationscykeln. Hos män kan missbruk av hormoner orsaka åtminstone temporär infertilitet och impotens efter en kur. Missbruket kan också öka risken för att insjukna i prostatacancer. Hos unga, såväl män som kvinnor, kan hormonmissbruk

också ta sig uttryck i tillväxtrubbningar. Användningen av anabola steroider kan också inverka på hjärtverksamheten och blodomloppet, fettomsättningen och leverns funktion. Hos hormonmissbrukare har man kunnat konstatera störningar i hjärtverksamheten, arytmier, och också hjärtattacker med dödlig utgång. Missbruk av anabola steroider kan inverka på blodets koagulering och bidra till att t.ex. diabetes bryter ut. När det gäller leverns funktion kan användningen av anabola steroider i värsta fall leda till uppkomsten av tumörer.

Användningen av anabola steroider kan också inverka på nervsystemet. I samband med användningen förekommer ofta t.ex. depressioner, i synnerhet efter en kur. Man känner också till fall där personer som har använt anabola steroider har begått våldshandlingar. I allmänhet har det då samtidigt också förekommit alkoholbruk. Det är möjligt att missbruk av anabola steroider kan åtminstone bidra till att utlösa ett våldsamt beteende, även om dessa hormoner inte direkt orsakar ett sådant beteende. Åtminstone tills vidare finns det dock inte några vetenskapligt hållbara bevis för ett orsakssamband mellan t.ex. anabola steroider och våldsamt beteende.

Användningen av tillväxthormon ger upphov till färre biverkningar än användningen av syntetiska anabola steroider och testosteron. Missbruk av tillväxthormon kan orsaka t.ex. ledsmärter. För hjärtverksamheten kan missbruk av tillväxthormon dock orsaka biverkningar av mera allvarlig karaktär. Missbruket kan leda till förstoring av hjärtmuskeln och bl.a. orsaka arytmier. Missbruk av tillväxthormon kan t.o.m. ha allvarligare skadeverkningar på hjärtverksamheten än anabola steroider. Några psykiska eller sociala biverkningar av tillväxthormon är inte kända.

Också det faktum att missbruket inte på ett tillförlitligt sätt kan avslöjas genom test bidrar till att öka frestelsen att använda tillväxthormon inom tävlingsidrotten. Syntetiskt tillväxthormon är mycket svårt att få tag på. De mängder ren syntetisk substans som finns att tillgå är små. Ett orenare tillväxthormonpreparat framställs av hypofysextrakt från avlidna och kan bära på

smittoämnen som förorsakar bl.a. Creutzfeldt-Jacobs sjukdom.

All användning av hormoner som injiceras i muskulatur innebär en risk för sådana sjukdomar, t.ex. HIV-infektion eller hepatit, som smittar genom rena sprutor.

Användningen av dopningsmedel orsakar inte beroende av medlen i sig på samma sätt som narkotika. Trots det kan det dock uppstå någon form av vana eller beroende, t.ex. när det gäller sådana egenskaper, bl.a. utseende, som man skaffat med hjälp av medlen. Inom kroppsbygget är det också typiskt att användningen fortgår under en mycket lång tid. Inom tävlingsidrotten är det däremot mera vanligt att man slutar att använda dopningsmedel när idrottskarriären upphör.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att kännetecknande för missbruket av dopningsmedel är att mycket stora hormonmängder används. Dessutom är det fråga om blandmissbruk av olika hormoner. Kroppens egen hormonbalans hinner inte återställas under de korta uppehållen mellan kurerna. Trots att man ännu inte vetenskapligt kan identifiera alla biverkningar, anses det dock vara ett någotsånär obestridligt faktum att tillförsel av stora mängder hormoner, doping, innebär risker för den fysiska hälsan. De allvarligaste följderna av hormonmissbruk kan drabba blodomloppet samt hjärt- och leverfunktionerna. Att vetenskapligt påvisa de psykiska effekterna av missbruk av dopningsmedel är svårare, och forskningen till dessa delar har först nyligen kommit i gång.

4.3.2. *Andra effekter av användningen av dopningsmedel*

Syftet med förbudet mot dopningsmedel i reglerna inom idrotten är att säkerställa att tävlingarna går hederligt till. Trots att dopningsmedlens hälsorisker är det centrala när man överväger behovet av straffrättslig reglering i anslutning till dessa medel, är användningen av dopningsmedel också förenad med andra drag som från samhällets synpunkt är mindre acceptabla. En idrottsman eller -kvinna kan tack vare användningen av dopningsmedel klara sig

bättre än andra idrottare som inte använder förbjudna medel och av denna orsak t.ex. få bättre kontrakt eller annars tjäna bättre än andra inom samma gren — och på detta sätt direkt eller indirekt försämra utkomsten för dem som inte använder otillåtna medel.

4.3.3. *Behovet av straffbestämmelser*

Såsom konstaterats ovan vid avsnitt 2.1, kan man enligt den finska lagstiftningen redan i dag på ett relativt heltäckande sätt ingripa i brott som har samband med dopningsmedel. Med tanke på en del situationer är straffbestämmelserna dock inte omfattande nog och straffskalorna inte tillräckliga. Ett missförhållande utgör dessutom det faktum att man i dag ofta inte varseblir de straffhot som riktar sig mot dopningsmedel, eftersom dopningsmedlen i lagstiftningen behandlas som läkemedel.

Straffbestämmelsernas omfattning

Nuvarande rättspraxis har varit oenhetlig när det gäller straffbarheten för innehav av dopningsmedel. I sådana fall när det finns klara bevis för att ett förbrott har begåtts och för uppsåt (dvs. smuggling och att personen har varit medveten om att medlet har smugglats in i landet) — t.ex. när medlets utländska ursprung framgår direkt av förpackningen — har bestämmelserna om olaga befattningstagande med infört gods i strafflagen kunnat tillämpas. Mera problematiska med tanke på lagtolkningen har t.ex. de fall varit när man hos en person har påträffat en stor mängd hormoner som har saknat försäljningstillstånd i Finland eller något annat hormon för vars innehav personen dock saknat recept. Om strafflagens bestämmelser om olaga befattningstagande med infört gods i dessa situationer inte har kunnat tillämpas på grund av otillräcklig bevisning, har man i rättspraxis varit tvungen att överväga om bestämmelserna i läkemedelslagen kunde tillämpas för att bestraffa innehavet. Följdaktligen har det också i rättspraxis förekommit tolkningsoklarheter om straff med stöd av bestämmelserna i läkemedelslagen kan dömas ut för innehav av dopningsmedel. I

läkemedelslagen föreskrivs om straff för innehav av läkemedel i strid med läkemedelslagen. I läkemedelslagen finns dock inte några egentliga bestämmelser om innehav.

Straffskalorna

Den ekonomiska vinning som eftersträvat och erhållits genom ett dopningsbrott kan vara avsevärd, i synnerhet när det är fråga om mycket stora mängder dopningsmedel eller ett ytterst värdefullt och svåråtkomligt hormon. Brottsligheten kan då också ha drag av organiserad brottslighet. Denna brottslighet är ofta planmässig på så sätt att också risken för att bli fast och de straffhot som hänför sig till gärningarna beaktas när brotten planeras.

De flesta av dopningsmedelsmissbrukarna är unga vuxna. Det råder ingen tvekan om att användningen av dopningsmedel har fysiska biverkningar. Beroende på vilket medel det är fråga om och på mängderna kan de fysiska biverkningarna vara bestående och, i värsta fall, livsfarliga. Dessutom anses dopningsmedlen i kombination med alkohol kunna utlösa ett våldsamt beteende. Trots att dopningsmedlen inte orsakar ett likadant fysiskt beroende som narkotika, kan de dock leda till ett starkt socialt beroende beträffande de egenskaper som förvärvats med hjälp av medlen. I synnerhet unga kan ha svårt att bedöma de ovan nämnda hälsoriskerna och sociala riskerna med användningen av dopningsmedel och ställa dem i relation till de eftersträvalda bättre resultaten. Dopningsmedlen är också skadligare för ungdomar än för vuxna, eftersom kroppen hos en ung person som fortfarande växer är känsligare för hormonmissbruk än kroppen hos en vuxen.

Straffbestämmelsernas synlighet

Att dopningsmedlen behandlas som läkemedel i den gällande lagstiftningen har vållat problem såväl när det gäller straffskalorna och bestämmelsernas omfattning, så som nämns ovan, som när det gäller hur förkastlig brottsligheten i samband med dopningsmedel har ansetts vara. I

extremfall har denna dopningsmedlens "osynlighet" i lagstiftningen t.o.m. gett upphov till den falska föreställningen att straffbestämmelserna i dag över huvud taget inte gör det möjligt att ingripa i olaglig verksamhet som hänför sig till dopningsmedel.

Också den av Tuija Brax och 112 andra riksdagsledamöter undertecknade lagmotion (LM 76/1998 rd) som överlämnades till den förra riksdagen och som senare förföll syftade till att göra dopningsmedlen mera synliga i lagstiftningen. I lagmotionen föreslogs det att i strafflagen skulle tas in ett särskilt kapitel om dopningsbrott, på samma sätt som när det gäller narkotikabrotten.

4.4. Dopningsmedlen görs synliga i strafflagstiftningen

4.4.1. Mål och medel

Jämförelse av brottsligheten i samband med dopningsmedel och narkotikabrotten

Trots att dopningsmedlen är förenade med sådana risker som beskrivs i avsnitt 3.1, kan dessa medel allmänt taget inte jämföras med narkotiska medel med avseende på sin farlighet eller de sociala olägenheter som hänför sig till användningen. Användningen av dopningsmedel leder i allmänhet inte till sådan utslagning som ofta förekommer i samband med narkotikamissbruk. Användningen finansieras normalt inte genom annan brottslig verksamhet. Bland dem som smugglar och förmedlar dopningsmedel förekommer inte i samma utsträckning en sådan extremt farlig, hänsynslös och våldsinriktad subkultur som bland narkotikabrottslingarna. Eftersom dopningsmedlen skiljer sig från narkotika i de ovan nämnda avseendena, bör skillnaderna synas också i straffskalorna och rekvisiten för dessa brott. I praktiken betyder detta att straffskalorna för dopningsbrott bör vara lindrigare än för narkotikabrott. Av samma orsak vore det inte heller motiverat att bestämma att t.ex. förberedelse för brott som har samband med dopningsmedel skall vara straffbar. Också när man överväger en kriminalisering av användningen av

dopningsmedel bör hänsyn tas till skillnaderna mellan dopningsmedel och narkotiska medel, på det sätt som anges nedan.

Om kriminalisering av användningen av dopningsmedel

Varken i Norge eller i Danmark har användningen av dopningsmedel kriminaliserats. I Sverige kriminaliserades användningen av dopningsmedel däremot genom en lag som trädde i kraft vid ingången av april 1999. Saken föregicks av en livlig debatt, och t.ex. i beredningsskedet var antalet remissinstanser som styrkte förslaget om en kriminalisering av användningen ungefär lika stort som antalet som var negativa till det. I förarbetena till den svenska lagen betonas det att ett positivt analysresultat, trots att det i idrottssammanhang är tillräckligt för sanktioner enligt dopningsreglerna inom idrotten, i sig inte utgör ett tillräckligt straffrättsligt bevis för att dopningsmedel har använts. I Sverige kritiserades kriminaliseringen av användningen uttryckligen också på grund av bl.a. bevisningssvårigheter.

En allmän straffrättslig princip är att äventyrande eller skadande av den egna hälsan eller av andra personliga intressen inte skall straffbeläggas. Avvikelse från denna princip är också ytterst sällsynta i strafflagstiftningen. Det viktigaste undantaget från principen om att inte bestraffa handlingar genom vilka en person skadar sig själv är kriminaliseringen av narkotikabruk. Narkotikans verkningar på den fysiska och psykiska hälsan är dock allmänt taget betydligt större än dopningsmedlens. Narkotika orsakar också beroende, till skillnad från dopningsmedlen. Dessutom har narkotikamissbruk ofta även anknytning till annan brottslighet. För en kriminalisering av användningen av dopningsmedel kan inte anföras likadana skäl som de som ledde till kriminaliseringen av narkotikabruk. Allmänt taget är skadorna på hälsan, beroendet och sambandet med annan brottslighet betydligt större när det gäller användning av narkotika än de faror som

hänför sig till användning av dopningsmedel. I Finland har bruk av narkotika varit straffbelagt sedan 1966. När man övervägde kriminaliseringen av bruket i samband med den senaste revideringen av bestämmelserna om narkotikabrott 1992 (RP 180/1992 rd) gjordes även den bedömningen att också ett partiellt slopande av kriminaliseringen av bruket i detta läge skulle tolkas som en signal från samhällets sida om att det är godtagbart att använda narkotika. Den gällande lagstiftningen ställer i detta avseende inte samma förväntningar på användningen av dopningsmedel som när det gäller narkotika.

Ett annat undantag från principen om att inte straffbelägga handlingar genom vilka en person skadar sig själv finns i strafflagens 45 kap., som gäller militära brott. Lagen om ändring av 2 kap. 14 a § och 45 kap. strafflagen (559/2000) trädde i kraft den 1 januari 2001. Enligt 1 § 2 mom. 2 punkten i kapitlet kan för tjänstgöringsbrott dömas bl.a. en krigsman som skadar eller försöker skada sin hälsa. För att bestämmelsen skall kunna tillämpas förutsätts det dock att personen tillfogar sig skadan för att skaffa sig befrielse eller lättnad i tjänstgöringen. Bestrafningen av en handling genom vilken en person skadar sig själv beror i dessa situationer således på att personen undviker eller försöker undvika militära skyldigheter. Inga särskilda skäl av motsvarande typ hänför sig till användningen av dopningsmedel.

En kriminalisering av användningen av dopningsmedel kunde också ha direkta negativa effekter. Användningen av dopningsmedel är i dag inte förknippad med utslagning på samma sätt som användningen av narkotika. En kriminalisering av användningen kunde leda till att de som använder dopningsmedel skulle hamna utanför samhället. Det finns risk för att användarna av rädsla för straff t.ex. skulle undvika att använda de hälso- och sjukvårdstjänster som samhället tillhandahåller eller låta bli att söka vård för alkoholproblem.

En annan negativ följd av en kriminalisering av användningen av dopningsmedel gäller anhopningen av påföljder inom idrotten. Om det skulle vara straffbart att använda

dopningsmedel, skulle en idrottare som blir fast för att ha använt dopningsmedel också bli föremål för en straffrättslig bedömning. Redan i dag är påföljderna för användning av dopningsmedel mycket kännbara för idrottarna, bl.a. kan de bestraffas med avstängning. Eventuella straffrättsliga påföljder utöver dessa interna bestraffningar inom idrotten kunde i många fall innebära att de sammanlagda påföljderna blir oskäligen för en idrottare som enbart gjort sig skyldig till användning av dopningsmedel.

En kriminalisering av användningen av dopningsmedel i strafflagen kunde dessutom ha mera långtgående verkningar på den nuvarande arbetsfördelningen mellan straffrättsvården och idrottsorganisationerna än den ovan nämnda anhopningen av påföljder. I dag är det idrottsorganisationerna som sköter testningen av idrottare och den disciplinära bestraffningen för användning av dopningsmedel. Ingridandet i spridningen av dopningsmedel är å sin sida en straffrättslig fråga och hör således till polisen, åklagarna och domstolsverket. Om användningen av dopningsmedel skulle kriminaliseras i strafflagen, borde i princip också de fall av dopning som uppdagas inom tävlingsidrotten undersökas som brottmål. För det första kunde det att definitionerna av dopningsmedel inom idrotten och i strafflagen avviker från varandra orsaka förvirring. En idrottare kunde bestraffas med avstängning för att ha använt ett dopningsmedel som inte ens definieras som dopningsmedel i strafflagen. Dessutom kunde avgörandena i domstolarna och inom idrottsorganisationerna på grund av olika bevisröskel avvika från varandra också i sådana fall när det är fråga om ett dopningsmedel som är förbjudet såväl inom idrotten som enligt strafflagen. Dyliga oklarheter beträffande tolkningen kunde i hög grad försvåra den kontroll av användningen av dopningsmedel som i dag utövas av idrottsorganisationerna. Av de ovan nämnda orsakerna föreslås det inte att användningen av dopningsmedel skall kriminaliseras.

Om kriminalisering av innehav av dopningsmedel

Det föreslås att användningen av dopningsmedel inte skall kriminaliseras. Om det skulle vara straffbart att inneha dopningsmedel för eget bruk, skulle också användningen de facto bestraffas, eftersom användningen av dopningsmedel — utom i alldeles exceptionella fall — i praktiken också förutsätter innehav. Därför föreslås ingen allmän straffbestämmelse om innehav av dopningsmedel.

Det främsta syftet med de straffbestämmelser som gäller brottsligheten i samband med dopningsmedel är att man så effektivt som möjligt skall kunna ingripa i införsel och handel med dopningsmedel. För att man på ett effektivt sätt skall kunna ingripa i marknadsföringen av dopningsmedel krävs det å andra sidan att också innehav av dopningsmedel i viss mån är straffbart. Innehav av stora mängder dopningsmedel tyder i praktiken på att handel bedrivs med medlen. I propositionen föreslås det att innehav av dopningsmedel skall vara straffbart endast när det uppenbara syftet med innehavet är att olagligt sprida medlen. Innehav av stora mängder dopningsmedel kan ses som ett bevis för att det finns ett uppenbart försäljningssyfte. I dessa fall krävs det inga särskilda bevis för att det är fråga om egendom som smugglats in i landet eller tillgripits — och det är således alltid möjligt att ingripa i den brottsliga verksamheten.

Dessutom kan man med stöd av bestämmelserna om olovligt befattningstagande med infört gods i strafflagen fortfarande ingripa vid innehav av små mängder dopningsmedel, t.ex. i sådana fall när ett medels utländska ursprung klart framgår av förpackningarna.

I den gällande lagstiftningen bestäms om straff för innehav i försäljningssyfte t.ex. i 1968 års alkohollag (459/1968). Enligt lagens 86 § skall bl.a. den som olovligen innehar, transporterar eller försöker transportera en alkoholdryck i försäljningssyfte bestraffas för olovligt innehav av alkoholdryck.

Om kriminalisering av utförsel av dopningsmedel

I Norge och i Danmark har utförseln av dopningsmedel kriminaliserats. I Sverige har utförsel av dopningsmedel däremot inte straffbelagts. Den gällande straffbestämmelsen i läkemedelslagen i Finland gäller inte utförsel av läkemedel. Så som konstaterats i avsnitt 4.2. kan bestämmelserna om smuggling i strafflagen av denna orsak inte heller tillämpas på utförsel av läkemedel.

Olaglig införsel av dopningsmedel skall vara straffbar också enligt förslaget, på samma sätt som den är det i dag med stöd av straffbestämmelsen i läkemedelslagen. Vad som är laglig införsel av dopningsmedel kan fastslås med stöd av bestämmelserna i läkemedelslagen och läkemedelsverkets föreskrifter om införsel av läkemedelspreparat för personligt bruk. På samma sätt som när det gäller införsel kan det finnas en godtagbar grund också för utförsel. Detta är fallet t.ex. när en person ur landet för ut sådana medel som avses i förslagets 16 § för att använda dem som hormonläkemedel för personlig medicineri. En motsvarande godtagbar grund för utförsel är t.ex. utförsel i kommersiellt syfte av hormonläkemedel som tillverkats lagligt i Finland. Dylika fall bör inte omfattas av tillämpningsområdet för en eventuell straffbestämmelse. Eftersom läkemedelslagen inte innehåller några bestämmelser om utförsel, skulle en avgränsning av tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om utförsel så att det inte omfattar sådana fall inverka på regleringens klarhet.

I praktiken kunde man oftast ingripa i utförsel av dopningsmedel med stöd av den punkt i den föreslagna bestämmelsen om dopningsbrott som gäller innehav. Dessutom är utförseln av dopningsmedel inte ett problem i samma storleksklass som införseln av dessa medel.

På de ovan nämnda grunderna föreslås det att utförsel av dopningsmedel inte skall nämnas i rekvisitet för dopningsbrott.

4.4.2. De viktigaste förslagen gällande dopningsmedel

I propositionen föreslås det att

straffbestämmelser om dopningsbrott skall tas in i strafflagens 44 kap. Förutom grundformen föreslås särskilda rekvisit för såväl grova som lindriga dopningsbrott. Dessutom föreslås i lagen en bestämmelse som innehåller en definition.

I fråga om förverkandepåföljder tillämpas bestämmelserna i 46 kap. 8—13 § strafflagen till dess att den totalreform (RP 80/2000) av förverkandepåföljderna i strafflagen som behandlas i riksdagen träder i kraft.

Som dopningsbrott bestraffas enligt förslaget framställning, införsel och spridning av dopningsmedel samt försök till dessa gärningar. Innehav av dopningsmedel är straffbart endast i begränsad utsträckning. För dopningsbrott döms den som innehar dopningsmedel i uppenbart syfte att olagligen sprida dem. I praktiken kan man på basis av den mängd dopningsmedel som innehas sluta sig till om det är fråga om ett uppenbart syfte att sprida medlen.

Rekvisitet för grovt dopningsbrott uppfylls när verksamheten avser en betydande mängd dopningsmedel eller när avsevärd ekonomisk vinning annars eftersträvas genom brottet. Också medlemskap i en grupp som organiserats för begående av dopningsbrott i stor skala samt spridning av dopningsmedel till minderåriga bestraffas strängare. Dessutom förutsätts det i alla dessa fall att gärningen är grov även bedömd som en helhet.

Vid lindrigt dopningsbrott är det fråga om små mängder dopningsmedel eller om ett brott som annars är obetydligt bedömt som en helhet. I praktiken kommer bestämmelsen främst att tillämpas på lindriga fall av missbruk som gäller privatpersoner. I dessa fall möjliggör strafforderförfarandet en enklare och snabbare process, vilket är en fördel jämfört med en normal rättegång.

För definitionen av dopningsmedel föreslås ett system på två olika nivåer. I strafflagen definieras i allmänna drag vilka ämnen som skall anses vara dopningsmedel. För undvikande av tolkningssvårigheter uppräknas i en bestämmelse på lägre nivå uttömmande alla de ämnen som enligt strafflagstiftningen skall betraktas som dopningsmedel. En noggrann definition uppfyller också det krav som följer av den

straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 §. Avsikten är att förteckningen över sådana ämnen som enligt strafflagstiftningen skall betraktas som dopningsmedel skall vara mindre omfattande än listan över förbjudna läkemedel inom idrotten. Ett liknande definitionssätt som det som nu föreslås används också i fråga om narkotikabestämmelserna. De ämnen som avses i strafflagens 50 kap. definieras i narkotikalagen (1289/1993) och mera ingående i social- och hälsovårdsministeriets beslut (1709/1993) som utfärdats med stöd av den.

5. Propositionens verkningar

Området för straffbart beteende ändras inte nämnvärt på grund av propositionen. Syftet med propositionen är inte heller att ändra det inbördes förhållandet mellan administrativa och straffrättsliga bestämmelser. Propositionen har inte heller annars några betydande organisatoriska eller ekonomiska verkningar.

6. Beredningen av propositionen

Det första förslaget gällande strafflagens 44 kap., om brott som äventyrar hälsa och säkerhet, godkändes i ledningsgruppen för justitieministeriets strafflagsprojekt 1990. Saken ledde då inte till lagstiftningsåtgärder. Beredningen inleddes på nytt 1997. Som stomme i förslaget har det gamla utkastet från 1990 använts. Det förslag som nu överlämnas avviker på många punkter från ledningsgruppens tidigare förslag. Orsakerna till detta är bl.a. Finlands medlemskap i Europeiska gemenskapen och de ändringar som detta föranlett i synnerhet i den speciallagstiftning som hänför sig till strafflagens 44 kap.

Under beredningen har man varit i kontakt med företrädare för handels- och industriministeriet, avdelningen för förebyggande social- och hälsovårdspolitik samt avdelningen för social- och hälsovårdstjänster vid social- och hälsovårdsministeriet, jord- och

skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning samt trafikministeriets vägtrafikavdelning. Dessutom har företrädare för bl.a. Centralkriminalpolisen, tullstyrelsen, Läkemedelsverket, Rättsskyddscentralen för hälsovården och Finlands Antidoping-kommitté hörts vid beredningen.

Med undantag av de delar som gäller dopningsbrott sändes förslaget på remiss i slutet av 1998. Remissinstansernas gensvar har beaktats i mån av möjlighet.

Ett särskilt diskussionsmöte om bestämmelserna om dopningsbrott ordnades i maj 2000. Man hörde representanter för inrikesministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, riksåklagarämbetet, Helsingfors tingsrätt, åklagaravdelningen vid Vanda häradsämbete, Centralkriminalpolisen, tullstyrelsen, Läkemedelsverket, Rättsskyddscentralen för hälsovården, Finlands Antidoping-kommitté och Finlands Advokatförbund. Dessutom hördes professor Ari-Matti Nuutila, docent Timo Seppälä och förvaltningsrådet Lauri Tarasti. Sju av dem som hördes gav också ett skriftligt utlåtande. Allmänt taget fick dopningsbestämmelserna ett mycket positivt mottagande på mötet.

7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

En regeringsproposition om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) behandlas som bäst i riksdagen. Enligt propositionen samlas bestämmelserna om förverkandepåföljder i ett särskilt kapitel i strafflagen. Kapitlet innehåller också allmänna bestämmelser om när brottsprodukter och föremål för brott, dvs. brottsobjekt, skall dömas förverkade. Kapitlet om konfiskation i strafflagen skall tillämpas vid tillämpningen av såväl straffbestämmelserna i strafflagen som straffbestämmelser som finns utanför nämnda lag. När reformen av förverkandepåföljderna har trätt i kraft, skall den också tillämpas i samband med de nu föreslagna straffbestämmelserna för brott som avses i 44 kap. strafflagen och de straffbestämmelser i speciallagar som hänför sig till det. Den bestämmelse om förverkandepåföljder som nu föreslås i 44 kap. 17 § strafflagen blir då onödig. I detaljmotiveringen till var och en av de speciallagar som hänför sig till revideringen av strafflagens 44 kap. redogörs dessutom för ett eventuellt behov av samordning av den förevarande propositionen och den ovan nämnda propositionen om förverkandepåföljder när det gäller bestämmelserna om förverkandepåföljder i dessa lagar.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Strafflagen

23 kap. Om trafikbrott

11 a §. *Störande av trafik.* Enligt den gällande lydelsen i 44 kap. 14 § strafflagen skall den som avsevärt stör den allmänna flyg-, spår- eller sjötrafikens gång, för störande av trafik dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen har nyligen reviderats genom lagen om ändring av strafflagen (578/1995), som ett led i den andra fasen av totalreformen av strafflagen. Det föreslås att bestämmelsen som sådan skall överföras till strafflagens nya 23 kap. Reformen av strafflagens 23 kap. trädde i kraft vid ingången av oktober 1999.

Liksom i dag skall bestämmelsen om störande av trafik endast tillämpas på allmän flyg-, spår- och sjötrafik. Härmed avses trafik som står till allmänhetens tjänst, och oftast är det fråga om kollektivtrafik. Bestämmelsen tillämpas inte på privattrafik. Orsakande av väsentlig olägenhet för trafikens gång, t.ex. i form av fördröjningar, innebär störande av trafik. Enbart uppsåtligt störande av trafik är straffbart. Störande av trafik kan också innefatta äventyrande av trafiksäkerheten. Bestämmelsen om störande av trafik är sekundär i förhållande till bestämmelsen om trafiksabotage i 34 kap. 2 § strafflagen.

Liksom i dag skall bestämmelsen om störande av trafik inte tillämpas på väg- eller spårvagnstrafik.

28 kap. Om stöld, förskingring och olovligt brukande

12 a §. *Innehav av inbrottsredskap.* Enligt den gällande lydelsen i 44 kap. 19 § 1 mom. strafflagen skall en lös person som innehar en dyrk eller falsk nyckel bestraffas med böter. I 2 mom. bestäms om samma straff för ett tjänstehjon som utan husbondens lov

innehar en dyrk, falsk nyckel, dubbel nyckel eller huvudnyckel till ett lås som är i husbondens värjo.

Den övriga lagstiftningen om lösdrivare har upphävts. Begreppet lösdrivare har ett betydelseinnehåll som inte är förenligt med språkbruket i ett modernt samhälle. Förhållandet mellan husbonde och tjänstefolk har ersatts med ett arbetsförhållande, där innehavet av nycklar inte har samma betydelse som tidigare.

I brottsförebyggande syfte måste man dock i vissa fall på något sätt kunna förbjuda innehav av specialredskap och falska nycklar som lämpar sig för öppnande av lås. Paragrafen om dyrkar som innehas av lösdrivare har hittills gett förbudet ett visst berättigande, som visserligen varit begränsat och i hög grad lämnat rum för tolkning.

Vid utredningen av brott och övervakningen av den allmänna ordningen ställs polisen ibland inför situationer där en person utan godtagbara grunder i sin besittning har sådana redskap eller nycklar för öppnande av lås som uppenbart är tänkta att användas för att underlätta intrång på en plats i syfte att begå stöld. Om personen har begått ett brott, kan föremål eller annan egendom som har använts för att begå brottet med stöd av 2 kap. 16 § 3 mom. strafflagen förklaras förverkade till staten. Detsamma gäller också föremål som uteslutande eller huvudsakligen har tillverkats eller anskaffats för begående av brott. Enligt 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen får ett föremål tas i beslag, om det finns skäl att anta att en domstol förklarar det förbrutet.

Om ett brott har begåtts, kan också andra hjälpmedel för brott än de som använts för begående av detta brott tas i beslag och förklaras förverkade till staten. Ett effektivt förebyggande av brott skulle förutsätta att ett föremål som är tänkt att användas vid begåendet av brott kan fräntas en suspekt person redan innan brottet begås. Detta skulle förutsätta att innehav utan godtagbara skäl av redskap som huvudsakligen är tänkta

att användas vid begåendet av inbrott gjordes straffbart. Härigenom skulle man också ge uttryck åt samhällets ogillande när det gäller innehav av dylika redskap.

I samband med revideringen av 44 kap. strafflagen måste man överväga om en straffbestämmelse om innehav av inbrottsredskap behövs i strafflagen. Behovet av en straffbestämmelse kan i sig inte anses vara stort, men det bör finnas en möjlighet att på förhand frånta någon ett inbrottsredskap. Därför föreslås det att innehav av inbrottsredskap skall vara straffbart. Det blir möjligt att döma inbrottsredskap förverkade när den reform av förverkandepåföljderna (RP 80/2000 rd) som hänför sig till totalrevideringen av strafflagen träder i kraft. Reformen behandlas som bäst i riksdagen. Bestämmelserna om åtalseftergift och domseftergift av påföljdsnatur kunde tillämpas när den bedömningen görs att förverkande av inbrottsredskapet är en tillräcklig påföljd.

Enligt förslaget skall den dömas för innehav av inbrottsredskap som utan godtagbara skäl innehar en nyckel till någon annans lås eller en dyrk eller något annat dylikt redskap. Innehavet skall vara sådant att det med fog kan misstänkas att nyckeln, dyrken eller redskapet huvudsakligen kommer att användas för att göra intrång i ett stängt utrymme som är i någon annans besittning i syfte att begå brott.

De nycklar, dyrkar och andra redskap som är föremål för innehavet definieras i förslaget enligt det ändamål de antas bli använda för. För innehav av ett redskap, t.ex. en dyrk, som lämpar sig uteslutande för att göra inbrott kan bestraffas redan på basis av föremålets art, om det inte finns någon godtagbar anledning till innehavet. Däremot bestraffas enligt bestämmelsen innehav av t.ex. vissa arbetsredskap som kan användas för att göra inbrott endast om det på basis av omständigheterna i samband med innehavet finns goda grunder att misstänka att arbetsredskapet i fråga kommer att användas som hjälpmedel vid begåendet av brott.

Inbrottsredskap används i allmänhet som hjälpmedel vid begåendet av egendomsbrott. Bestämmelsen syftar huvudsakligen till att skydda bostäder, andra platser där egendom

förvaras och bilar. Bestämmelsen förutsätter ett antagande om att hjälpmedlet i fråga används för att göra intrång i ett stängt utrymme som hör till någon annan. Syftet med intrånget skall vara att begå brott. Det brott som innehavaren av inbrottsredskapet kan antas begå i det stängda utrymmet kan i princip vara av vilket slag som helst. Enbart det att någon öppnar ett lås och tar sig in till en plats som inte omfattas av hemfridskyddet är i sig inte tillräckligt för att uppfylla kravet i bestämmelsen.

Till förslaget hänför sig ett förslag till ändring av 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen för vilket redogörs nedan och enligt vilket kroppsvisitation också får företas om det brott som misstanken gäller är innehav av inbrottsredskap.

34 kap. Om allmänfarliga brott

Enligt förslaget skall 4 §, som gäller äventyrande av andras hälsa ändras så att till den fogas en ny 5 punkt om sådana överträdelser av gentekniklagen som orsakar allmän fara. I dag bestäms i 4 § om straff för överträdelse av bl.a. kärnenergilagen och strålskyddslagen på motsvarande sätt. Med tanke på sammanhanget vore det naturligt att i samma paragraf föreskriva också om de grövsta överträdelserna av gentekniklagen. För närvarande finns bestämmelser om saken i gentekniklagen, men i enlighet med den koncentrationsprincip som följts vid totalreformen av strafflagen föreslås det att straffbestämmelserna i gentekniklagen skall överföras till strafflagen. Enligt förslaget skall framställning, användning, import, hållande till salu och överlåtande till marknaden av genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana, så att gärningen är ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa, bestraffas som äventyrande av andras hälsa. Om straff för andra än allmänfarliga överträdelser av gentekniklagen bestäms i den föreslagna 9 § i strafflagens 44 kap. Dessutom kan bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen tillämpas på miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av gentekniklagen.

4 §. *Äventyrande av andras hälsa.* Enligt

förslaget skall den dömas för äventyrande av andras hälsa som i strid med gentekniklagen framställer, använder, importerar, håller till salu eller till marknaden överlåter genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana. Dessutom skall gärningen vara ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa. Den föreslagna bestämmelsen ersätter närmast den gällande bestämmelsen om grovt genteknikbrott i 40 § gentekniklagen.

I dag gör sig den skyldig till ett förfarande i strid med straffbestämmelserna i gentekniklagen som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med nämnda lag eller stadganden, föreskrifter eller förbud som meddelats med stöd av den framställer, använder, importerar, säljer eller annars släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana. Det är också straffbart att i strid med gentekniklagen ta i bruk en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer och att försumma den aktsamhetsplikt, den skyldighet att hålla sig underrättad, den anmälningsplikt och den skyldighet att föra bok som följer av gentekniklagen. Rekviset för grovt genteknikbrott förutsätter att allvarlig risk åsamkas människors hälsa eller miljön genom den ovan nämnda gärningen. Vid helhetsbedömningen av om det är fråga om en allvarlig risk beaktas bl.a. riskens omfattning, varaktighet och övriga omständigheter. Straffet för grovt genteknikbrott är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

Den föreslagna bestämmelsen och den gällande paragrafen om grovt genteknikbrott liknar varandra. Straffskalan i bestämmelserna är densamma. Rekvisen avviker från varandra i fråga om den fara som orsakas. Enligt den gällande lagen skall det vara fråga om en konkret fara, dvs. för att ett brott skall ha begåtts skall det visas att gärningen i den uttryckliga situationen har orsakat fara för någons hälsa. Enligt den föreslagna bestämmelsen är det tillräckligt att gärningen till sin natur är sådan att den orsakar fara. Det förutsätts således inte bevis på att en farlig situation de facto har uppstått.

Beträffande en sådan abstrakt fara är det tillräckligt att man av erfarenhet vet att denna gärningstyp i allmänhet orsakar fara för liv eller hälsa. Gärningen skall dock medföra en sådan faktisk risk för skada som kan tas på allvar.

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall det dessutom vara fråga om en allmän fara. Kravet är detsamma som för alla de övriga brotten i strafflagens 34 kap. Det förutsätts då i allmänhet att en beträffande antalet personer eller andra egenskaper icke definierad grupp människor som inte kan avgränsas på förhand hotas av faran. Å andra sidan är det ett slags minimikrav att flera än en person åtminstone i princip skall utsättas för fara. Också när det gäller kravet på att faran skall vara allmän avviker det föreslagna rekviset från den gällande bestämmelsen om grovt genteknikbrott, enligt vilken gärningen skall orsaka allvarlig risk. Enligt det gällande rekviset är det inte helt uteslutet att rekviset i exceptionella fall kunde uppfyllas redan av att en person orsakas allvarlig fara för hälsan. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer när det gäller kriteriet allmän och abstrakt fara med de övriga bestämmelserna i samma paragraf och med de flesta andra bestämmelserna i strafflagens 34 kap. När gärningen äventyrar endast en persons liv eller hälsa kunde 44 kap. 9 § eller 21 kap. strafflagen tillämpas.

I avvikelse från de gällande straffbestämmelserna i gentekniklagen upptar rekviset enligt den föreslagna bestämmelsen inte orsakande av fara för miljön. Inte heller den föreslagna bestämmelsen om genteknikbrott i strafflagens 44 kap. omfattar orsakande av fara för miljön. Så som ovan konstaterats beror detta på att bestämmelserna om miljöbrott i strafflagen alltid kan tillämpas på miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av gentekniklagen. Också bestämmelserna om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen kan då bli tillämpliga. Syftet är således att minska onödig överlappning i rekvisen.

Man kan göra sig skyldig till äventyrande av andras hälsa endast genom att uppsåtligen bryta mot gentekniklagen. Kravet på uppsåt

är detsamma som i fråga om de övriga gärningar som bestraffas enligt samma paragraf, dvs. gärningsmannen skall begå grundgärningen uppsåtligt och dessutom vara medveten om gärningens farliga natur. Enligt den gällande bestämmelsen om grovt genteknikbrott kan straff också dömas ut för ett brott som begåtts av grov oaktsamhet. Den föreslagna bestämmelsen innebär dock de facto inte någon stor förändring jämfört med nuläget, eftersom också orsakande av allmän fara genom överträdelse av gentekniklagen med stöd av 34 kap. 7—9 § strafflagen kan bestraffas som vållande av allmän fara, grovt vållande av allmän fara eller förberedelse till allmänfarligt brott.

Den föreslagna ändringen innebär dessutom att bestämmelsen om grovt äventyrande av andras hälsa i 34 kap. 5 § strafflagen kan tillämpas också på de allra grövsta överträdelserna av gentekniklagen. Straffskalan vid grovt äventyrande av andras hälsa är fängelse i minst två och högst tio år.

T.ex. framställning av ett biologiskt vapen är ett sådant brott som uppfyller rekvisitet i den föreslagna bestämmelsen om äventyrande av andras hälsa.

44 kap. Om brott som äventyrar hälsa och säkerhet

1 §. *Hälsobrott.* På basis av den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott döms straff ut för gärningar som är ägnade att äventyra andras liv eller hälsa. Den föreslagna bestämmelsen omfattar de gärningar för vilka straff i dag bestäms i 44 kap. 4 § 1 mom. och 5 § strafflagen. Bestämmelsen ersätter också ett flertal straffbestämmelser utanför strafflagen vilkas syfte är att skydda människors hälsa. Eftersom tillämpningsområdet för det föreslagna 1 mom. endast omfattar sådana varor och ämnen som avses i de lagar som räknas upp i bestämmelsen, föreskrivs i 2 mom. dessutom om konsumenttjänster.

1 mom. Enligt den gällande lydelsen i 44 kap. 4 § 1 mom. strafflagen bestraffas den som utan laga rätt tillreder, håller till salu eller på annat sätt åt någon annan överlåter gift eller ett annat sådant livsfarligt ämne. Straffet är böter eller fängelse i högst tre månader.

Enligt 5 § i samma kapitel bestraffas den som håller till salu eller säljer en matvara eller dryck som genom förskämning eller annars honom vederligen är skadlig för hälsan med böter. Till båda bestämmelserna hänför sig en förverkandepåföljd.

Enligt denna paragraf bestraffas sådana gärningar som begåtts i strid med de lagar som räknas upp i den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott. Utöver de lagar som nämns i bestämmelsen omfattar dess tillämpningsområde också bestämmelser samt allmänna och särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av dessa lagar. De lagar som hör till tillämpningsområdet för hälsobrott är lagen om bekämpningsmedel, produktsäkerhetslagen, kemikalielagen, hälsoskyddslagen, livsmedelslagen och lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel. På en del av överträdelserna av lagen om bekämpningsmedel och kemikalielagen kan dock tillämpas den bestämmelse om ovarsam hantering som föreslås som 8 § i 44 kap. strafflagen. På överträdelser av hälsoskyddslagen tillämpas åter delvis den föreslagna bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse i 44 kap. 2 § strafflagen.

Avsikten är att 1 mom. i bestämmelsen om hälsobrott skall tillämpas på varor och ämnen som avses i de ovan nämnda lagarna och av vilka största delen är sådana att de har en direkt eller indirekt inverkan på människors hälsa. T.ex. livsmedel och kemikalier kan, om de tillverkas eller används på fel sätt, orsaka allvarliga men för människors hälsa. Därför har man också strävat efter att garantera dessa produkters säkerhet genom regler som gäller deras kvalitet och effektiv övervakning av att dessa regler iakttas. På produkter som eventuellt kan orsaka hälsorisker tillämpas ofta olika slag av inspektions-, försäljningstillstånds- och registreringsförfaranden. I sådana fall när bestämmelserna överträtts har tillsynsmyndigheten i allmänhet möjlighet att förena ett förbud eller en föreskrift som den utfärdat med vite eller hot om tvångsutförande. Med tanke på iakttagandet av bestämmelserna har tillsynen och de administrativa tvångsmedlen i praktiken en avgörande betydelse jämfört med

straffbestämmelserna. Som stöd för den förebyggande verksamheten behövs dock också straffbestämmelser, som också i dag finns i de ovan nämnda lagarna.

Gärningssätt enligt bestämmelsen om hälsobrott är tillverkning, behandling, införsel till landet eller uppsåtligt försök till sådan, innehav, lagring, transport, hållande till salu, förmedling eller överlåtelse av varor och ämnen som avses i 1 mom. Med förmedling avses i detta sammanhang yrkesmässig verksamhet som bedrivs mot ersättning. I den materiella lagstiftningen anges gärningssätten ofta i detalj. T.ex. enligt livsmedelslagen avses med tillverkning förenande av livsmedlet med andra ingredienser, tillredning, konservering eller annan motsvarande hantering (4 § 10 punkten livsmedelslagen).

Enligt den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott förutsätts för att en gärning skall vara straffbar att den är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. Enbart en överträdelse av bestämmelserna är således inte tillräckligt, om gärningen till sin karaktär inte är sådan att den utgör en fara för någon annans hälsa. Det behöver dock inte vara fråga om en konkret fara, utan kravet uppfylls redan om gärningen till sin karaktär är farlig. Gärningen skall äventyra någon annans liv eller hälsa. Enbart ett äventyrande av egendom är således inte tillräckligt för att rekvisitet för hälsobrott skall uppfyllas.

Bestämmelsen om hälsobrott förutsätter en uppsåtlig gärning eller grov oaktsamhet. Försök till införsel är straffbart endast om det är uppsåtligt. För vanlig oaktsamhet straffas inte längre, utom i de fall när en straffbestämmelse med hot om bötesstraff kvarstår i en speciallag. I fråga om bekämpningsmedel och kemikalier kan dessutom den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering i 44 kap. 12 § strafflagen bli tillämplig. Vanlig oaktsamhet från gärningsmannens sida är tillräckligt för att denna bestämmelse skall kunna tillämpas.

Straffet för hälsobrott föreslås vara böter eller fängelse i högst sex månader. I produktsäkerhetslagen, hälsoskyddslagen, livsmedelslagen och lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel finns i dag en motsvarande skala.

Strängare maximistraff ingår i dag i lagen om bekämpningsmedel (fängelse i ett år) och kemikalielagen (fängelse i två år). Beträffande de två sistnämnda lagarna har långa fängelsestraff inte heller i dag använts. Ett av syftena med förslaget är också att koncentrera skalan, som i dag är onödigt vid. Det föreslagna maximistraffet på sex månader möjliggör också husrannsakan.

Den föreslagna straffbestämmelsen är sekundär, dvs. den tillämpas bara om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Sådana bestämmelser finns bl.a. i 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, och i 48 kap., som gäller miljöbrott. Trots att 48 kap. 1–4 § strafflagen förutom skydd av miljön också gäller skydd av hälsan, bör man lägga märke till att hälsoriskerna när det gäller bestämmelserna om miljöbrott dock alltid skall uppkomma via miljön, t.ex. så att något hälsovådligt ämne släpps ut i miljön. Enligt den föreslagna lydelsen i 44 kap. 1 § strafflagen förutsätts ingen sådan koppling till miljön.

Bestämmelsen om förverkandepåföljd i förslagets 17 § gäller hälsobrott. Förverkandepåföljden skall gälla gärningar som uppfyller rekvisitet för hälsobrott och som strider mot någon av de uppräknade lagarna. I dessa lagar finns för närvarande till innehållet varierande bestämmelser om förverkandepåföljder. Produktsäkerhetslagen är i dag den enda av de lagar som omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelsen om hälsobrott där det inte finns några bestämmelser om förverkandepåföljder. Så som sagts i allmänna motiveringen skall de allmänna bestämmelserna om förverkandepåföljder i strafflagen också gälla de brott som avses i 44 kap. strafflagen efter det att den totalreform som hänför sig till förverkandepåföljderna (RP 80/2000) trätt i kraft, och 17 § blir då överflödig.

Bestämmelsen om hälsobrott gäller också införsel. På införsel som är förbjuden eller som sker utan sådant tillstånd eller sådan inspektion av myndigheterna som krävs tillämpas dock, på grund av subsidiaritetsklausulen i bestämmelsen om hälsobrott, bestämmelsen om smuggling i 46 kap. 4 § strafflagen. Bestämmelsen om hälsobrott kan å sin sida tillämpas t.ex. när

varor förs in i landet i strid med lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel så, att den detaljhandel som fungerar som första ankomstplats försummar sin egenkontrollskyldighet. Hygienlagen gäller endast verksamhet på Europeiska gemenskapens inre marknad. T.ex. införsel av varor från en annan medlemsstat direkt till detaljhandeln kräver således inte tillstånd eller inspektioner från myndigheternas sida. Däremot krävs det att detaljhandeln utför egenkontroll och gör anmälning om införseln till myndigheterna. Bestämmelsen om smuggling i strafflagen är inte tillämplig på sådan verksamhet.

Avsikten är inte att genom de exempel på tillämpning av bestämmelsen om hälsobrott som ges nedan inverka på den princip enligt vilken överträdelse av dessa lagar i första hand åtgärdas genom tillsyn och administrativa tvångsmedel som hänför sig till tillsynen.

1 mom. 1 punkten. Med bekämpningsmedel avses sådana växtskyddsmedel som kan användas mot skadedjur, skadesvamp och ogräs i jord- och skogsbruk samt i produkter från jord- och skogsbruk och i hushåll. Också sådana växtregleringsämnen som används för behandling av odlade växter är bekämpningsmedel. På preparat som innehåller genetiskt modifierade organismer och som är avsedda för användning som bekämpningsmedel tillämpas förutom lagen om bekämpningsmedel också gentekniklagen. En betydande del av bekämpningsmedlen är kemikalier. Om tillverkning, teknisk användning, upplagring, förvaring, försäljning och annan överlåtelse, klassificering och märkning av bekämpningsmedel som klassificerats som farliga bestäms i kemikalielagen och i de författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den.

I lagen om bekämpningsmedel bestäms särskilt om godkännandet av ett bekämpningsmedel för dess användningsändamål. Beslut om detta fattas av bekämpningsmedelsnämnden. Ett preparat som inte har registrerats som bekämpningsmedel får inte saluföras, överlåtas till förbrukning eller användas som bekämpningsmedel. För att ett preparat skall

godkännas som bekämpningsmedel förutsätts det bl.a. att dess effekt och brukbarhet samt dess verkningar på hälsan och miljön bedöms. En registrering kan också förutsätta att preparatet har tillåtits av Europeiska gemenskapernas kommission.

Enligt den gällande straffbestämmelsen i lagen om bekämpningsmedel döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot nämnda lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den om framställning, import, försäljning, förvaring, transport eller bruk av bekämpningsmedel (10 § 3 mom.). Straffbestämmelsen i lagen om bekämpningsmedel tillämpas dock endast om gärningen inte bestraffas som miljöbrott eller om strängare straff för den inte bestäms på något annat ställe i lag. Maximistraffet är i dag fängelse i ett år.

Det föreslås att straff för de gärningar som i dag bestraffas med stöd av lagen om bekämpningsmedel skall dömas ut antingen enligt strafflagens 44 kap. 1 §, som gäller hälsobrott, eller enligt nämnda kapitel 12 §, som gäller ovarsam hantering. Av dessa förutsätter bestämmelsen om hälsobrott i 1 § minst grov oaktsamhet. Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott kan inte heller, till skillnad från bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 §, tillämpas på orsakande av fara för någon annans egendom. Gärningssätten enligt bestämmelsen om hälsobrott är sådana att bestämmelsen sannolikt oftast kommer att tillämpas på näringsverksamhet, medan bestämmelsen om ovarsam hantering däremot också kommer att tillämpas på annan verksamhet i mindre skala, t.ex. förvaring av bekämpningsmedel i hushåll. Bestämmelsen om hälsobrott kunde — när de övriga villkoren är uppfyllda — t.ex. tillämpas när ett oregistrerat bekämpningsmedel säljs i strid med lagen om bekämpningsmedel. Däremot kommer t.ex. användning av bekämpningsmedel i strid med bestämmelser eller föreskrifter snarare att bestraffas med stöd av bestämmelsen om ovarsam hantering, så som anges nedan i motiveringen till 12 §.

1 mom. 2 punkten. Produktsäkerhetslagen gäller tillverkning, hållande till salu, försäljning och annan överlåtelse samt

import av konsumtionsvaror, när verksamheten bedrivs i form av näringsverksamhet. Lagen gäller också konsumenttjänster. Med konsumtionsvaror och konsumenttjänster avses i huvudsak varor och tjänster som i väsentlig omfattning används för enskild konsumtion. Om konsumenttjänster bestäms särskilt i denna paragrafs 2 mom.

Enligt 4 § produktsäkerhetslagen skall en konsumtionsvara anses vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan. En konsumtionsvara anses vara farlig för egendom, om den på grund av ovan nämnda omständigheter kan vålla skada på ett annat föremål eller annan egendom.

Enligt 17 § produktsäkerhetslagen skall tillverkning, hållande till salu, försäljning eller annan överlåtelse eller import i samband med näringsverksamhet av konsumtionsvaror som är farliga för hälsan eller för egendom samt utförande, hållande till salu, försäljning eller annan överlåtelse i samband med näringsverksamhet av dito konsumenttjänster bestraffas som produktsäkerhetsbrott. För att gärningen skall vara straffbar förutsätts det att genom verksamheten uppsåtligen orsakas fara för konsumentens hälsa eller egendom. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader (1 mom.). För produktsäkerhetsbrott döms också den som uppsåtligen underlåter att iakttä ett förbud eller ett förordnande av en tillsynsmyndighet, t.ex. ett av konsumentverket utfärdat förbud mot att sälja en konsumtionsvara som är farlig för hälsan eller åläggande om att varan skall förstöras (2 mom.). Den som av grov vårdslöshet eller oaktsamhet gör sig skyldig till en ovan nämnd gärning, skall dömas till böter för produktsäkerhetsförseelse (3 mom.).

Bestämmelserna om produktsäkerhetsbrott och -förseelse tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Avsikten är att den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott huvudsakligen skall ersätta de gällande straffbestämmelserna i

produktsäkerhetslagen. I produktsäkerhetslagen föreslås dock en bötesbestämmelse på basis av vilken överträdelser av förbud eller förordnanden av tillsynsmyndigheter kan bestraffas.

Jämfört med den gällande regleringen medför den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott också en del ändringar i området för straffbarhet. De gällande straffbestämmelserna i

produktsäkerhetslagen förutsätter att gärningen har orsakat en konkret fara för konsumentens hälsa eller egendom. Enligt förslaget är redan det att gärningen till sin karaktär är sådan att den kunde ha orsakat fara för någon annans liv eller hälsa en tillräcklig förutsättning för straffbarhet. Å andra sidan täcker den föreslagna bestämmelsen inte längre gärningar som enbart är till fara för konsumentens egendom. På sådana gärningar tillämpas dock fortfarande de administrativa tvångsmedlen enligt produktsäkerhetslagen.

En näringsidkare har givetvis också civilrättsligt skadeståndsansvar för skador som vållats en konsuments egendom. Dessutom kan bestämmelserna om skadegörelse i 35 kap. strafflagen tillämpas på uppsåtligt skadande av någon annans egendom.

På basis av 1 mom. i den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott kan det t.ex. vara straffbart att tillverka eller till en konsument sälja en till konstruktionen bristfällig lampa vars användning veterligen kan orsaka fara för liv eller hälsa. Straffbarhet kan också uppkomma om så bristfälliga uppgifter har lämnats om en hushållsapparat eller en leksak att användningen av den kan orsaka fara för konsumentens hälsa.

Straffskalan enligt den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott, dvs. böter eller fängelse i högst sex månader, är densamma som i den gällande lagen.

1 mom. 3 punkten. Syftet med kemikalielagen är att förebygga och avvärja skador av kemikalier på hälsan och miljön samt att förebygga brand- och explosionsriskerna som orsakas av kemikalier. Enligt 1 mom. 1 punkten i lagens 52 § skall den som tillverkar, importerar, exporterar, upplagrar, överlåter, innehar, förvarar, testar

eller använder en kemikalie eller utövar annan verksamhet som avses i kemikalielagen i strid med nämnda lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bestraffas för kemikalieförseelse. Enligt 2—4 punkten i samma moment bestraffas som kemikalieförseelse också försummelse att ansöka om sådant förhandsgodkännande eller tillstånd eller att utarbeta ett sådant skyddsinformationsblad som anges närmare i lagen samt överträdelser av förbud, bestämmelser eller föreskrifter av statsrådet eller en tillsynsmyndighet och försummelse av viss anmälningsskyldighet eller skyldighet att lämna uppgifter. För kemikalieförseelse döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Om gärningen har begåtts uppsåtligt eller av grov vårdslöshet eller om den har orsakat betydande hälso- eller miljökada, betraktas gärningen enligt 2 mom. som ett kemikaliebrott, för vilket straffet är böter eller fängelse i högst två år. Bestämmelserna tillämpas endast om strängare straff för gärningarna inte bestäms på något annat ställe i lag. Till straff för miljöförstöring som begåtts i strid med kemikalielagen döms enligt strafflagen.

De gärningar som avses i 52 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. i den gällande kemikalielagen skall enligt förslaget i allmänhet bestraffas antingen enligt bestämmelserna om hälsobrott i 44 kap. 1 § eller enligt bestämmelserna om ovarsam hantering i 44 kap. 12 § strafflagen. I kemikalielagen kvarstår dessutom en bötesbestämmelse. Liksom i dag skall bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen tillämpas på miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av kemikalielagen.

Liksom när det gäller lagen om bekämpningsmedel leder iakttagandet av koncentrationsprincipen också i fråga om kemikalielagen till en partiell överlappning av rekvisiten när det gäller bestämmelsen om hälsobrott i 1 § och bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 §. De situationer när bestämmelsen om hälsobrott och bestämmelsen om ovarsam hantering skall tillämpas är beträffande kemikalielagen av samma typ som när det gäller lagen om

bekämpningsmedel, så som anges vid punkt 1. Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott kunde tillämpas på överträdelser av kemikalielagen t.ex. i ett sådant fall när en företagare till marknaden överläter ett parti felaktigt märkta kemikalier och gärningen är ägnad att orsaka fara för andras hälsa. Bestämmelsen om ovarsam hantering kunde å sin sida tillämpas t.ex. när en person av oaktsamhet lånar en granne en farlig kemikalie i ett kärl som är avsett för förvaring av livsmedel och av vilket innehållet inte framgår. Eftersom brott mot kemikalielagen oftast begås uttryckligen av oaktsamhet, kommer 12 §, som gäller ovarsam hantering, sannolikt att tillämpas oftare än bestämmelsen om hälsobrott.

Gärningssätten enligt den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott omfattar också transport. På transport av kemikalier tillämpas dock i regel lagen om transport av farliga ämnen. En straffbestämmelse som hänför sig till den föreslås i 44 kap. 13 § strafflagen. Bestämmelsen om hälsobrott kan således överträdas genom transport i strid med kemikalielagen endast så att kemikalier t.ex. överförs inom ett fabriksområde eller transporterats inne i en byggnad.

De administrativa tvångsmedlen har stor betydelse för iakttagandet av bestämmelserna i kemikalielagen. Rädslan för ekonomiska förluster till följd av ett beteende som strider mot bestämmelserna kan bidra effektivare till att bestämmelserna iakttas än hotet om straffrättsliga påföljder. Man kan t.ex. tvingas att från marknaden dra bort t.o.m. stora varupartier som har förpackats fel och förpacka dem på nytt på det sätt som bestämmelserna förutsätter.

1 mom. 4 punkten. Hälsoskyddslagen är till sin natur en allmän lag som täcker ett mycket brett livsområde. I lagen finns bestämmelser om t.ex. allmän livsmedelshygien, hushålls- och avloppsvatten samt boende som är fritt från sanitära olägenheter. Enligt 54 § hälsoskyddslagen döms den som underlåter att göra anmälan enligt nämnda lag, bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av lagen eller på något annat sätt bryter mot hälsoskyddslagen eller mot stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den till böter för

förseelse som innefattar framkallande av hälsofara. Om gärningen har begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet och om den har orsakat skada för hälsan, gör gärningsmannen sig skyldig till brott som innefattar framkallande av hälsofara, för vilket påföljden är böter eller fängelse i högst sex månader. Straffbestämmelsen i hälsoskyddslagen tillämpas i andra hand. På miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av hälsoskyddslagen tillämpas bestämmelserna i strafflagen.

Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott i 1 § skall tillämpas på verksamhet som strider mot hälsoskyddslagen eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, när verksamheten är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. Till skillnad från den gällande straffbestämmelsen i hälsoskyddslagen som beträffande rekvisitet är relativt öppen, räknas gärningssätten upp uttömmande i den föreslagna 1 §. På samma sätt som i fråga om den gällande straffbestämmelsen med hot om fängelse i hälsoskyddslagen är grov oaktsamhet en förutsättning också för tillämpningen av bestämmelsen om hälsobrott. Däremot är det enligt den föreslagna bestämmelsen tillräckligt om gärningen till sin karaktär är farlig, medan tillämpningen av den gällande bestämmelsen med hot om fängelse förutsätter att gärningen har orsakat skada för hälsan. Bestämmelsen om hälsobrott kunde t.ex. tillämpas på verksamhet som strider mot bestämmelserna om allmän livsmedelshygien i hälsoskyddslagen. På grund av hälsoskyddslagens stora räckvidd täcker den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott dock inte alla de gärningar som i dag är straffbara enligt hälsoskyddslagen. På annan verksamhet i strid med hälsoskyddslagen, t.ex. försummande av en anmälningsskyldighet, tillämpas den föreslagna bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse i 2 § eller den bötesbestämmelse som föreslås i hälsoskyddslagen. Liksom i dag skall bestämmelserna i 48 kap. strafflagen tillämpas på miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av hälsoskyddslagen. Rekvisitet för hälsobrott kan uppfyllas också

genom verksamhet som innebär att flera av de lagar som nämns i bestämmelsen överträds. T.ex. när det gäller livsmedel kan det vara fråga om såväl överträdelse av hälsoskyddslagen, i vilken föreskrivs om övervakning av de förhållanden under vilka livsmedel tillverkas, bereds och hanteras, som överträdelse av livsmedelslagen, som främst koncentrerar sig på tillsynen över produkter. Med övervakning av förhållandena avses t.ex. kraven på livsmedelslokaler och kontroll av kvaliteten på vatten som används vid tillverkning och beredning av livsmedel.

1 mom. 5 punkten. I livsmedelslagen avses med livsmedel en förpackad eller oförpackad produkt eller beredning som är avsedd att ätas, drickas eller annars förtäras av människor eller en ingrediens eller en råvara till en sådan produkt eller beredning. Livsmedelslagen tillämpas endast i begränsad utsträckning på alkoholdrycker. I livsmedelslagen regleras de allmänna villkoren för hantering och överlåtelse av livsmedel. Det är förbjudet att tillverka, bereda, importera, exportera, saluhålla, servera och i övrigt som livsmedel överlåta ett livsmedel som är olämpligt som människoföda. Mera ingående reglering om livsmedel finns dessutom i de förordningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av livsmedelslagen. T.ex. handels- och industriministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om livsmedels ursprung och beskaffenhet och om godkännande av ett livsmedel innan det ges ut på marknaden. Enligt 39 § 1 mom. livsmedelslagen skall den som underlåter att fullgöra en skyldighet som föreskrivs i livsmedelslagen, bryter mot det som en myndighet har bestämt med stöd av nämnda lag eller annars bryter mot livsmedelslagen eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den dömas till böter. Den strängare bestraffade gärningsformen är enligt 39 § 2 mom. livsmedelsbrott, för vilket döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Det förutsätts då att gärningen eller underlåtelserna är uppsåtliga och att den har varit ägnad att medföra fara för människors hälsa. Straffbestämmelserna i livsmedelslagen tillämpas endast om strängare straff för

brotten inte bestäms på något annat ställe i lag.

Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott är mera detaljerad än de gällande straffbestämmelserna i livsmedelslagen. Gärningssätten framgår tydligt av straffbestämmelsen. Bestämmelsen om hälsobrott kan tillämpas t.ex. på försäljning av ett livsmedel som man vet att är förskämt. På sådana förseelser som inte medför ens en abstrakt fara för andras liv eller hälsa kan den straffbestämmelse med hot om böter som föreslås i livsmedelslagen tillämpas.

1 mom. 6 punkten. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (nedan hygienlagen), som trädde i kraft vid ingången av 1997, ersatte de tidigare hygienlagarna om fisk, kött, äggprodukter och mjölk. Syftet med hygienlagen är att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på animaliska livsmedel och att förhindra smittspridning via livsmedel från djur till människor. Lagen tillämpas på hantering av animaliska livsmedel, på livsmedelshygieniska kvalitetskrav, övervakning och inspektion före livsmedelskedjans minuthandelsled. Lagen tillämpas även på övervakning och inspektion av animaliska livsmedel som levereras till Finland från någon annan medlemsstat inom Europeiska unionen, också när minuthandeln eller ett storkök utgör första ankomstplats, dvs. är de som först tar emot animaliska livsmedel från medlemsstaten. Hygienlagen innehåller bestämmelser som hänför sig såväl till förhållandena vid tillverkning och hantering som till de färdiga produkterna. Lagens tillämpningsområde är således mycket omfattande. Den övervakning som utförs med stöd av lagen sträcker sig delvis ända till produktionsenheterna.

Lagens 46 § 1 mom. innehåller en straffbestämmelse. Enligt momentets 1 punkt bestraffas den som uppsåtligt eller av oaktsamhet använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterat, transporterat, importerat eller exporterat sådana i strid med lagen i fråga eller de föreskrifter som meddelats med stöd av den. Enligt de övriga punkterna i bestämmelsen bestraffas t.ex.

underlåtelse att lämna sådana uppgifter som behövs för övervakningen och bedrivande av verksamhet vid en sådan anläggning eller på ett sådant fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt lagen. Påföljden för brott mot hygienlagen är böter eller fängelse i högst sex månader. Också denna bestämmelse skall tillämpas i andra hand, dvs. endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott täcker delvis den gällande straffbestämmelsen i 46 § 1 mom. 1 punkten hygienlagen. I hygienlagen kvarstår dessutom en bestämmelse med hot om böter med tanke på sådana situationer då en överträdelse av 1 punkten inte orsakar fara eller då överträdelsen har begåtts genom vanlig oaktsamhet. Också överträdelser av andra skyldigheter som följer av hygienlagen än överträdelser av 1 punkten bestraffas med böter.

Den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott kunde tillämpas på överträdelser av hygienlagen i sådana fall när den hygieniska nivå som lagen förutsätter inte har iakttagits vid ordnandet av verksamheten, t.ex. så att det inte tillräckligt effektivt har sörjts för anläggningens eller personalens hygien- och verksamheten är ägnad att orsaka fara för någon annans hälsa.

2 mom. Förslagets 1 mom. gäller endast varor och ämnen. Bestämmelsen är också tillräcklig för att huvudsakligen täcka de gärningar som i dag bestraffas på basis av speciallagarna, förutom när det gäller produktsäkerhetslagen.

Förutom konsumtionsvarorna utgör också konsumenttjänsterna en central del av tillämpningsområdet för produktsäkerhetslagen. Också dessa kan tillhandahållas på ett sådant sätt att gärningen orsakar fara för konsumenters liv eller hälsa. Således skall bestämmelsen om hälsobrott enligt det föreslagna 2 mom. också tillämpas på utförande, hållande till salu och annan överlåtelse i samband med näringsverksamhet av konsumenttjänster.

Enligt 4 § produktsäkerhetslagen anses en konsumenttjänst vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel

eller en brist i anslutning till dess utförande eller på grund av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten, eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

Också när det gäller konsumenttjänster är endast sådana gärningar straffbara som hälsobrott som kan orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. På samma sätt som när det gäller konsumtionsvaror enligt 1 mom. ovan, tillämpas vid orsakande av fara för någon annans egendom de omfattande administrativa tvångsmedlen och det civilrättsliga skadeståndsansvaret.

T.ex. en tillhandahållare av motionshallstjänster kan göra sig skyldig till brott mot den föreslagna bestämmelsen, om användningen av en anordning på grund av ett fel i dess konstruktion kan orsaka fara för någon annans hälsa.

2 §. *Hälsoskyddsförseelse.* Det föreslås att överträdelse av en allmän eller särskild föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av hälsoskyddslagen eller lagen om smittsamma sjukdomar skall bestraffas som hälsoskyddsförseelse. Också försummelse av sådan anmälningsskyldighet som grundar sig på hälsoskyddslagen och överträdelse av ett förbud som en myndighet har utfärdat med stöd av samma lag samt av bestämmelser som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids är straffbart.

1 punkten. I 1 punkten bestäms om straff för sådan underlåtelse att göra anmälan som strider mot hälsoskyddslagen eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den och för överträdelse av ett förbud eller en föreskrift som en myndighet har utfärdat. I dag kan straff för motsvarande gärningar dömas ut enligt 54 § hälsoskyddslagen.

Enligt 54 § 1 mom. hälsoskyddslagen skall den som försummar anmälningsskyldigheten, bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat eller på något annat sätt bryter mot hälsoskyddslagen eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den bestraffas med böter. Enligt samma paragrafs 2 mom. kan fängelsestraff på högst sex månader dömas ut om en gärning som

avses i 1 mom. har begåtts åtminstone av grov oaktsamhet och om gärningen har orsakat skada för hälsan. De gällande straffbestämmelserna i hälsoskyddslagen tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, t.ex. i kapitlet om miljöbrott i strafflagen.

Enligt förslaget avses med underlåtelse att göra en föreskriven anmälan sådana situationer när för verksamheten enligt hälsoskyddslagen inte krävs något särskilt tillstånd, utan det räcker med att en skriftlig anmälan görs till myndigheten i god tid innan verksamheten inleds. En sådan anmälan krävs enligt 13 § hälsoskyddslagen t.ex. för anläggande eller ibruktagande av en offentlig nöjes-, samlings- eller inkvarteringslokal eller av en för allmänt bruk avsedd bastu, simhall, badstrand eller siminrättning eller badanläggning. Dessutom föreskrivs i hälsoskyddslagen också om annan anmälningsskyldighet än sådan som hänför sig till inledandet av verksamhet. Enligt 38 § 1 mom. hälsoskyddslagen skall t.ex. en verksamhetsidkare omedelbart till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten anmäla att ett livsmedel som personen i fråga hanterar har orsakat matförgiftning.

Med överträdelse av ett förbud eller en särskild föreskrift av en myndighet avses t.ex. de förbud och föreskrifter som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utfärdar med stöd av 51 § hälsoskyddslagen och som är nödvändiga för att avhjälpa en sanitär olägenhet eller förebygga uppkomsten av en sådan. Allmänna föreskrifter är t.ex. de föreskrifter om kvalitetskrav på hushållsvatten som social- och hälsovårdsministeriet meddelar med stöd av 21 § hälsoskyddslagen.

För att det skall vara fråga om hälsoskyddsförseelse förutsätts uppsåt eller grov oaktsamhet. Straffskalan lindras jämfört med i dag, eftersom maximistraffet för hälsoskyddsförseelse föreslås vara fängelse i tre månader i stället för i sex månader som hittills. Å andra sidan förutsätts det enligt den gällande hälsoskyddslagen att gärningen skall ha orsakat skada för hälsan för att fängelsestraff skall kunna dömas ut. Den föreslagna bestämmelsen innehåller inte

något sådant krav. Den föreslagna bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse är dessutom sekundär, dvs. den skall tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. I sådana fall när en överträdelse av hälsoskyddslagen leder till miljöförstöring, skall bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen tillämpas, liksom i dag.

Det föreslås att i hälsoskyddslagen skall kvarstå en bestämmelse som gäller lindrigare gärningar och som möjliggör bötesstraff. Med stöd av den kan straff dömas ut för överträdelser av vissa särskilt angivna bestämmelser i hälsoskyddslagen också när överträdelserna grundar sig på vanlig oaktsamhet.

2 punkten. Enligt den gällande lydelsen i 44 kap. 6 § 1 mom. strafflagen skall den som bryter mot en föreskrift vars syfte är att förekomma eller hämma en farsot bland människor dömas till böter. Paragrafens 2 mom. gäller på motsvarande sätt brott mot en föreskrift som avser en farsot bland husdjur. I den gällande 37 § lagen om smittsamma sjukdomar sägs att den som försummar att iaktta för honom utfärdade föreskrifter som avser att förhindra att en smittsam sjukdom sprids, som efter intagning på anstalt underlåter att iaktta anstaltens ordningsregler eller som bryter mot lagen om smittsamma sjukdomar eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser, och sålunda vållar risk för att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids, skall bestraffas med böter eller fängelse i högst sex månader för orsakande av smittorisk.

Den andra gärningsformen i fråga om hälsoskyddsförseelse föreslås vara överträdelse av en bestämmelse eller en allmän eller särskild föreskrift som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att skydda människor mot sjukdomar och smitta enligt lagen om smittsamma sjukdomar. På samma sätt som enligt den gällande straffbestämmelsen skall endast överträdelse av bestämmelser och föreskrifter som gäller allmänfarliga smittsamma sjukdomar vara straffbar. De smittsamma sjukdomarna indelas i allmänfarliga, anmälningspliktiga och andra

smittsamma sjukdomar. Största delen av bestämmelserna i lagen om smittsamma sjukdomar gäller dock endast allmänfarliga smittsamma sjukdomar. Spridning av en sjukdom som endast finns hos djur bestraffas främst med stöd av 23 § lagen om djursjukdomar (55/1980).

Enligt lagen om smittsamma sjukdomar hör bekämpandet av smittsamma sjukdomar till myndigheterna, som skall ordna det förebyggande arbetet samt meddela anvisningar och föreskrifter i anslutning till detta. Överträdelse av de föreskrifter som hälsoskyddsmyndigheterna meddelar inom ramen för sina befogenheter bestraffas som hälsoskyddsförseelse.

Myndigheternas allmänna föreskrifter kan gälla t.ex. allmänna obligatoriska vaccineringsprogram som verkställs på vissa villkor eller obligatoriska hälsoundersökningar som är nödvändiga för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Med särskilda föreskrifter av en myndighet avses sådana förordnanden som enligt 16 § lagen om smittsamma sjukdomar ges enskilda personer, t.ex. ett förordnande som med anledning av salmonellasmitta ges en person som arbetar med livsmedel.

Den föreslagna bestämmelsen är något snävare än den gällande bestämmelsen genom att tillämpningen av straffbestämmelsen förutsätter minst grov oaktsamhet. Eftersom ingen självständig straffbestämmelse kvarstår i lagen om smittsamma sjukdomar, är sådan överträdelse av bestämmelserna i nämnda lag som begås av vanlig oaktsamhet inte längre straffbar. Också maximistraffet sjunker från fängelse i sex månader till fängelse i tre månader. Genom den föreslagna bestämmelsen torde man dock i tillräckligt hög grad kunna ingripa i sådana situationer då straffbestämmelser behövs som komplement till den administrativa tillsynen och de tvångsmedel som hänför sig till den. På basis av lagen om smittsamma sjukdomar har myndigheterna t.ex. rätt att bestämma om tvångsisolering av en person i maximalt fem månader.

Den föreslagna straffbestämmelsen om hälsoskyddsförseelse är sekundär, dvs. den tillämpas endast om strängare straff för

gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Som en sådan bestämmelse kan t.ex. bestämmelsen om äventyrande av andras hälsa genom spridning av en allvarlig sjukdom i 34 kap. 4 § strafflagen komma i fråga.

3 §. *Olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården.* Enligt den föreslagna bestämmelsen bestraffas den som utan laglig rätt är verksam som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Också det tillståndssystem som hänför sig till idkandet av partihandel med läkemedel och drivandet av apoteks rörelse samt till tillhandahållandet av privata hälso- och sjukvårdstjänster syftar till att garantera patientsäkerheten och möjliggöra övervakning av kvaliteten på hälso- och sjukvårdstjänsterna. Enligt den föreslagna paragrafen bestraffas också den som utövar sådan verksamhet utan laglig rätt.

I mom. Enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har endast personer som besitter en viss yrkeskompetens, dvs. yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, rätt att utöva de viktigaste yrkena inom hälsovårdsbranschen. Härmed avses legitimerade yrkesutbildade personer, yrkesutbildade personer som beviljats tillstånd och yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning. Endast legitimerade yrkesutbildade personer har rätt att utföra uppgifter som hör till yrket i fråga och att använda yrkesbeteckningen. Legitimerade yrkesutbildade personer är t.ex. läkare, tandläkare, psykologer, hälsovårdare och optiker. Med yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning avses att endast en sådan yrkesutbildad person får använda en i förordning nämnd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Yrkesbeteckningar för yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning är t.ex. barnskötare, psykoterapeut och utbildad massör. Om legitimering, dvs. om beviljande av rätt att utöva yrke, beslutar rättsskyddscentralen för hälsovården, som också för ett centralregister över alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Dessutom är rättsskyddscentralen för hälsovården tillsynsmyndighet tillsammans med

länsstyrelsen.

Syftet med lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är att säkerställa att den som behöver hälsovårdstjänster får hjälp av en yrkesutövare som har konstaterats vara kompetent. Därför finns i lagen också straffbestämmelser om olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. I dag bestäms om straffen i fyra olika moment, beroende på om det enbart är fråga om olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (34 § 1 mom.), olovlig verksamhet med fara för patienten såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (34 § 2 mom.), yrkesmässig olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (35 § 1 mom.) eller yrkesmässig olovlig verksamhet med fara för patienten såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (35 § 2 mom.). Det strängaste straffet är fängelse i ett år enligt den sistnämnda bestämmelsen.

Avsikten är att den föreslagna bestämmelsen i strafflagen skall ersätta de gällande straffbestämmelserna i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Enligt den föreslagna bestämmelsen bestraffas den som utan laglig rätt är verksam som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

Den föreslagna bestämmelsen avviker från de gällande bestämmelserna genom att yrkesmässig verksamhet eller verksamhet som medför fara för patienten inte längre nämns särskilt i rekvisitet. Också den föreslagna straffskalan är lägre än i dag.

Trots att den föreslagna bestämmelsen till skillnad från de gällande bestämmelserna inte innehåller ett särskilt revisit om detta, kan det att verksamheten är yrkesmässig givetvis beaktas som en omständighet som skärper straffet vid straffmätningen. I rekvisitet enligt den föreslagna bestämmelsen ingår inte heller något särskilt krav på att verksamheten skall vara farlig, eftersom redan straffbarheten för gärningarna i sig grundar sig på att de antas vara farliga. Dessutom kan bestämmelserna i strafflagens 21 kap. tillämpas på verksamhet som medför en konkret fara för patientens hälsa. Om verksamheten t.ex. en medför konkret och

allvarlig fara för patientens liv eller hälsa, kan straff dömas ut för framkallande av fara enligt 21 kap. 13 § strafflagen. Om någon av oaktsamhet förorsakar någon annan en kroppsskada eller sjukdom som inte är ringa, kan verksamheten bestraffas med stöd av bestämmelsen om vållande av personskada i 10 § i nämnda kapitel. Straffen för de brott som avses i strafflagens 21 kap. är också strängare än i den föreslagna paragrafen. Eftersom bestämmelserna i strafflagen, i vilka föreskrivs om strängare straff, kan tillämpas på allvarigare gärningar, föreslås straffet för olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården vara böter eller fängelse i högst sex månader.

Enligt den föreslagna bestämmelsen är det för det första straffbart att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utan legitimation av rättsskyddscentralen för hälsovården eller, när det gäller yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning, utan att ha på lag grundad rätt till detta. Det är således straffbart att t.ex. använda yrkesbeteckningen för läkare utan legitimation av rättsskyddscentralen för hälsovården.

I Finland saknas lagstiftning om sådan vård och behandling av människor som ges av andra än yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (en kvacksalvarlag). I och med att materiell lagstiftning saknas skall inte heller den föreslagna straffbestämmelsen gälla dylik verksamhet i större utsträckning än den nuvarande lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen är det således straffbart att uppträda under en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utan att ha laglig rätt att använda yrkesbeteckningen. Sådan vård och behandling av människor som ges av någon annan än en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården får inte heller stå i strid med 22 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, där det föreskrivs att legitimerade läkare har rätt att besluta om medicinska undersökningar av en patient, ställa diagnos och besluta om vård och behandling i samband därmed samt att ordinera läkemedel. Bestämmelsen gäller på motsvarande sätt också legitimerade tandläkares rättigheter.

Straff skall dömas ut med stöd av den föreslagna bestämmelsen också när en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utan laglig rätt utför uppgifter som hör till en annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och för vilka hans eller hennes utbildning och erfarenhet inte räcker till. I lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården finns en bestämmelse om att en legitimerad yrkesutbildad person eller en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning dock vid behov inom ramen för sin utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet kan utföra uppgifter som hör till en annan legitimerad yrkesutbildad person eller en annan yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning, om det är motiverat med tanke på arbetsarrangemangen och producerandet av hälsovårdstjänster. Den föreslagna straffbestämmelsen kan komma att tillämpas i vissa situationer när en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med lägre utbildning utför uppgifter som hör till en yrkesutbildad person som har en högre utbildning. En hälsovårdare som utan laglig rätt utför uppgifter som hör till en läkare t.ex. genom att ordinera läkemedel bryter mot den föreslagna bestämmelsen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen är straffbarheten när det gäller den olovliga verksamheten inte beroende av om ersättning tas ut för verksamheten eller inte. Att en direkt eller indirekt ersättning krävs för verksamheten är ofta ett tecken på att det är fråga om stadigvarande och yrkesmässig verksamhet, vilket också påverkar straffmätningen. Å andra sidan är olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården straffbar även om ersättning inte tas ut. De straffrättsliga bestämmelserna om åtgärdseftergift möjliggör dock eftergift i fråga om anmälan, åtal och straff i sådana fall när gärningarna är obetydliga.

Den föreslagna bestämmelsen kan inte tillämpas när en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården gör sig skyldig till ett sådant felaktigt förfarande som avses i 26 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, t.ex. genom att

försumma sina skyldigheter eller annars genom att handla klandervärt. En läkare gör sig skyldig till ett felaktigt förfarande t.ex. när han eller hon missbrukar den rätt att ordinera alkohol eller narkotika eller andra jämförbara ämnen som följer av 22 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Rättsskyddscentralen för hälsovården har med stöd av 26 och 33 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården omfattande befogenheter att ingripa i verksamhet som bedrivs av en yrkesutbildad person som har gjort sig skyldig till felaktigt förfarande. Den kan t.ex. tills vidare begränsa eller förbjuda personens rätt att utöva yrket eller ge honom eller henne en skriftlig varning.

2 mom. Idkandet av partihandel med läkemedel och drivandet av apoteksdrivning, för vilket krävs tillstånd enligt läkemedelslagen, är verksamhet som har en nära anknytning till olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården. Också enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) skall den som driver en enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster (en serviceproducent) ha tillstånd för sin verksamhet. Skyldigheten att ansöka om tillstånd gäller inledande av privat verksamhet på anstalt. Tillstånd till verksamheten krävs inte när det är fråga om en självständig yrkesutövares mottagning. T.ex. en läkare som är verksam som självständig yrkesutövare är endast skyldig att göra en sådan anmälan om inledande av verksamhet som avses i 20 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs om straff för olovligt idkande av partihandel med läkemedel och olovligt drivande av apoteksdrivning samt om drivande av en enhet som tillhandahåller privata hälso- och sjukvårdstjänster utan tillstånd. Det föreslagna 2 mom. ersätter de gällande straffbestämmelserna i de ovan nämnda lagarna.

4 §. *Olovlig utövning av veterinäryrket.* På samma sätt som i 3 § föreslås bestämmelser om straff för olovlig utövning av ett yrke som hänför sig till hälso- och sjukvård av människor, föreskrivs i denna paragraf om straff för olovlig utövning av veterinäryrket.

Om vem som har rätt att utöva veterinäryrket bestäms i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000). Med utövare av veterinäryrket avses den som redan är legitimerad veterinär samt en veterinärmedicine studerande som har rätt att utöva veterinäryrket temporärt. Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning beslutar om legitimation och om beviljande av rätt att utöva veterinäryrket temporärt.

Förutom behandling av djursjukdomar omfattar veterinäryrket också tillsyn över animaliska livsmedel som är avsedda för människor. Trots att veterinäryrket således indirekt också har anknytning till sörjandet för människors hälsa, föreslås det dock för tydlighetens skull att om straff för olovlig utövning av veterinäryrket bestäms i en annan paragraf än den som gäller straff för olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Dessa två yrkesgruppers verksamhet regleras av skilda lagar, och olika myndigheter svarar för tillsynen över verksamheten. Det kunde också uppstå förvirring om straffbestämmelserna togs in i samma paragraf, eftersom hälso- och sjukvården endast omfattar ansvarande för människors hälsa, medan veterinärerna däremot arbetar inom området för miljö- och hälsoskydd.

Den bestämmelse som föreslås i 44 kap. strafflagen skall ersätta 30 § lagen om utövning av veterinäryrket. Den bestämmelse som föreslås i 44 kap. strafflagen motsvarar i sak denna bestämmelse, utom att det inte längre är ett krav att veterinäryrket skall utövas mot ersättning. Liksom i fråga om 3 § ovan kan dock bestämmelserna om åtgärdseftergift tillämpas t.ex. på sådana obetydliga gärningar som har begåtts utan ersättning. Straffskalan är oförändrad.

5 §. *Läkemedelsbrott.* Avsikten är att den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott skall ersätta de gällande straffbestämmelser med hot om fängelse som finns i läkemedelslagen och i lagen om medicinsk behandling av djur. Det föreslagna 1 mom. gäller brott mot bestämmelserna i läkemedelslagen, och den skall också tillämpas på vissa gärningar som strider mot Europeiska gemenskapens rättsakter i sådana fall när det är fråga om läkemedel som avses

i läkemedelslagen. Enligt det föreslagna 2 mom. bestraffas brott mot lagen om medicinsk behandling av djur.

1 mom. Syftet med läkemedelslagen är att främja tryggheten i fråga om läkemedlen och deras användning samt säkerställa att läkemedel tillverkas på behörigt sätt och finns att tillgå i hela landet. I dag bestäms i 96 och 98 § läkemedelslagen om straff för läkemedelsbrott och läkemedelsförseelse. Enligt 1 punkten i 96 §, som gäller läkemedelsbrott, döms den som tillverkar, säljer eller på annat sätt överlåter, saluför, importerar, lagerför eller i sin besittning har i läkemedelslagen avsedda läkemedel i strid med nämnda lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning. Enligt 2 punkten bestraffas den som försummar sin anmälnings- eller informationsplikt enligt de ovan nämnda författningarna eller som underlåter att föra en i läkemedelslagen nämnd förteckning eller att följa läkemedelstaxan. Enligt 3 punkten bestraffas den som bryter mot ett förbud som en tillsynsmyndighet eller en institution inom Europeiska unionen utfärdat i fråga om läkemedel som avses i läkemedelslagen. I 4 punkten bestäms om straff för idkande av läkemedelspartihandel eller apoteksrorelse utan tillstånd. För läkemedelsbrott kan i dag dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Bestämmelsen åsidosätts dock, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. I 98 § läkemedelslagen finns en lindrigare öppen straffbestämmelse, enligt vilken den som på något annat sätt överträder läkemedelslagen eller Europeiska gemenskapens lagstiftning om läkemedel som avses i nämnda lag, eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, skall dömas till böter för läkemedelsförseelse. Också bestämmelsen om läkemedelsförseelse tillämpas i andra hand, dvs. om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Enligt förslaget bestäms om de gärningar som i dag är straffbara enligt läkemedelslagen i 44 kap. 3 § 2 mom. och 5 § 1 mom. strafflagen. I läkemedelslagen kvarstår dessutom en bestämmelse om bötesstraff. På basis av bestämmelsen om läkemedelsförseelse kan också lindrigare

överträdelser av läkemedelslagen som begåtts av vanlig oaktsamhet samt underlåtelse att följa läkemedelstaxan bestraffas.

1 punkten i det föreslagna 1 mom. gäller tillverkning, import, lagerföring, hållande till salu och överlåtelse av läkemedel som avses i läkemedelslagen i strid med nämnda lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning om tillsynen över läkemedel. Den föreslagna 1 punkten motsvarar i övrigt den gällande 96 § 1 punkt, med undantag av att rekvisiten inte längre omfattar besittning. Det har de facto inte heller enligt den gällande läkemedelslagen varit straffbart att ha läkemedel i sin besittning, eftersom inga bestämmelser om detta finns i lagen. Å andra sidan kan t.ex. innehav av olagligt införda eller stulna läkemedel bestraffas enligt de övriga bestämmelserna i strafflagen (olaga befattningstagande med infört gods, 46 kap. 6 §, och häleribrott, 32 kap. strafflagen). De flesta av de gärningssätt som nämns i denna punkt förutsätter tillstånd eller godkännande i ett förfarande enligt läkemedelslagen. En enskild har enligt 19 § läkemedelslagen rätt att i begränsad omfattning föra in läkemedelspreparat för personlig medicinering. I princip skall bestämmelserna i läkemedelslagen tillämpas på alla produkter som påstås ha terapeutisk och medicinsk effekt. Till läkemedelsbrott gör sig således t.ex. den skyldig som säljer ett preparat som i marknadsföringen har påståtts ha medicinsk effekt men för vars försäljning tillstånd dock inte har skaffats av läkemedelsverket eller en institution inom Europeiska unionen så som förutsätts i 22 § läkemedelslagen.

Enligt den föreslagna 2 *punkten* bestraffas försummelse av den anmälningskyldighet och informationsplikt samt skyldighet att föra förteckning som gäller läkemedel som avses i läkemedelslagen. Den föreslagna 2 punkten motsvarar i övrigt den gällande 2 punkten i 96 § läkemedelslagen, men underlåtelse att följa läkemedelstaxan skall enligt förslaget bestraffas endast med böter, med stöd av den särskilda bestämmelse som kvarstår i läkemedelslagen. På samma sätt motsvarar den föreslagna 3 punkten den gällande 3 punkten i 96 § läkemedelslagen, dvs. det föreskrivs om straff för underlåtelse

att iakttas ett förbud som gäller läkemedel som avses i läkemedelslagen. Sådana förbud kan utfärdas av läkemedelsverket i egenskap av tillsynsmyndighet i Finland eller, när det gäller institutionerna inom Europeiska unionen, i allmänhet av kommissionen och i en del situationer av rådet. Läkemedelsverket kan enligt 101 § läkemedelslagen t.ex. förbjuda tillverkningen av ett läkemedel, om det kommer fram att de förpliktelser som gäller ett försäljningstillstånd inte uppfylls.

På ovan nämnt sätt kan enligt förslaget för läkemedelsbrott dömas såväl den som brutit mot läkemedelslagen som den som brutit mot en förordning om tillsyn över läkemedel som utfärdats med stöd av artikel 100a eller 235 i Fördraget om upprättandet av Europeiska unionen. Överträdelse av Europeiska gemenskapens rättsakter är enligt 1 mom. straffbara endast om det är fråga om sådana läkemedel som avses i läkemedelslagen.

Besluten om försäljningstillstånd är ett av de mest centrala tillsynsmedlen när det gäller läkemedel. Inom Europeiska gemenskapen skapades 1995 ett nytt system för läkemedelstillsyn. Förfaringssätten är tre, beroende på typen av läkemedelspreparat. (1) Inom ramen för det centraliserade förfarandet beslutas om försäljningstillstånd för produkter som kan betraktas som betydande läkemedelsinnovationer, såsom läkemedel som framställts genom bioteknologiska processer. Europeiska byrån för läkemedelsbedömning behandlar ärendet, och avgörandet träffas i regel av Europeiska gemenskapernas kommission. På dessa läkemedelspreparat kan läkemedelslagens bestämmelser om beviljande av försäljningstillstånd och om den tillsyn som hänför sig härtill inte tillämpas, till den del om detta bestäms i gemenskapens rättsakter.

(2) Det decentraliserade förfarandet gäller merparten av de s.k. traditionella läkemedelspreparaten. Enligt det ansöker man om försäljningstillstånd i en medlemsstat, och efter att tillståndet har beviljats kan sökanden anhålla om att det erkänns i de övriga medlemsstaterna. Om det då uppstår meningsskiljaktigheter om erkännandet mellan medlemsstaterna, skall ett behandlingssystem som motsvarar det centraliserade förfarandet tillämpas. Ett

beslut som fattats av en av Europeiska gemenskapens institutioner är också i detta fall bindande för medlemsstaterna. (3) Beslut om nationella försäljningstillstånd kan fattas i fråga om sådana läkemedelspreparat som avses bli saluförda i endast en medlemsstat.

I rådets förordning nr 2303/93, som utfärdats med stöd av artikel 235 i EG-fördraget, anges vilka läkemedel som får säljas endast med tillstånd som beviljats i centraliserat förfarande inom Europeiska gemenskapen. I mom. 1 punkten i den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott kunde tillämpas t.ex. på olovlig försäljning av ett sådant läkemedel. Enligt artikel 22 i samma förordning skall innehavaren av försäljningstillståndet anmäla allvarliga icke-önskvärda effekter till myndigheten i den medlemsstat inom vars område effekten visat sig. I mom. 2 punkten i den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott kunde tillämpas på den som försummar den ovan nämnda anmälningsskyldigheten.

I dag innehåller straffbestämmelserna i läkemedelslagen inget särskilt krav på orsakande av fara. Ett sådant krav saknas också i rekvisiten enligt den föreslagna bestämmelsen. Läkemedel kan vara så farliga för hälsan att man också vid tillsynen över dem såväl i Finland som på annat håll inom Europeiska gemenskapernas område anlitar ett förfarande med förhandsgranskning och förhandstillstånd i stället för tillsyn i efterhand. Verksamhet som strider mot läkemedelslagen utgör i sig en grund för tillämpning av straffbestämmelserna. Straffbarheten för gärningarna grundar sig således på ett antagande om att de är farliga.

Den föreslagna straffskalan, böter eller fängelse i högst ett år, är densamma som i den gällande bestämmelsen om läkemedelsbrott i läkemedelslagen. Den föreslagna bestämmelsen möjliggör också bättre än den nuvarande bestämmelsen i läkemedelslagen att fängelsestraff döms ut för såväl uppsåtligt läkemedelsbrott som läkemedelsbrott som begåtts av grov oaktsamhet.

Den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott är sekundär. På införsel av läkemedel tillämpas således bestämmelsen om smuggling i 46 kap. 4 § strafflagen i

sådana fall när det är fråga om införsel av läkemedel som är förbjuden eller för vilken myndigheternas tillstånd eller kontroll krävs. I fråga om grövre brott kunde också andra bestämmelser i strafflagen bli tillämpliga, t.ex. bestämmelsen om äventyrande av andras hälsa i 34 kap. 4 § eller bestämmelserna om brott mot liv och hälsa i 21 kap.

En del läkemedel kan också användas som dopningsmedel. I sådana fall när det är fråga om ett dopningsmedel enligt definitionen i 16 §, skall de föreslagna bestämmelserna om dopningsbrott i 44 kap. 6—8 § strafflagen tillämpas.

2 mom. Också brott mot bestämmelserna i lagen om medicinsk behandling av djur döms som läkemedelsbrott. Den gällande lagen om medicinsk behandling av djur trädde i kraft i juli 1997. I lagen bestäms bl.a. om användningen av djurläkemedel och om tillsynen över deras användning. Genom lagen genomfördes också Europeiska gemenskapens direktiv om förbud mot användning av ämnen som befrämjar tillväxten samt om kontroll av rests substanser. Lagen möjliggör i enlighet med dessa direktiv användningen av heltäckande och kännbara tvångsmedel. Straffbestämmelserna är också nya i lagstiftningen.

I 36 § 1 mom. 1 punkten lagen om medicinsk behandling av djur bestäms att det är straffbart att i strid med lagen i fråga använda läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur. Enligt samma moments 2 punkt bestraffas brott mot export- och importbegränsningarna. Vidare bestraffas enligt 3 punkten brott mot myndigheternas föreskrifter, förbud och beslut om omhändertaganden. Enligt 4—6 punkten bestraffas brott mot bestämmelserna om identifiering och märkning, anmälningsskyldighet och karenstider. För brott mot medicinsk behandling av djur kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Gärningen är straffbar om den begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet.

Det föreslagna 2 mom. täcker största delen

av de gärningar som i dag bestraffas som brott mot medicinsk behandling av djur. I lagen om medicinsk behandling av djur kvarstår fortfarande en straffbestämmelse med tanke på lindrigare förseelser.

Den föreslagna 1 punkten i 44 kap. 5 § 2 mom. strafflagen motsvarar i fråga om gärningssätten den gällande 36 § 1 mom. 1 punkten lagen om medicinsk behandling av djur. Det är straffbart att i strid med den sistnämnda lagen använda läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur. Sådana redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur är t.ex. läkemedelssprutor, injektionsnålar och ultraljudsapparater. Enligt den föreslagna 2 punkten bestraffas brott mot föreskrifter och förbud som en myndighet har meddelat med stöd av 27 § lagen om medicinsk behandling av djur samt mot beslut om omhändertagande enligt 31 § i nämnda lag. Länsstyrelsen kan t.ex. förbjuda att, under den tid undersökningarna pågår, djur förflyttas eller produkter som fås från ett djur överläts från produktionsenheten för att användas som livsmedel, om ett animaliskt livsmedel som härrör från produktionsenheten konstateras innehålla sådana mängder rests substanser av läkemedel att de tillåtna maximimängderna överskrids. Den föreslagna punkten motsvarar den gällande 36 § 1 mom. 3 punkten lagen om medicinsk behandling av djur. Den föreslagna 3 punkten gäller identifiering av djur enligt 11 §, märkning av djur enligt 12 § samt karenstider enligt 13—15 § lagen om medicinsk behandling av djur. Under karenstiderna får ett djur inte slaktas och djuret eller de produkter som fås från det inte överlätas för att användas som livsmedel. Denna punkt motsvarar den gällande 36 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om medicinsk behandling av djur. Enligt den föreslagna 4 punkten bestraffas försummelse av skyldigheterna att lämna uppgifter enligt lagen om medicinsk behandling av djur. Den viktigaste av dessa är den i 18 § avsedda skyldigheten att underrätta slakteriet, köparen eller den nya innehavaren, om djuret överläts under tiden för en medicinsk behandling eller under karenstiden. Om de

övriga skyldigheterna att lämna upplysningar bestäms i 16 §, 17 § och 22 § lagen om medicinsk behandling av djur. Denna punkt motsvarar den gällande 36 § 1 mom. 6 punkten, 2 mom. 1 punkten och, delvis, 3 punkten i nämnda lag.

Enligt förslaget förutsätter straffbarheten uppsåt eller grov oaktsamhet. På gärningar som har begåtts av oaktsamhet kan dock delvis tillämpas den bestämmelse om bötesstraff som kvarstår i lagen om medicinsk behandling av djur.

Den föreslagna straffskalan är densamma som i den gällande lagen.

På allvarigare gärningar kan andra bestämmelser i strafflagen tillämpas. T.ex. bestämmelsen om äventyrande av andras hälsa i 34 kap. 4 § eller bestämmelserna i 1—4 § i 48 kap., som gäller miljöbrott, kan bli tillämpliga. Från djurskyddssynpunkt kan också bestämmelserna om djurskyddsbrott eller lindrigt djurskyddsbrott i strafflagen eller bestämmelserna om djurskyddsförseelse i djurskyddslagen (247/1996) bli tillämpliga (17 kap. 14—15 § strafflagen och 54 § djurskyddslagen).

Dessutom innehåller lagen om medicinsk behandling av djur effektiva och stränga administrativa medel som gör det möjligt att ingripa i verksamhet som strider mot bestämmelserna. Enligt lagen kan det t.ex. bestämmas att djur som har blivit föremål för olaglig medicinsk behandling skall förstöras på ägarens bekostnad. Också ytterligare undersökningar och effektiverad övervakning som behövs på grund av att förbjudna rests substanser av läkemedel har påträffats hos djuren utförs på ägarens eller innehavarens bekostnad. Sannolikt är uttryckligen den administrativa tillsynen och de tvångsmedel som hänför sig till den effektivare än straffbestämmelserna, i fråga om såväl ingripande i överträdelser som förebyggande av lagstridig verksamhet.

6 §. *Dopningsbrott.* Som dopningsbrott bestraffas enligt 1 mom. framställning, införsel och spridning av dopningsmedel samt försök till dessa gärningar. I 16 § och i den förordning som utfärdas med stöd av den definieras vilka ämnen som betraktas som dopningsmedel.

För att bestämmelsen skall kunna tillämpas

förutsätts det att det är fråga om olaglig verksamhet. Hantering av dopningsmedel är med andra ord inte straffbar när verksamheten grundar sig på lagen. Eftersom många dopningsmedel också är hormoner som används som läkemedel, är det vid laglig hantering av dopningsmedel oftast fråga om verksamhet enligt läkemedelslagen. T.ex. hormoner kan lagligen säljas som läkemedel när läkemedelsverket eller en institution inom Europeiska unionen, i praktiken kommissionen, har beviljat tillstånd för överlåtelse av läkemedelspreparatet enligt 21 § läkemedelslagen.

I den föreslagna bestämmelsen jämföras försök till framställning, införsel eller spridning av dopningsmedel med en fullbordad gärning. Vid straffmätningen skall på försök således inte tillämpas en nedsatt straffskala enligt 4 kap. 1 § strafflagen. Också t.ex. i bestämmelsen om smuggling i 46 kap. 4 § och i bestämmelsen om narkotikabrott i 50 kap. 1 § strafflagen jämföras försök med fullbordad gärning. Typiskt för samtliga dessa brott är att det att gärningen stannar vid försök i allmänhet har andra orsaker än sådana som beror på gärningsmannen. Ofta behövs efter ett försök inte heller några särskilda åtgärder för verkställighet. Gärningssätten kan t.o.m. i så hög grad överlappa varandra att det är motiverat att jämföra en fullbordad gärning och försök.

Enligt 1 punkten bestraffas för dopningsbrott den som framställer eller försöker framställa dopningsmedel. Framställning av dopningsmedel är tekniskt mycket krävande och förutsätter t.ex. mycket avancerade laboratorieförhållanden. Dopningsmedel har veterligen inte framställts olagligt i Finland.

Enligt 2 punkten bestraffas olaglig införsel av dopningsmedel eller försök till detta. Ett av de vanligaste sätten att på olaglig väg föra in dopningsmedel är att en person i sitt övriga bagage för med sig en väska med dopningsmedel som innehåller flera tiotals tusen hormonpiller. För olaglig införsel av dopningsmedel bestraffas också den som genom någon annans förmedling för in dopningsmedel i landet, t.ex. genom att betala denna persons resa.

Införsel av dopningsmedel är laglig t.ex. i

sådana fall när det är fråga om införsel av läkemedel som uppfyller villkoren i 3 kap. läkemedelslagen. Införsel av dopningsmedel är laglig också när det är fråga om hormoner som en privatperson med stöd av 19 § läkemedelslagen får föra in för personlig medicinering. Läkemedelsverket har meddelat en föreskrift om införsel av läkemedelspreparat för personligt bruk (1/96). Som bäst håller man på att revidera föreskriften. Enligt den gällande föreskriften kan en läkemedelsmängd som motsvarar högst ett års förbrukning föras in från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Från andra länder kan en mängd som motsvarar högst tre månaders förbrukning föras in. När det gäller läkemedel som betraktas som narkotika får man dock högst föra in en mängd som motsvarar 14 dygns förbrukning. Andra läkemedel än sådana som betraktas som narkotika får också beställas per post från länderna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för personligt bruk för högst tre månader. I alla dessa situationer skall den som för in läkemedlen vid behov bevisa, t.ex. med ett recept eller ett läkarintyg, att läkemedlet är avsett för personligt bruk. Någon dylik begränsad rätt till införsel av läkemedelspreparat finns givetvis inte i fråga om hormoner som förs in i annat än medicinskt syfte, t.ex. för att användas som dopningsmedel.

Enligt 3 punkten bestraffas den som sprider eller försöker sprida dopningsmedel. Bestämmelsen kan tillämpas på försäljning eller försök till försäljning av dopningsmedel, men också överlåtelse av dopningsmedel utan ersättning är straffbar. Bestämmelsen gör det möjligt att ingripa när någon t.ex. delar ut gratisprover i hopp om att locka nya användare eller överlåter dopningsmedel utan ersättning inom kamratkretsen. Eftersom försök i rekvisitet jämföras med fullbordad gärning, är det också straffbart att t.ex. hålla dopningsmedel till salu, dvs. försöka sprida dem. Spridning är det också fråga om när någon förmedlar dopningsmedel från säljaren till köparen. Förmedling är t.ex. att skaffa en köpare till ett visst parti dopningsmedel. Å andra sidan är ett allmänt konstaterande av var dopningsmedel eventuellt kan skaffas dock

inte sådan förmedling som avses i lagen. Det är också fråga om spridning av dopningsmedel t.ex. när någon som med recept har skaffat ett läkemedel åt sig själv överlåter det vidare för att användas som dopningsmedel. På samma sätt som när det gäller narkotikabrott gör sig också en sådan läkare skyldig till dopningsbrott som utan medicinsk grund ordinerar hormoner med vetskap om att ämnet kommer att användas som dopningsmedel och inte som läkemedel. Dessutom övervakar rättsskyddscentralen för hälsovården missbruk i samband med ordination av hormonläkemedel, på samma sätt som när det gäller andra läkemedel, och centralen kan vid behov t.ex. förvägra läkaren rätt att utöva sitt yrke, så som redogjorts i motiveringen till 3 §.

Kännetecknande för bestämmelserna om dopningsbrott är, på samma sätt som när det gäller t.ex. bestämmelserna om narkotikabrott, att gärningen som helhet kan uppfylla flera punkter i rekvisitet i fråga om ett och samma parti dopningsmedel. Gärningsmannen kan t.ex. göra sig skyldig till införsel och spridning av ett parti dopningsmedel. Det är dock fråga om ett dopningsbrott.

Enligt bestämmelsen om dopningsbrott förutsätter straffbarheten uppsåt. För införsel av dopningsmedel döms således t.ex. inte den som utan att veta om det har använts som kurir, då någon har gömt dopningsmedel i personens bagage. Kravet på uppsåt förutsätter också att personen känner till att det är fråga om ett dopningsmedel. För dopningsbrott döms således inte den som i misstag i stället för t.ex. vitaminpreparat för in preparat som förutom andra ämnen också innehåller dopningsmedel.

Rekvisitet i bestämmelsen om dopningsbrott överlappar delvis såväl den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott som de gällande bestämmelserna om smuggling i strafflagen. Straffbestämmelserna om dopningsmedel skall tillämpas som särskild bestämmelse alltid när det är fråga om ett dopningsmedel som avses i 16 §.

För dopningsbrott kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. Straffskalan i bestämmelsen om dopningsbrott är strängare än i den föreslagna bestämmelsen om

läkemedelsbrott. Straffskalan i bestämmelsen om dopningsbrott är densamma som i strafflagens bestämmelse om smuggling. Den föreslagna bestämmelsen om grovt dopningsbrott möjliggör också att en strängare straffskala används vid smuggling av dopningsmedel än vad som i dag är möjligt med stöd av den allmänna bestämmelsen om smuggling i strafflagen.

Enligt 2 mom. skall också den som innehar dopningsmedel i uppenbart syfte att olagligen sprida dem bestraffas för dopningsbrott. Genom uttrycket i syfte att olagligen sprida dem hänvisas till sådan i 1 mom. 3 punkten avsedd spridning som inte sker i enlighet med läkemedelslagen.

För att rekvisitet skall uppfyllas är det tillräckligt att det är fråga om ett uppenbart syfte att olagligen sprida dopningsmedlen. Man bör således på basis av omständigheterna kunna sluta sig till att det sannolika syftet med innehavet är att sprida dopningsmedlen. I praktiken kunde denna slutsats oftast dras om den mängd dopningsmedel som innehas är stor. Eftersom det inte är straffbart att inneha dopningsmedel om syftet inte är att sprida dem, är avsikten att straffbestämmelsen i allmänhet inte skall tillämpas på innehav av små mängder dopningsmedel.

Av de orsaker för vilka redogörs i den allmänna motiveringen är det inte straffbart att använda dopningsmedel. Eftersom det också i dessa fall oftast är fråga om stora mängder, kan det ibland vara svårt att avgöra om de dopningsmedel som innehas är avsedda för eget bruk eller om de är tänkta att spridas. Ju större mängder det är fråga om, desto mera uppenbart är det att syftet är att sprida medlen. Det blir alltid fråga om en helhetsbedömning. När det gäller narkotika läggs i rättspraxis vikt vid såväl engångsdosernas storlek som det pris som man skulle få för narkotikan om den såldes i små partier på den illegala marknaden. För dopningsmedlens del går det dock inte att avgöra saken genom att ställa mängderna dopningsmedel i relation till engångsdoserna, eftersom de mängder som används kan variera i mycket hög grad. I fråga om dopningsbrotten vore det också klarast att fästa vikt vid antalet tabletter eller ampuller

som innehas. Gränsen kunde exempelvis gå vid en mängd dopningsmedel som enligt medicinska experters bedömningar räcker för en viss kortare tid för eget bruk som inte är medicinskt, med andra ord för att användas av personen själv som dopningsmedel. Om de mängder dopningsmedel som innehas understiger denna gräns skulle de i princip betraktas som små, och medlen skulle anses vara avsedda enbart för eget bruk. På samma sätt skulle det motsatta antas, om innehavet uppgår till eller överstiger det antal tabletter eller ampuller som fastställts på ovan nämnt sätt. På grund av att till dopningsmedlen hör sinsemellan så olika ämnen kunde gränserna vara olika för de olika ämnena. T.ex. tillväxthormon har ytterst låg hållbarhet, varför man inte kan föra in så värst stora mängder av det för framtida eget bruk. På samma sätt som när det gäller narkotikabrotten kunde således också i fråga om dopningsbrotten i rättspraxis fastställas gränser för hur stora mängder dopningsmedel — t.ex. hur många tabletter eller ampuller — som kan anses visa att det uppenbara syftet med innehavet är att olagligen sprida medlen. Slutsatsen att det finns ett sådant syfte kunde dras också på basis av andra omständigheter än mängden dopningsmedel. Dopningsmedlet kan t.ex. vara förpackat i färdigt prissatta påsar för distribution inom detaljhandeln. Ofta kan det bli fråga om en helhetsbedömning av omständigheterna: den mängd dopningsmedel som innehas är kanske i sig inte tillräcklig för att visa att det finns ett uppenbart syfte att sprida medlen, men omständigheterna kring innehavet kan vara sådana — t.ex. att personen är på väg till träningslokalen — att detta syfte är uppenbart. På motsvarande sätt kan t.ex. en persons ekonomiska situation eller yrke tillsammans med andra faktorer tyda på att syftet med innehavet av dopningsmedlen är att olagligen sprida dem. En sådan situation kunde det vara fråga om t.ex. om en idrottstränare som inte har några fasta inkomster i träningslokalen i sin besittning har dopningsmedel som är förpackade på så sätt att de lämpar sig för distribution i detaljhandeln.

Det förutsätts inte nödvändigtvis att gärningsmannen har dopningsmedlen i sin

omedelbara fysiska besittning för att det skall vara fråga om innehav. Det kan vara fråga om sådant innehav som avses i bestämmelsen också när dopningsmedlen förvaras gömda i ett mellanlager — så länge gärningsmannen har tillträde till den plats där medlen förvaras.

7 §. *Grovt dopningsbrott.* För grovt dopningsbrott straffas när brottet avser en betydande mängd dopningsmedel eller när avsevärd ekonomisk vinning annars eftersträvas genom brottet. Också medlemskap i en grupp som organiserats för begående av sådana brott i stor skala och spridning av dopningsmedel till minderåriga bestraffas strängare. Dessutom förutsätts det i alla dessa fall att gärningen är grov även bedömd som en helhet.

Enligt 1 punkten är ett dopningsbrott grovt om det avser en betydande mängd dopningsmedel. Jämfört med t.ex. narkotika eller läkemedel som används för medicinska ändamål är mängderna alltid stora när det är fråga om dopningsmedel. Samma ämne kan vara såväl ett läkemedel som, när det är tänkt att användas i betydligt större doser än vid medicinskt bruk, ett dopningsmedel. Också innehav av dopningsmedel i uppenbart syfte att olagligen sprida medlen, vilket föreslås bli bestraffat som dopningsbrott, innebär i praktiken innehav av stora mängder dopningsmedel. Av de orsaker som nämns ovan förutsätts det för att kvalificeringsgrunden skall kunna tillämpas att det är fråga om klart större mängder än de som avses i 6 § 2 mom. Trots att det för narkotikabrottens del räcker att mängden narkotika är stor för att det skall vara fråga om ett grovt brott, förutsätts det således när det gäller dopningsbrotten att mängden dopningsmedel är betydande för att brottet skall vara grovt. Att kraven när det gäller uppfyllandet av rekvisitet för grovt dopningsbrott i detta avseende föreslås vara strängare än för grovt narkotikabrott beror, förutom på vad som nämnts ovan, också på att dopningsmedlen på de grunder som anförts i den allmänna motiveringen beträffande sin farlighet inte kan jämföras med narkotika.

Också vid bedömningen av om det är fråga om betydande mängder enligt 7 § 1 punkten

kunde man använda sig av riktgivande gränser, på samma sätt som när det gäller bedömning av om det uppenbara syftet med innehavet av dopningsmedel är att olagligen sprida dem, så som anges i motiveringen till 6 § 2 mom. Man kunde t.ex. fästa vikt vid hur många personer mängden dopningsmedel skulle räcka åt vid försäljning. Det kunde t.ex. vara fråga om en betydande mängd när mängden skulle täcka tio personers behov för några månader. Enligt detta exempel skulle mängderna således vara tiofaldiga jämfört med mängderna när det gäller innehav enligt 6 § 2 mom. för att det skall anses vara fråga om en betydande mängd. På samma sätt som i fråga om dopningsbrott är det också vid grovt dopningsbrott således i sista hand i rättspraxis som gränserna fastställs för vilken mängd dopningsmedel — hur många tabletter eller ampuller — som skall anses utgöra en betydande mängd. När det gäller grovt dopningsbrott bör det dessutom noteras att gärningen alltid skall vara grov även bedömd som en helhet för att rekvisitet skall uppfyllas.

I de fall när avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas så som avses i 2 punkten handlar det sannolikt oftast om stora mängder dopningsmedel. Avsevärd ekonomisk vinning kan emellertid också eftersträvas genom brottet när det är fråga om ett särskilt värdefullt dopningsmedel. Ett ämne kan t.ex. vara särskilt värdefullt i gatuhandeln på grund av att det är svårt att få tag på och avsevärd ekonomisk vinning därigenom eftersträvas genom brottet, trots att mängden dopningsmedel i sig inte är särskilt stor.

Redan en strävan efter vinning är tillräckligt för att uppfylla rekvisitet. För att bestämmelsen skall kunna tillämpas förutsätts det således inte nödvändigtvis att gärningsmannen har hunnit skaffa sig avsevärd ekonomisk vinning genom brottet.

En tredje kvalificeringsgrund är medlemskap i en grupp som organiserats särskilt för att begå dopningsbrott i stor skala. På samma sätt som i fråga om narkotikabrotten förutsätts det enligt denna punkt att gruppen har en specificerad arbetsfördelning och att gärningsmannen är medveten om sin andel i organisationen för att rekvisitet skall uppfyllas. Verksamheten skall vara

planmässig och ha organiserats väl på förhand. Däremot behöver gärningsmannens andel i den organiserade verksamheten inte nödvändigtvis vara grov för att rekvisitet skall kunna tillämpas. Syftet med verksamheten skall vara att begå dopningsbrott i stor skala. För att rekvisitet skall uppfyllas krävs det dock inte att verksamheten även har bedrivits i stor skala. Å andra sidan är det inte nödvändigtvis fråga om grovt dopningsbrott trots att flera personer planerar och begår brottet tillsammans. Om t.ex. några personer går samman för att i ett enstaka fall föra in ett litet parti dopningsmedel är det inte fråga om en grov gärning.

Enligt 4 punkten är ett dopningsbrott också grovt om dopningsmedlen sprids till minderåriga. Liksom i den övriga lagstiftningen avses med minderåriga personer under 18 år. Med spridning avses verksamhet som bedrivs såväl mot som utan ersättning, på samma sätt som i den föreslagna 6 § 3 punkten, dvs. försäljning, förmedling eller överlåtelse utan ersättning. En vuxen kan redan på grund av sin ställning — t.ex. som instruktör eller tränare i en motionshall — ha möjlighet att sprida dopningsmedel till minderåriga genom att utnyttja deras nyfikenhet och bristande kunskaper. Det krav på att gärningen skall vara grov även bedömd som en helhet som ingår i rekvisitet kunde åter i en del situationer leda till att överlåtelse mellan minderåriga som görs inom kamratkretsen inte nödvändigtvis betraktas som grova dopningsbrott.

Kvalificeringsgrunderna uppräknas uttömmande i rekvisitet. Ett dopningsbrott kan inte betraktas som grovt på några andra grunder än de som nämns ovan. Det är dock inte tillräckligt att någon av de kvalificeringsgrunder som nämns i lagen uppfylls, utan brottet skall dessutom vara grovt även bedömt som en helhet. Om en helhetsbedömning å andra sidan skulle leda till att gärningen inte skall anses vara grov, kan kvalificeringsgrunderna dock inverka på straffmätningen inom normalskalan.

Såsom konstaterats i motiveringen till föregående paragraf har försök i den föreslagna bestämmelsen om dopningsbrott

jämställts med fullbordad gärning. Eftersom det förutsätts att grundrekvisitet skall vara uppfyllt för att rekvisitet för grovt dopningsbrott skall kunna tillämpas, är också försök till grovt dopningsbrott straffbart. Straffet för fullbordad gärning och försök utmätts således enligt samma straffskala också när det gäller grovt dopningsbrott.

Straffskalan för grovt dopningsbrott föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

8 §. *Lindrigt dopningsbrott.* Enligt paragrafen skall straff dömas ut för lindrigt dopningsbrott, när gärningen — med beaktande av mängden dopningsmedel eller andra omständigheter vid brottet — skall betraktas som ringa bedömd som en helhet.

Den viktigaste grunden för att gärningen skall kunna betraktas som lindrig är att mängden dopningsmedel är liten. Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter dock alltid en helhetsbedömning. Om det t.ex. är fråga om ett dopningsmedel som är särskilt värdefullt på grund av att det är svårt att få tag på, bedöms gärningen inte nödvändigtvis som lindrig enbart på den grunden att mängden dopningsmedel är liten. På helhetsbedömningen inverkar givetvis också t.ex. en sådan omständighet att gärningsmannen känner till att dopningsmedlet utgör en särskilt stor hälsorisk på grund av att det innehåller orenheter. Vid helhetsbedömningen kan man således fästa vikt vid att det främsta syftet med bestämmelserna om dopningsbrott är att skydda hälsan.

För lindrigt dopningsbrott kan bötesstraff dömas ut. Den föreslagna straffskalan är densamma som för t.ex. lindrig smuggling enligt 46 kap. 5 § strafflagen. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att i lindriga fall använda strafforderförfarande, som är enklare och snabbare än en vanlig rättegång. Den föreslagna bestämmelsen kunde tillämpas t.ex. när det är fråga om obetydlig olaglig införsel av dopningsmedel för eget bruk.

9 §. *Genteknikbrott.* Gentekniken är ett delområde inom den teknik som utnyttjar levande organismer, dvs. biotekniken. Undersökningen, modifieringen och dupliceringen av gener, dvs. gentekniken,

grundar sig på den s.k. rekombinant-DNA-tekniken. Med detta avses sådana metoder genom vilka arvsmassemolekyler utanför en cell kan klippas av och fogas till varandra på nytt på önskat sätt. I dag omfattar gentekniken också många andra metoder.

Förutom inom forskningen har gentekniken betydelse också inom industrin samt jord- och skogsbruket. Inom läkemedelsindustrin är gentekniken av central betydelse vid framställningen av antibiotika och vacciner. Inom den kemiska industrin tillämpas genteknik t.ex. vid produktionen av tvättmedelsenzym. I livsmedelsindustrins processer används enzymer producerade av genetiskt modifierade organismer, varvid själva organismerna inte längre finns i livsmedlen. Ett livsmedel kan också framställas med hjälp av genetiskt modifierade organismer, varvid dessa kan ingå också i den slutliga produkten. Inom jord- och skogsbruket används genteknik vid växtförädling t.ex. för att förbättra växternas avkastning. Inom miljövärdan kan genteknik utnyttjas vid rening av avloppsvatten och förorenad mark.

Med gentekniken kan organismers arvsanlag ändras på ett sätt som veterligen inte inträffar i naturen. Gentekniken är ännu en förhållandevis ny metod, och tillämpningarna och resultaten av dess användning är fortfarande delvis oförutsägbara. Trots att största delen av tillämpningarna inom gentekniken sannolikt inte är förenade med risker, kan sådana dock inte helt uteslutas. Också gentekniklagen, som grundar sig på internationell reglering inom området, syftar till att minimera de risker som hänför sig till användningen av genteknik. I gentekniklagen föreskrivs om framställning och innesluten användning av genetiskt modifierade organismer samt om avsiktlig utsättning i miljön av sådana organismer. Social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, gentekniknämnden och de inspektörer som nämnden förordnar är tillsynsmyndigheter. Tillsynen över användningen av genteknik grundar sig till stor del på ett system med anmälningar och på de förfaranden för godkännande som hänför sig till det. Förutom den administrativa tillsynen och tvångsmedlen i anslutning till den finns i

39—41 § gentekniklagen straffbestämmelser om genteknikbrott, grovt genteknikbrott och genteknikförseelse.

Enligt 39 § 1 mom. 1 punkten gentekniklagen skall den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i strid med lagen i fråga eller stadganden, föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av den framställer, använder, importerar, säljer eller annars släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana dömas för genteknikbrott. Enligt 2 punkten bestraffas den som i strid med gentekniklagen tar i bruk en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer. För att gärningen skall vara straffbar förutsätts det att den har varit ägnad att medföra risk eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön. För genteknikbrott kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 2 mom. kan också den som försummar den aktsamhetsplikt eller skyldighet att hålla sig underrättad och att föra bok eller den anmälningsplikt som följer av gentekniklagen dömas för genteknikbrott, om förfarandet är ägnat att medföra risk eller olägenheter för människors hälsa eller för miljön.

Ett genteknikbrott är enligt 40 § grovt om allvarlig risk åsamkas människors hälsa eller miljön. Vid bedömningen av hur allvarlig risken är som en helhet beaktas bl.a. dess omfattning och varaktighet. Straffet för grovt genteknikbrott är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

Enligt 41 § är det fråga om en genteknikförseelse när den risk eller skada som åsamkats hälsan och miljön på basis av en helhetsbedömning av gärningen är ringa, eller när gärningen med stöd av en helhetsbedömning av de övriga omständigheter som hänför sig till brottet skall betraktas som ringa. För genteknikförseelse kan bötesstraff dömas ut.

Enligt förslaget skall om straff för överträdelse av gentekniklagen i sin helhet bestämmas i strafflagen. Om straff för genteknikbrott bestäms i den nya 9 § i strafflagens 44 kap. Straff för grova överträdelse av gentekniklagen, dvs. för

gärningar som är ägnade att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa, döms ut enligt den nya 5 punkten i 34 kap. 4 § 1 mom. strafflagen. Dessutom kan bestämmelserna om miljöförstöring i 48 kap. strafflagen tillämpas på överträdelse av gentekniklagen. Eftersom man i denna proposition strävar efter att genomföra den koncentrationsprincip som iakttagits vid totalreformen av strafflagen, har man inte i detta sammanhang bedömt behovet av en mera omfattande revidering av bestämmelserna om genteknikbrott. Så som konstaterats i motiveringen till gentekniklagen skall ett sådant revideringsbehov senare utredas särskilt.

Enligt 1 punkten i den föreslagna bestämmelsen om genteknikbrott i 44 kap. 9 § strafflagen bestraffas tillverkning, användning, import, hållande till salu och utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana i strid med gentekniklagen eller bestämmelser, föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av den. Det är fråga om en allmän bestämmelse, som kompletteras av bestämmelserna om straff för överträdelse av vissa skyldigheter enligt gentekniklagen i 2—5 punkten i samma paragraf. Den föreslagna 1 punkten kunde tillämpas t.ex. när någon bryter mot ett förbud som gentekniknämnden har utfärdat med stöd av 22 § gentekniklagen och enligt vilket genetiskt modifierade organismer inte får användas i verksamheten. Bestämmelsen kunde också tillämpas t.ex. på den som bryter mot ett förbud som social- och hälsovårdsministeriet har utfärdat med stöd av 24 § gentekniklagen och enligt vilket en produkt som innehåller genetiskt modifierade organismer inte får säljas eller användas. En förutsättning för att straff skall kunna dömas ut är givetvis att också de övriga enskilda rekvisit för vilka redogörs nedan är uppfyllda.

Förslagets 2 punkt gäller ibrukttagande av en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer. Det är i allmänhet fråga om sådan innesluten användning av genetiskt modifierade organismer som avses i 4 kap. gentekniklagen, dvs. användning där att man i så stor utsträckning som möjligt genom

isolering har förhindrat att organismerna oavsiktligen kommer i kontakt med allmänheten och miljön. Ibrukttagandet av en anläggning eller en del av en anläggning förutsätter enligt 15 § gentekniklagen förhandsgodkännande som baserar sig på anmälan eller, i fråga om de organismer som klassificerats som minst farliga, att en viss tid har förflutit från det att anmälan gjordes. På basis av den föreslagna 2 punkten är det t.ex. straffbart att ta i bruk en anläggning som använder genetiskt modifierade organismer innan gentekniknämnden har godkänt anmälan om ibrukttagandet — förutsatt att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

Enligt förslagets 3 punkt bestraffas en verksamhetsidkare som försummar verksamhetsidkarnas allmänna skyldigheter enligt 3 kap. gentekniklagen. Sådana skyldigheter är t.ex. aktsamhetsplikten (8 §), skyldigheten att hålla sig underrättad (9 §) och skyldigheten att anmäla ny information (11 §) samt olyckor och tillbud (12 §). Aktsamhetsplikten innebär bl.a. att verksamhetsidkaren är skyldig att göra en riskbedömning gällande användningen av genetiskt modifierade organismer. Också arbetsmetoderna skall vara ändamålsenliga, vilket t.ex. innebär att genetiskt modifierade organismer skall hanteras så att oavsiktliga utsläpp i miljön minimeras. Med skyldigheten att hålla sig underrättad avses att verksamhetsidkaren skall ha större kännedom än andra om egenskaperna hos de genetiskt modifierade organismer som han hanterat och släpper ut på marknaden samt skaffa de nödvändiga upplysningarna om deras konsekvenser för hälsan och miljön. Skyldigheten att anmäla ny information innebär skyldighet att underrätta gentekniknämnden om ny information om eventuella menliga konsekvenser för hälsan eller miljön. Det kan t.ex. vara fråga om en förändring av den genetiskt modifierade organismens kategori. Organismerna har klassificerats med hänsyn till deras konsekvenser för hälsan och miljön, och också verksamhetsidkarens skyldigheter är beroende av dessa klassificeringar. Den föreslagna 3 punkten gäller dessutom underlåtelse att anmäla sådana olyckor och

tillbud som har eller kunde ha lett till utsläpp av en genetiskt modifierad organism. Också i dessa fall förutsätts det för att gärningen skall vara straffbar att den har varit ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

Enligt förslaget 4 punkt skall den bestraffas som försummar den skyldighet att föra bok som avses i gentekniklagens 10 §. Med tanke på tillsynen är det viktigt att verksamhetsidkaren för bok över användningen av genetiskt modifierade organismer samt över forsknings- och utvecklingsförsök. För att en gärning skall vara straffbar förutsätts det att den orsakar åtminstone en abstrakt fara för någon annans liv eller hälsa.

I förslaget 5 punkt bestäms dessutom att det är straffbart att försumma skyldigheten att göra vissa anmälningar som är viktiga med tanke på tillsynen. För det första är det straffbart att försumma den skyldighet att anmäla ibruktagandet av en anläggning eller en del därav eller av genetiskt modifierade organismer som avses i gentekniklagens 14 och 14 a §. För det andra är det straffbart att försumma den i gentekniklagens 17 § avsedda skyldigheten att anmäla forsknings- och utvecklingsförsök eller resultat av sådana försök. Med forsknings- och utvecklingsförsök avses att genetiskt modifierade organismer direkt eller indirekt avsiktligt släpps ut i miljön, varvid användningen inte är innesluten. Som forsknings- och utvecklingsförsök betraktas t.ex. kliniska experiment med läkemedel som innehåller levande genetiskt modifierade organismer och provmarknadsföring av livsmedel som befinner sig i produktutvecklingsstadiet. Den tredje försummelsen av anmälningsplikten hänförs sig till utsläppandet av en produkt på marknaden. Enligt 20 § gentekniklagen skall verksamhetsidkaren göra en anmälan till gentekniknämnden innan en produkt som innehåller genetiskt modifierade organismer inom Finlands territorium första gången släpps ut på Europeiska ekonomiska samarbetsområdets marknad. En sådan produkt kan släppas ut på marknaden först efter det att gentekniknämnden på vissa villkor har godkänt anmälan. Syftet med förfarandet är att förhindra att farliga eller

bristfälligt undersökta produkter kommer ut på marknaden.

För att gärningen skall kunna betraktas som ett brott förutsätts det dessutom, för alla de ovan nämnda punkternas del, att gärningen till sin natur är sådan att den har varit ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa. Med detta krav avses detsamma som i fråga om hälsobrott. Det är fråga om en abstrakt fara, dvs. gärningen skall till sin typ vara sådan att man erfarenhetsmässigt vet att den i allmänhet orsakar nämnda fara. Enligt förslaget är det inte längre straffbart att bryta mot bestämmelserna i gentekniklagen om gärningen inte orsakar någon fara, inte ens en abstrakt sådan. Den administrativa tillsynen och de administrativa tvångsmedlen i anslutning till den är tillräckliga för att ingripa i sådana överträdelser.

I avvikelse från den gällande bestämmelsen nämns i rekvisitet för genteknikbrott inte längre orsakande av fara för miljön. Syftet är att undvika överlappning i fråga om rekvisiten i strafflagen. I sådana fall när en överträdelse av gentekniklagen leder till miljöförstöring, skall bestämmelserna i kapitlet om miljöbrott i strafflagen alltid tillämpas — beroende på situationen antingen vid sidan av eller i stället för bestämmelsen om genteknikbrott. På miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av gentekniklagen kan också strafflagens bestämmelser om straffansvar för juridiska personer tillämpas.

Enligt den föreslagna bestämmelsen om genteknikbrott förutsätter straffbarheten uppsåt eller grov oaktsamhet. Vid bedömningen av om det är fråga om grov oaktsamhet kan uppmärksamhet bl.a. fästas vid i hur väsentlig grad aktsamhetsplikten har överträts och hur stor betydelse överträdelserna har haft.

Den verksamhet som avses i den föreslagna 1—5 punkten är straffbar när den strider mot gentekniklagen eller mot bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av den. Straffbestämmelsen kan således inte tillämpas t.ex. på modifiering av människans genetiska material med hjälp av genteknik, eftersom gentekniklagen inte gäller sådan verksamhet (2 § 4 mom. gentekniklagen).

Den föreslagna bestämmelsen ersätter de gällande 39 § (genteknikbrott) och 41 § (genteknikförseelse) i gentekniklagen. Straffskalan enligt den föreslagna bestämmelsen är böter eller fängelse i högst ett år. Det föreslagna maximistraffet är lägre än det maximistraff på två år som i dag kan dömas ut för genteknikbrott. Straff för grövre gärningar kan dock dömas ut med stöd av den nya 5 punkten i strafflagens 34 kap. 4 §, som gäller äventyrande av andras hälsa. Också bestämmelserna om miljöförstöring i 48 kap. och bestämmelserna om grovt äventyrande av andras hälsa i 34 kap. 5 § strafflagen kan bli tillämpliga. Å andra sidan försvinner också den särskilda bötesbestämmelse som gäller lindriga gärningsformer när straffen överförs från gentekniklagen till strafflagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan bötesstraff dömas ut t.ex. när gärningen orsakar endast obetydlig fara för någon annans hälsa. Nära straffskalans övre gräns rör man sig t.ex. då gärningen är ägnad att allvarligt äventyra någon annans liv, utan att ändå orsaka någon allmän fara. Bestämmelsen om framkallande av fara i 21 kap. 13 § strafflagen kunde för sin del tillämpas om en enskild person har orsakats en allvarlig och konkret fara genom gärningen.

10 §. *Straffbar användning av kärnenergi.* Den föreslagna bestämmelsen ersätter de gällande straffbestämmelserna i kärnenergilagen och atomansvarighetslagen. Området för straffbart beteende är oförändrat.

1 mom. Straff för verksamhet som strider mot kärnenergilagen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den kan redan i dag dömas ut enligt strafflagens 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, eller strafflagens 48 kap., som gäller miljöbrott. På gärningar som inte uppfyller rekvisitetet för så allvarliga brott tillämpas den föreslagna bestämmelsen i 44 kap. strafflagen.

Efter den föreslagna ändringen finns alla de straffbestämmelser som hänför sig till kärnenergi i strafflagen.

Ett av kärnenergilagstiftningens centrala syften är att se till att kärnenergin används på ett för människan och miljön säkert sätt och att användningen är förenlig med samhällets

helhetsintresse. Ett ytterligare syfte med lagstiftningen är att förhindra spridningen av kärnvapen. Dessutom har förpliktelser i internationella avtal inverkat på innehållet i bestämmelserna om kärnenergi. För att dessa mål skall kunna uppnås bestäms i kärnenergilagen om de allmänna principerna för användningen av kärnenergi, om tillstånden för användning av kärnenergi och om övervakningen av den, om behöriga myndigheter och om kärnavfallshanteringen. Om de straffrättsliga påföljderna bestäms i kärnenergilagens 11 kap.

I 72 § 1 mom. i den gällande kärnenergilagen sägs att straffet för olovlig användning av kärnenergi är böter eller fängelse i högst två år. Den som gjort sig skyldig till någon av de gärningar som räknas upp i samma paragrafs 2 mom. döms för brott mot kärnenergilagen till böter eller fängelse i högst två år, om gärningen inte skall bestraffas enligt bestämmelserna om allmänfarliga brott i strafflagens 34 kap. eller bestämmelserna om miljöbrott i strafflagens 48 kap.

1 punkten i den föreslagna bestämmelsen om straffbar användning av kärnenergi skall tillämpas när någon använder kärnenergi utan behörigt tillstånd eller underlåter att iaktta villkoren i ett tillstånd för användning av kärnenergi. Dessa tillståndsvillkor grundar sig på 25 § kärnenergilagen. Straff kunde dömas ut med stöd av 1 punkten t.ex. när ett forskningslaboratorium fortsätter sin verksamhet trots att tillståndet har löpt ut. Bestämmelsen kunde också tillämpas om laboratoriet bedriver mera omfattande verksamhet än vad det beviljade tillståndet berättigar till, t.ex. om det i forskningsverksamheten använder material som inte omfattas av tillståndsvillkoren. Eftersom enligt kärnenergilagen också uppförandet av en kärnanläggning utgör användning av kärnenergi, döms även straff för uppförande av en kärnanläggning utan tillstånd ut enligt 1 punkten.

Enligt *2 punkten* bestraffas underlåtelse att iaktta bestämmelser eller föreskrifter om säkerheten vid användning av kärnenergi, den ombesörjningsskyldighet som hänför sig till kärnavfallshanteringen, skydds- och beredskapsarrangemang eller sådana arrangemang för räddningstjänsten som inte

hör till myndigheterna. Enligt 9 § kärnenergilagen är det tillståndshavaren som skall se till att dessa skyldigheter fullgörs. Enligt den föreslagna 2 punkten döms således till straff för brott mot tillståndshavarens skyldigheter enligt 9 § kärnenergilagen. Det är också straffbart att bryta mot sådana med stöd av kärnenergilagen utfärdade bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som gäller dessa skyldigheter. Med säkerheten vid användning av kärnenergi avses enligt 6 § kärnenergilagen att användningen av kärnenergi skall vara säker och får inte orsaka skada på människor, miljön eller egendom. Användningen av kärnenergi orsakar strålning och kan orsaka fara. Ett absolut krav som uppställts för användningen av kärnenergi är således att faran hålls på en godtagbar nivå. Enligt 9 § kärnenergilagen skall en tillståndshavare vars verksamhet leder till eller har lett till uppkomsten av kärnavfall sörja för att alla avfallshanteringsåtgärder som gäller detta avfall vidtas och göra förberedelser för åtgärderna samt svara för kostnaderna för dem. Med kärnavfallshantering avses omhändertagande, förvaring, behandling och slutlig förvaring av kärnavfall. Med skyddsarrangemang avses åtgärder som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet, t.ex. terrorattacker. Beredskapsarrangemangen är åtgärder som behövs för begränsning av kärnskador. Enligt 9 § kärnenergilagen skall tillståndshavaren också sörja för andra sådana arrangemang för begränsning av kärnskador som inte ankommer på myndigheterna. Härmed avses andra arrangemang för räddningstjänsten än sådana som hör till myndigheterna. Också försummelse av dessa skyldigheter är straffbar enligt 2 punkten. Till brott mot den föreslagna straffbestämmelsen gör sig t.ex. den skyldig som underlåter att tillställa myndigheten planer för kärnavfallshanteringen. Denna punkt kan också tillämpas vid överträdelse av de allmänna bestämmelser om säkerheten vid användning av kärnenergi, skydds- och beredskapsarrangemangen eller arrangemangen för räddningstjänsten som

statsrådet utfärdat med stöd av 81 § kärnenergilagen. Bestämmelsen kan också tillämpas vid överträdelse av de detaljerade bestämmelser om säkerheten vid användning av kärnenergi som strålsäkerhetscentralen utfärdat med stöd av 55 § kärnenergilagen. Straff skall enligt 3 punkten dömas ut, om en avfallshanteringsskyldig som avses i 9 § 3 mom. kärnenergilagen — dvs. en tillståndshavare vars verksamhet leder till eller har lett till uppkomsten av kärnavfall — underlåter att fullgöra sin skyldighet att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering enligt 7 kap. kärnenergilagen. På basis av den föreslagna punkten är det t.ex. straffbart att underlåta att betala de avgifter för kärnavfallshantering som avses i 42 § eller att överlämna de säkerheter om vilka bestäms i 44 § kärnenergilagen. Straff döms också ut enligt samma punkt, om någon börjar driva en kärnanläggning på basis av ett beviljat tillstånd innan handels- och industriministeriet i enlighet med 20 § 2 mom. 2 punkten kärnenergilagen har konstaterat att beredskapen att betala kostnaderna för kärnavfallshanteringen har ordnats så som avses i kärnenergilagen. Dessutom är det enligt den föreslagna punkten straffbart att underlåta att anmäla verksamhet som omfattas av anmälningsskyldigheten. I bestämmelsen avses verksamhet som med stöd av 2 § 2 mom. kärnenergilagen är befriad från tillståndsplikten men som dock omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 76 § 1 mom. kärnenergilagen. Momentets 4 punkt skall tillämpas när någon med stöd av ett beviljat tillstånd börjar driva en kärnanläggning eller, utan att inleda uppförandet av en kärnanläggning, annars börjar använda kärnenergi innan strålsäkerhetscentralen i enlighet med 20 § 2 mom. eller 21 § 2 mom. kärnenergilagen har konstaterat att säkerhetskraven uppfylls, skydds- och beredskapsarrangemangen är tillräckliga, övervakningen i syfte att förhindra spridningen av kärnvapen har ordnats på behörigt sätt och skadeståndsansvaret för kärnskador som kan uppkomma i samband med verksamheten har ordnats på föreskrivet sätt. För att driften av

en kärnanläggning skall få inledas på basis av ett beviljat tillstånd förutsätts det alltid att strålsäkerhetscentralen har konstaterat att de ovan nämnda kraven enligt 20 § 2 mom. kärnenergilagen är uppfyllda. Däremot får enligt 21 § 2 mom. kärnenergilagen annan användning av kärnenergi, beroende på verksamhetens natur, i vissa situationer inledas redan på grundvalen av ett tillstånd. Strålsäkerhetscentralen avgör när verksamheten förutom tillstånd också förutsätter att det på förhand säkerställs att skyldigheterna enligt 21 § 2 mom. kärnenergilagen är uppfyllda.

Enligt 5 punkten bestraffas den som av annan orsak än tvingande skäl som rör trygghet av säkerheten hindrar eller stör en sådan anordnings funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi. Det är fråga om sådana i 63 § kärnenergilagen avsedda anordningar som installerats för den övervakning som utförs i syfte att förhindra att kärnvapen sprider sig.

Enligt 6 punkten döms för brott mot de skyldigheter som avses i 63 § 1 mom. 5 punkten kärnenergilagen.

Brottet straffbar användning av kärnenergi kan begås uppsåtligt eller av oaktsamhet. Eftersom användningen av kärnenergi på grund av att den är så farlig kräver särskild omsorg, uppfylls rekvisitet för brottet också genom vanlig oaktsamhet. Rekvisitet innehåller inget särskilt krav på orsakande av fara. På grund av den omfattande bestämmelsen i strafflagen och den stränga övervakningen av kärnenergin föreslås någon bötesbestämmelse inte kvarstå i kärnenergilagen.

Straffskalan föreslås vara böter eller fängelse i högst ett år. Maximistraffet enligt 72 § kärnenergilagen är i dag fängelse i två år. Förslaget att sänka straffskalan hänför sig till den princip gällande komprimering av straffskalan som man gått in för vid totalreformen av strafflagen. Sänkningen av skalan kan motiveras med att de övriga bestämmelserna i strafflagen - främst de som gäller allmänfarliga brott och miljöbrott - kan tillämpas på allvarigare gärningar. Om någon t.ex. börjar driva en kärnanläggning utan att åtgärder som hänför sig till i synnerhet trygghet av säkerheten har

vidtagits från myndigheternas sida, döms straff ut enligt den föreslagna 4 punkten i 44 kap. 10 § 1 mom. strafflagen. Maximistraffet är då fängelse i ett år. Om verksamheten är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall 4 punkten i 4 § (äventyrande av andras hälsa) i strafflagens 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, dock tillämpas. Maximistraffet är då fängelse i fyra år och, när det är fråga om ett grovt brott (strafflagens 34 kap. 5 §, grovt äventyrande av andras hälsa) fängelse i tio år.

2 mom. Bestämmelsen om straffbar användning av kärnenergi skall också tillämpas när straff döms ut för försummelse av försäkringsplikten eller ställandet av säkerhet enligt atomansvarighetslagen. Enligt 23 § atomansvarighetslagen skall innehavaren av en atomanläggning i Finland ha en av Försäkringsinspektionen godkänd försäkring för att täcka sin ansvarighet för en atomskada. Enligt 28 § 2 mom. i samma lag kan statsrådet från försäkringsplikten befria en sådan innehavare av en atomanläggning som ställer någon annan lika betryggande säkerhet för sina förpliktelser och dessutom visar att han har sört för reglering av ersättningen för skador som uppkommer. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den gällande 41 § i atomansvarighetslagen. Genomförandet av koncentrationsprincipen medför dock att maximistraffet stiger från sex månader till ett år. Syftet med överföringen av straffbestämmelsen till strafflagen är dock inte att till dessa delar ändra på längden av det straff som mäts ut för brottet i fråga.

11 §. *Sprängämnesbrott.* Den föreslagna paragrafen ersätter bestämmelserna om sprängämnen i strafflagens gällande 44 kap. samt straffbestämmelserna med hot om fängelse i lagen om explosionsfarliga ämnen.

I 1 § i strafflagens gällande 44 kap. bestäms om bötesstraff för ovarsam hantering av sprängämnen. Den som utan laga rätt tillreder eller håller upplag eller försäljning av krut eller annat sprängämne kan enligt 4 § 2 mom. bestraffas med böter eller fängelse i högst ett år. Enligt 11 § 1 mom. lagen om explosionsfarliga ämnen skall den dömas som genom att lämna falsk uppgift eller genom att hemlighålla kvalitet eller genom

annat svikligt förfarande bryter mot lagen i fråga eller föreskrifter som meddelats med stöd av den. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. Enligt samma paragrafs 2 mom. kan den dömas till bötesstraff som på annat än i 1 mom. nämnt sätt bryter mot bestämmelserna i lagen om explosionsfarliga ämnen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den. Straffbestämmelserna i lagen om explosionsfarliga ämnen tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Enligt den föreslagna bestämmelsen bestraffas för sprängämnesbrott den som i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den tillverkar, importerar, använder, innehar, lagrar, förvarar, transporterar, håller till salu eller överlåter farliga ämnen eller produkter.

Den föreslagna bestämmelsen skall gälla alla de ämnen och produkter som avses i lagen om explosionsfarliga ämnen. Bestämmelsen om sprängämnesbrott kan således tillämpas på hanteringen av såväl sprängämnen som t.ex. brännbara vätskor och gaser.

Den föreslagna bestämmelsen är uppbyggd på samma sätt som bestämmelsen om hälsobrott i 1 § och förteckningen över gärningsformer är densamma som i den. I rekvisitet för sprängämnesbrott förutsätts dock inte att gärningen är ägnad att orsaka fara. Explosiva ämnen kan i sig betraktas som så farliga att det är till den grad uppenbart att hantering av dessa ämnen i strid med bestämmelserna medför någon form av fara att inget särskilt kriterium gällande detta behövs i bestämmelsen. Beträffande kravet på tillräknande föreslås att gärningen skall ha begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Kravet är högre än t.ex. i 12 §, som också den delvis gäller explosionsfarliga ämnen.

Med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen har bl.a. utfärdats förordningen om explosiva varor (473/1993), flytgasförordningen (711/1993), naturgasförordningen (1058/1993), förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) och förordningen om verifiering av explosiva

varors överensstämmelse med kraven (1384/1994). I sin helhet bestäms området för straffbart beteende på basis av dessa bestämmelser på lägre nivå. T.ex. enligt förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier förutsätter upplagringen tillstånd eller anmälan, beroende på verksamhetens omfattning. Således kan t.ex. omfattande upplagring av sådana kemikalier utan tillstånd av säkerhetsteknikcentralen vara straffbar på basis av den föreslagna bestämmelsen om sprängämnesbrott. Det är fråga om sådan upplagring i strid med bestämmelserna om explosionsfarliga ämnen som avses i den föreslagna bestämmelsen också när en näringsidkare, för att kunna kringgå ett ovan nämnt tillståndsförfarande och i stället utnyttja anmälningsförfarandet, uppger att de kemikalimängder som upplagras är mindre än vad de i själva verket är. I den sistnämnda situationen kan förutom bestämmelsen om sprängämnesbrott också straffbestämmelsen om ingivande av osant intyg till myndighet (16 kap. 8 § strafflagen) bli tillämplig. Med tanke på tillsynen över explosionsfarliga ämnen är det av väsentlig betydelse att de uppgifter som tillställs myndigheterna är korrekta, eftersom övervakningen av användningen av dessa ämnen i hög grad grundar sig på ett anmälningsförfarande. På basis av uppgifterna i anmälan kan man t.ex. avgöra hurudant byggande som är tillåtet i närområdet.

Den föreslagna bestämmelsen om sprängämnesbrott kunde också tillämpas på t.ex. handel med fyrverkeripjäser i sådana fall när tillverkaren eller importören inte i enlighet med 33 § förordningen om explosiva varor har utverkat säkerhetsteknikcentralens godkännande för den produkt som säljs.

Merparten av bestämmelserna om explosionsfarliga ämnen är förpliktande för näringsidkare. Det finns dock också bestämmelser som gäller även andra personer än sådana som i sitt yrke kommer i kontakt med sådana ämnen. På basis av bestämmelsen om sprängämnesbrott kan straff dömas ut t.ex. för olovligt innehav av explosiva varor. I 70—73 § förordningen om explosiva varor bestäms t.ex. om förvaring av explosiva varor och i 77—82 § i nämnda

förordning om användning av pyrotekniska föremål, såsom fyrverkeripjäser.

Straffet för sprängämnesbrott är böter eller fängelse i högst två år, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Att bestämmelsen om sprängämnesbrott är sekundär kan vara av betydelse vid bedömning av hur gärningen förhåller sig till de brott som avses i strafflagens 34 kap. Den som spränger någonting så att gärningen är ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa eller så att därav uppstår allmän fara för en synnerligen betydande ekonomisk skada, skall dömas för sabotage enligt 34 kap. 1 § strafflagen. Maximistraffet för sabotage är fängelse i fyra år. Också i bestämmelsen om grovt sabotage i 34 kap. 3 § och i bestämmelsen om grovt vållande av allmän fara i 34 kap. 8 § är straffskalan strängare än i den föreslagna bestämmelsen om sprängämnesbrott.

Den som i avsikt att begå ett allmänfarligt brott innehar en bomb, en annan sprängladdning eller en farlig anordning eller ett farligt ämne bestraffas enligt bestämmelsen om förberedelse till allmänfarligt brott i 34 kap. 9 § strafflagen. Maximistraffet för gärningen är detsamma som enligt den föreslagna skalan för sprängämnesbrott, dvs. fängelse i två år. Utåt sett kan innehav av en bomb eller något annat farligt ämne betraktas som förberedelse. Tillämpningen av bestämmelsen om förberedelse till allmänfarligt brott förutsätter dock också ett klart uppsåt att begå ett sådant brott. Uppsåtet kan framgå t.ex. av att en bomb har börjat transporteras till en plats där det planerats att ett allmänfarligt brott skall begås. Annat olagligt innehav av en bomb eller någon annan explosiv vara kan däremot bestraffas enligt den föreslagna 11 § i 44 kap. Explosionsfarliga ämnen kan, om de kommer ut i miljön, också orsaka förorening av miljön. Bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen kan således också bli tillämpliga.

I strafflagens 44 kap. 12 §, som behandlas nedan, bestäms bl.a. om ovarsam hantering av explosionsfarliga ämnen och produkter. Maximistraffet är fängelse i sex månader, och bestämmelsen är sekundär.

Bestämmelsen om sprängämnesbrott i 11 § skall således också i första hand tillämpas på ovarsam hantering av sprängämnen. Bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 § kan å sin sida tillämpas t.ex. när det är fråga om vanlig oaktsamhet.

12 §. *Ovarsam hantering.* Den föreslagna bestämmelsen gäller ovarsam användning, behandling och förvaring av vissa farliga anordningar och ämnen. Med hantering avses aktiva åtgärder eller förfaringssätt som riktar sig mot sådana anordningar och ämnen som nämns i bestämmelsen, t.ex. skjutvapen, sprängämnen, kemikalier, radioaktiva ämnen och strålningsalstrande apparater samt eld. Förvaring, varmed avses passiv hantering, dvs. främst upplagring eller innehav, jämförelsevis i den föreslagna bestämmelsen med hantering.

Om användningen, behandlingen och förvaringen av de anordningar och ämnen som avses i bestämmelsen finns detaljerade bestämmelser i lag och sådana bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av lag. Överträdelser av dessa bestraffas med stöd av den föreslagna bestämmelsen. Till den del det inte finns några bestämmelser eller föreskrifter, grundar sig bestraffandet av ovarsam hantering på försummelse av den allmänna aktsamhetsplikten. Var och en skall innan hanteringen av farliga ämnen eller produkter inleds enligt sin förmåga förvissa sig om att verksamheten är säker.

I straffbestämmelsen nämns de anordningar och ämnen som bestämmelsen gäller. För att vara straffbar skall hanteringen vara ett resultat av en gärning som strider mot en bestämmelse eller föreskrift eller ett resultat av ovarsamhet. Följderna av ett olycksfall omfattas inte av bestämmelsens tillämpningsområde.

Det krav i bestämmelsen som gäller orsakande av fara för någon annans liv eller hälsa behöver inte innebära en uttrycklig risk för en sådan följd i det aktuella fallet, utan det är tillräckligt att gärningen till sin natur är sådan att den i allmänhet orsakar en sådan fara. Däremot skall en fara som orsakas någon annans egendom vara konkret. Ingen bestraffas för orsakande av fara enbart för sitt eget liv, sin egen hälsa eller sin egen egendom. Straffbestämmelsen förutsätter inte

att en skada eller någon annan följd har uppstått, och detta ingår inte heller i bestämmelsen, utan orsakande av skada bestraffas särskilt. Straff för ovarsam hantering döms dock inte ut, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Den ovarsamma hanteringen behöver inte nödvändigtvis vara uppsåtlig, utan rekvisitet för brottet uppfylls också genom vanlig oaktsamhet.

Den ovarsamma hanteringen är ofta en följd av ett förfarande som strider mot någon bestämmelse eller föreskrift. Föreskriften skall ha utfärdats inom ramen för en officiell behörighet. En anvisning eller rekommendation som en myndighet eller enskild har meddelat en annan uppfyller inte detta krav. Överträdelse av den allmänna skyldigheten att iaktta försiktighet blir det fråga om närmast i sådana situationer när det inte finns några föreskrifter om förfaringsätten. Som ett exempel kan nämnas hantering av eld.

Punkt 1 i bestämmelsen om ovarsam hantering gäller hantering av skjutvapen, eld och explosionsfarliga ämnen och produkter. I straffbestämmelsen i det gällande 44 kap. 1 § föreskrivs om lämnande av ett laddat skjutvapen på ett sådant ställe att någon kan göra skada med det och annan ovarsam hantering av skjutvapen. Avsikten är att bestämmelsen om ovarsam hantering också skall ersätta bestämmelsen om avlossande av skott i närheten av en bostad i samma kapitel 21 §.

Tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen innebär ingen förändring av området för straffbart beteende i fråga om dessa bestämmelser om ovarsam hantering av skjutvapen. Däremot kan den nya bestämmelsen inte tillämpas på sådant skjutande och sådan användning av fyrverkeripjäser som närmast stör friden för andra men som inte äventyrar säkerheten.

Med skjutvapen avses detsamma som i skjutvapenlagstiftningen. Den nya skjutvapenlagen (1/1998), som trädde i kraft vid ingången av mars 1998, innehåller också straffbestämmelser om skjutvapenbrott, grovt skjutvapenbrott och skjutvapenförseelse. Straffbestämmelserna i skjutvapenlagen och

den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering överlappar delvis varandra. Bestämmelsen om ovarsam hantering är dock sekundär. Straffskalan för skjutvapenbrott och grovt skjutvapenbrott är strängare än straffskalan i den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering, varför de två förstnämnda skalorna skall tillämpas i första hand. I en del situationer kan man däremot bli tvungen att ta ställning till om bestämmelsen om skjutvapenförseelse, som innehåller hot om böter, eller bestämmelsen om ovarsam hantering, som möjliggör ett maximistraff på fängelse i sex månader, skall tillämpas. I motiveringen till skjutvapenlagen (RP 183/1997 rd) sägs t.ex. att som skjutvapenförseelse betraktas det att ett vapen förvaras på väggen utan att vara låst. För att den i strafflagen föreslagna strängare bestämmelsen om ovarsam hantering skall kunna tillämpas, skall gärningen orsaka åtminstone en abstrakt fara för någon annans liv eller hälsa eller en konkret fara för någon annans egendom. Om det således enbart är fråga om brott mot bestämmelsen om förvaring i 106 § skjutvapenlagen, skall bestämmelsen om skjutvapenförseelse tillämpas. Om gärningen emellertid medför en mera uppenbar fara för någon annans liv eller hälsa, skall straff dömas ut enligt den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering. Som ett led i totalreformen av strafflagen kommer åtminstone de straffbestämmelser i skjutvapenlagen som innehåller hot om fängelsestraff senare att överföras till strafflagen. I detta sammanhang kommer förhållandet mellan dessa bestämmelser och den nu föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering att bli föremål för en grundlig bedömning.

Ovarsam hantering av eld bestraffas enligt denna bestämmelse i synnerhet när gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans egendom. Om uppgörandet av eld är ägnat att orsaka allmän fara för någon annans liv eller hälsa, bestraffas det enligt 34 kap. som ett allmänfarligt brott som begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet. Om uppsåtlig ovarsam hantering av eld medför ekonomisk skada, kan gärningen bedömas som skadegörelse, som bestraffas enligt en strängare straffskala än ovarsam hantering. I bestämmelsen om

ovarsam hantering föreslås en klausul enligt vilken denna bestämmelse inte skall tillämpas, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Man kan också bli tvungen att jämföra straffskalorna för ovarsam hantering och de brott som avses i 21 kap.

Straffskalan för ovarsam hantering föreslås vara böter eller fängelse i högst sex månader. I det gällande 44 kap. finns straffbestämmelser om ovarsam hantering av eld i synnerhet i 20 och 22 §. På basis av dessa paragrafer kan endast bötesstraff dömas ut. Också i lagen om räddningsväsendet (561/1999) bestäms om bötesstraff för brott mot andra bestämmelser än de som gäller befolkningsskydd.

I denna bestämmelse föreskrivs också om straff för ovarsam hantering av explosionsfarliga ämnen eller produkter. Med explosionsfarliga ämnen avses sprängämnen, brännbara vätskor och gaser samt därmed jämförbara lättantändliga ämnen. Den föreslagna straffskalan är dock lindrigare än skalan för sprängämnesbrott i 11 §. Därför bestraffas innehav av sprängämnen enligt 11 §. Som ovarsam hantering bestraffas således endast annan än i 11 § avsedd ovarsam hantering av sprängämnen, t.ex. hantering av sprängämnen av oaktsamhet, så att gärningen dock är ägnad att orsaka fara för någon annans liv, hälsa eller egendom.

I momentets 2 punkt bestäms om ovarsam hantering av kemikalier. I det gällande 44 kap. 1 § finns en straffbestämmelse om ovarsam hantering och förvaring av gift. Begreppet gift har dock slopats i vår lagstiftning efter att kemikalielagen, som upphävde lagen om gifter, trädde i kraft den 1 september 1990. I kemikalielagen indelas de farliga kemikalierna i hälsofarliga, miljöfarliga samt brandfarliga och explosiva kemikalier. Eftersom syftet med straffbestämmelsen om ovarsam hantering är att försöka hindra såväl äventyrande av andras hälsa som orsakande av annan risk för skada på andras egendom, skall den föreslagna bestämmelsen gälla alla de ovan nämnda kemikalierna enligt klassificeringen i kemikalielagen.

Eftersom det är omöjligt att på förhand göra

upp en exakt förteckning över de farliga ämnena, måste det bestämmas att också ovarsam hantering av andra ämnen som motsvarar farliga kemikalier är straffbar. T.ex. bekämpningsmedel kunde vara ett sådant ämne. Också andra ämnen än kemikalier, t.ex. biologiska bekämpningsmedel och genetiskt modifierade organismer, kan vara bekämpningsmedel. Bestämmelsen kan tillämpas också på t.ex. biocidpreparat.

Om hanteringen av avfall bestäms i avfallslagen (1072/1993), i vilken också finns en bestämmelse om bötesstraff. För allvarigare överträdelser av avfallslagen döms straff ut enligt strafflagens 48 kap., som gäller miljöbrott. Den föreslagna bestämmelsen om ovarsam hantering kunde i vissa situationer tillämpas också på överträdelser av avfallslagen. Om någon t.ex. har brutit mot en kommunal avfallshanteringsbestämmelse som meddelats med stöd av 17 § 1 mom. avfallslagen och som gäller förvaring av avfall, döms straff ut enligt bestämmelsen om avfallsförseelse i avfallslagen. Alternativt kan — om verksamheten har medfört åtminstone en abstrakt fara för någon annans liv eller hälsa eller en konkret fara för någon annans egendom — den föreslagna bestämmelsen i 44 kap. strafflagen tillämpas.

I fråga om såväl kemikalielagen som lagen om bekämpningsmedel blir man tvungen att bedöma rekvisitet för ovarsam hantering också med avseende på den i 1 § föreslagna bestämmelsen om hälsobrott. Rekvisitet för sistnämnda brott kan också uppfyllas genom överträdelse av de båda ovan nämnda lagarna. Straffskalan i båda de föreslagna bestämmelserna är densamma, men rekvisiten avviker från varandra t.ex. beträffande graden av uppsåt och åsamkandet av skada på egendom. Bestämmelsen om ovarsam hantering har ett mera omfattande tillämpningsområde. Så som konstaterats i samband med motiveringen till 1 § ovan är gärningsätten när det gäller hälsobrott sådana att överträdelser mot bestämmelsen sannolikt oftast kommer att ske inom näringsverksamheten, medan bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 § däremot kanske oftare kommer att tillämpas på verksamhet

som bedrivs av enskilda. Brott mot kemikalielagen begås också oftast uttryckligen av oaktsamhet, t.ex. så att en farlig kemikalie flyttas över till ett annat kärl och överläts vidare. Ett sådant förfarande kan vara ägnat att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa, eftersom någon av misstag senare kan få i sig den farliga kemikalien på grund av det felaktiga förvaringskärl. Rekvisitet för ovarsam hantering kan uppfyllas genom överträdelse av lagstiftningen om bekämpningsmedel, om ett bekämpningsmedel används i strid med bestämmelser eller föreskrifter, t.ex. genom överdosering. Användningen av alltför stora mängder bekämpningsmedel i strid med bestämmelserna kan i form av rester av medlen vara ägnad att orsaka fara för någon annans hälsa.

Punkt 3 i momentet gäller fara till följd av strålning. Sådan hantering av strålningsalstrande apparater eller radioaktiva ämnen som är ägnad att orsaka en allmän fara för liv eller hälsa bestraffas enligt 34 kap. 4 §, som gäller äventyrande av andras hälsa. Om användningen av ett sådant ämne eller en sådan anordning endast orsakar fara t.ex. för någon annans egendom, döms straff ut på basis av straffbestämmelsen om ovarsam hantering. Till ovarsam hantering kan enligt den föreslagna 12 § 3 punkten i 44 kap. strafflagen också t.ex. den göra sig skyldig som kopplar på en röntgenapparat utan att försäkra sig om att utomstående inte utsätts för strålning.

På basis av subsidiaritetsklausulen i straffbestämmelsen kommer straffbestämmelserna om sabotage eller äventyrande av andras hälsa i 34 kap. strafflagen att tillämpas på vissa gärningar. Också sprängämnesbrott enligt 11 § bedöms enligt en strängare straffskala än ovarsam hantering, liksom även framkallande av fara enligt 21 kap. 13 § strafflagen.

13 §. *Brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen.* Lagen om transport av farliga ämnen tillämpas på transporter på väg, järnväg, med luftfartyg och till sjöss. Lagens tillämpningsområde är mycket omfattande, och utanför det blir endast transporter med tankfartyg och bulktransporter med fartyg.

Polismyndigheterna, tullverket och gränsbevakningsväsendet utövar tillsyn över vägtransporter av farliga ämnen. För tillsynen över lufttransporterna svarar förutom de ovan nämnda myndigheterna också Luftfartsverket. Järnvägstransporterna övervakas av Banförvaltningscentralen, tullverket och gränsbevakningsväsendet. För tillsynen över fartygstransporterna svarar sjöfartsverket, polis- och hamnmyndigheterna samt tullverket och gränsbevakningsväsendet.

I 19 § 1 mom. lagen om transport av farliga ämnen bestäms om straff för sådan underlåtelse att iaktta lagen i fråga eller de stadganden eller bestämmelser om säkerhet vid transport som utfärdats med stöd av den att gärningen är ägnad att medföra fara för någon annans liv, hälsa eller egendom eller för miljön. För ett brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen som har begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet kan böter eller fängelse i högst två år dömas ut. I 2 mom. bestäms om bötesstraff för andra brott mot lagen än sådana som avses i 1 mom. Bestämmelserna tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Den föreslagna bestämmelsen ersätter den gällande straffbestämmelsen om överträdelse av allmänna bestämmelser om säkerhet vid transport i lagen om transport av farliga ämnen. Så gott som alla bestämmelserna i lagen i fråga har utfärdats uttryckligen med tanke på det ovan nämnda syftet. I den föreslagna bestämmelsen beskrivs gärningsätten mera ingående än i dag. I lagen om transport av farliga ämnen kvarstår dessutom en bestämmelse med hot om böter som är tänkt att tillämpas på lindrigare gärningar.

Enligt förslaget skall den som i strid med lagen om transport av farliga ämnen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den avsänder, avlämnar för lastning, skeppar, transporterar, kör, lastar, lossar, hanterar, har som bagage eller tillfälligt förvarar farliga ämnen dömas för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen. Förfarandet skall dessutom vara ägnat att orsaka fara för någon annans liv, hälsa eller egendom.

På basis av 3 kap. lagen om transport av farliga ämnen har avsändaren, transportören och föraren vissa särskilt angivna skyldigheter. T.ex. föreskrivs om avsändarens skyldigheter i lagens 8 § samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Till avsändarens allmänna skyldigheter hör att se till att ett farligt ämne är korrekt klassificerat, förpackat och behörigen märkt samt att de föreskrivna anmälningsskyldigheterna har fullgjorts. Det är med tanke på säkerheten vid transporter av väsentlig betydelse att dessa skyldigheter fullgörs. En farlig situation kan uppstå t.ex. om ett ämne som skall transporteras har förpackats i ett felaktigt kärl. Det finns då risk för att ämnet t.ex. kan fräta sönder förpackningskärl eller orsaka en explosion. Den föreslagna bestämmelsen kunde exempelvis tillämpas på dylika försummelser som gäller avsändarens skyldigheter.

Trots att lagen om transport av farliga ämnen gäller i synnerhet yrkesutövare, har även bestämmelser som gäller passagerare utfärdats med stöd av den. Den föreslagna bestämmelsen kunde tillämpas på en passagerare t.ex. om denna försummar sin skyldighet att underrätta föraren om ett farligt ämne som medförs i bagaget.

Lagen om transport av farliga ämnen har karaktären av ramlag, och det exakta innehållet i skyldigheterna framgår av de bestämmelser samt allmänna och särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen. På samma sätt skall också området för straffbart beteende enligt den föreslagna straffbestämmelsen utsträcka sig till dessa bestämmelser och föreskrifter på lägre nivå.

Enligt förslaget kan brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen begås antingen uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Dessutom skall gärningen vara ägnad att orsaka fara för någon annans liv, hälsa eller egendom. Kravet på orsakande av fara är således likadant som i 12 §, som gäller ovarsam hantering. När det gäller orsakande av fara för liv eller hälsa räcker det med att gärningen till sin natur är sådan att den orsakar fara, men i fråga om egendom skall gärningen medföra en konkret fara i uttryckligen den aktuella situationen. I fråga om egendom innebär kravet på en konkret

fara en skärpning jämfört med den gällande straffbestämmelsen i lagen om transport av farliga ämnen.

Till skillnad från vad som bestäms i 12 §, som gäller ovarsam hantering, skall det vid brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen vara fråga om grov oaktsamhet. På helhetsbedömningen gällande detta inverkar t.ex. hur stora intressen det är fråga om, i hur väsentlig utsträckning det har brutits mot skyldigheterna och hur medvetet risktagandet, dvs. ignorerandet av skyldigheterna, har varit. På vanlig oaktsamhet kan man åter tillämpa den i lagen om transport av farliga ämnen föreslagna bestämmelse som gäller förseelser och som innehåller hot om böter.

I dag skyddas i straffbestämmelsen i lagen om transport av farliga ämnen förutom liv, hälsa och egendom också miljön. I den föreslagna bestämmelsen nämns inte längre miljön, eftersom bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen tillämpas på miljöförstöring. Om t.ex. vid transport av farliga ämnen ett farligt ämne släpps ut i miljön i strid med bestämmelserna och gärningen är ägnad att förorena miljön, kunde straff dömas ut på basis av 48 kap. 1 § strafflagen. I en del situationer kan bestämmelserna i strafflagens 44 och 48 kap. också tillämpas samtidigt. Bestämmelserna om miljöbrott skyddar t.ex. inte lös egendom. I sådana fall när farliga ämnen transporteras i strid med bestämmelserna och verksamheten medför en konkret fara för egendom och å andra sidan också fara för miljöförstöring, kan bestämmelserna i såväl 44 kap. 13 § som 48 kap. 1 § bli tillämpliga. Också t.ex. i sådana fall när samma verksamhet är ägnad att orsaka såväl fara för hälsan som förorening av miljön, kan båda de ovan nämnda bestämmelserna komma att tillämpas samtidigt.

Straffskalan föreslås vara böter eller fängelse i högst två år. Straffskalan är densamma som i den föreslagna bestämmelsen om sprängämnesbrott i 11 §. Bestämmelserna kan tillämpas på samma ämnen. T.ex. tillämpas lagen om transport av farliga ämnen i regel på transport av explosionsfarliga kemikalier. Omfattande industriell upplagring av explosionsfarliga

kemikalier omfattas åter av bestämmelserna i lagen om explosionsfarliga ämnen. Nämnda lag tillämpas i allmänhet på transporter endast i sådana fall när det är fråga om transporter inom ett fabriks-, lager- eller hamnområde. Enligt förslaget kan t.ex. utförandet av dessa funktioner, transport eller upplagring, i strid med lagen eller bestämmelser eller föreskrifter på lägre nivå också medföra ett lika stort straff. Verksamhet som hänför sig till farliga ämnen och som bedrivs i strid med bestämmelserna är således lika klandervärd oberoende av gärningssättet.

Straffskalan är densamma som i den gällande lagen. På allvarligare brott mot lagen om transport av farliga ämnen kan andra bestämmelser i strafflagen tillämpas, t.ex. 48 kap. 2 §, som gäller grov miljöförstöring, eller bestämmelserna om allmänfarliga brott i 34 kap. Såsom konstaterats ovan kan det totala straffet i en del fall stiga till följd av att bestämmelser i flera av strafflagens kapitel tillämpas samtidigt på samma gärning.

14 §. *Underlåtelse att märka ut fara.* Vid utförandet av ett farligt arbete skall de bestämmelser som utfärdats om detta iakttas. Arbete som utförs i ett anställningsförhållande omfattas av arbetarskydds föreskrifterna. Överträdelse av dem bestraffas med stöd av bestämmelserna i 47 kap. strafflagen. Beträffande följder som uppstått tillämpas bestämmelserna om vållande av skada på hälsa eller egendom (21 och 35 kap. strafflagen) också när det inte är fråga om ett anställningsförhållande.

Den tekniska utvecklingen i samhället för med sig olika funktioner och arbetsskeden som kan orsaka skada eller fara. Den som deltar i sådan verksamhet har en allmän skyldighet att se till att skador inte uppstår. All farlig verksamhet kan inte förbjudas eller regleras så att den inte medför någon fara för utomstående. Som ett exempel kan nämnas reparation av en byggnad eller en trafikled, som tillfälligt kan orsaka fara också för sådana som inte deltar i arbetet. För att faran skall kunna avväjas bör det varnas för den. Detta kan göras på många olika sätt. Det vanliga är att man sätter ut ett varningsmärke. I en del fall är ljud- eller ljussignaler det effektivaste sättet att

informera om en fara.

I mom. Det föreslås att den som underlåter att på behörigt sätt märka ut en fara för liv eller hälsa eller annars att varna för sådan fara skall bestraffas för försummelse av att märka ut fara. Bestämmelsen gäller inte underlåtelse att varna för en fara som hotar enbart egendom. Brottet benämns underlåtelse att märka ut fara. Straffet är böter eller fängelse i högst tre månader.

Den föreslagna bestämmelsen ersätter främst 10, 11 och 12 § i det gällande 44 kap. Medan de gällande bestämmelserna enligt ordalydelsen i dem främst avser den farliga verksamheten i sig, är tillämpningsområdet för bestämmelsen om utmärkning av fara underlåtelse att informera om en hotande fara. Straffet är strängare i den föreslagna bestämmelsen än i den gällande lagen.

Till underlåtelse att märka ut fara kan den göra sig skyldig som utför byggnadsarbete, schaktningsarbete

eller vattenbyggnadsarbete. Det behöver inte vara fråga om en byggnad i egentlig bemärkelse, utan byggnadsarbetet kan bestå av byggande, reparation eller rivning av vilket objekt som helst, när detta medför fara för någon annans liv eller hälsa. Schaktningsarbete och vattenbyggnadsarbete nämns för tydlighetens skull skilt i bestämmelsen. Skyldigheten att märka ut en fara gäller således all slags hantering av marksubstanser. T.ex. ett halvfärdigt bryggarbete kan utgöra ett farligt vattenbyggnadsarbete.

Man kan också tvingas att ta ställning till hur den föreslagna bestämmelsen förhåller sig till marktäcktslagen (555/1981). På miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av marktäcktslagen tillämpas bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. strafflagen. För mindre överträdelser av marktäcktslagen bestäms bötesstraff i sistnämnda lag. För marktäcktsförseelse kan bl.a. den bestraffas som av oaktsamhet försummar att fullgöra sina skyldigheter enligt ett tillstånd, t.ex. skyddande av ett område. I sådana fall när någon av minst grov oaktsamhet underlåter att varna för en fara för liv eller hälsa tillämpas dock den föreslagna bestämmelsen i 44 kap. strafflagen.

Det är särskilt viktigt att farliga ställen märks

ut på trafikleder. Därför föreslås som punkt 2 i bestämmelsen om underlåtelse att märka ut en fara ett omnämmande av byggande av väg-, spår- och vattentrafikleder. Dessutom skall den som ansvarar för underhållet av en trafikled se till att faror märks ut också vid andra tidpunkter än vid själva byggandet av trafikleden.

Punkt 3 i bestämmelsen gäller personer som ansvarar för en brunn, grop eller vak. Skyldigheten att varna för fara gäller endast sådana brunnar, gropar och vakar som finns på platser där människor allmänt rör sig, t.ex. invid en friluftsled. Ansvaret för en brunn, grop eller vak skall bestämmas enligt vems behov brunnen eller den motsvarande öppningen fyller. Ägaren eller innehavaren av området är ansvarig, om personen inte har överlåtit besittningsrätten till brunnen eller öppningen till någon annan. De öppningar som avses i bestämmelsen har i allmänhet åstadkommit av människor. På basis av denna bestämmelse gäller skyldigheten att märka ut farliga platser inte sådana farliga platser som uppstått av sig själva i naturen, såsom stup och hölJOR.

Underlåtelse att märka ut fara förutsätter uppsåt eller grov oaktsamhet.

2 mom. För underlåtelse att märka ut fara döms enligt 2 mom. den som avlägsnar ett märke som anger en fara för liv eller hälsa. En naturlig begränsning för tillämpningen av bestämmelsen är att märket skall ha avlägsnats utan tillstånd eller annan grund som berättigar till gärningen. Också momentet om avlägsnandet av ett märke förutsätter uppsåt eller grov oaktsamhet.

15 §. *Underlåtelse att vakta djur.* I det gällande 44 kap. finns två straffbestämmelser som gäller skada eller fara som orsakas av djur. Enligt kapitlets 7 § döms den som äger eller har uppsikt över ett husdjur eller ett vilt djur och som underlåter att hålla det instängt eller säkert bundet. Straffansvaret förutsätter att djurets skötare vet att djuret är farligt för människor. Ett sådant djur skall avlivas, om det finns orsak till det.

Den som utan nödtvång hetsar en hund på folk, eller på en dragare eller något annat husdjur, skall enligt 8 § dömas till böter. Detsamma gäller en ägare eller skötare av en hund som inte avhåller eller försöker avhålla

hunden från angrepp på människor eller husdjur.

I 51 § jaktlagen (615/1993) finns en bestämmelse om att hundar skall hållas kopplade under en viss tid av året. Den som bryter mot denna bestämmelse döms med stöd av 75 § jaktlagen för brott mot stadgandena i jaktlagen. Behovet av en revidering av straffbestämmelserna i jaktlagen kommer att diskuteras senare i anslutning till totalreformen av strafflagen.

1 mom. Det finns inte något stort behov av en särskild straffbestämmelse om underlåtelse att vakta djur. Den som ansvarar för ett djur skall på basis av vållande ersätta direkta skador som djuret vållat. T.ex. hetsande av en hund på människor kan bestraffas som misshandelsbrott. Om en slarvigt vaktad farlig hund biter någon, kan den som håller hunden ställas till svars för vållande av personskada. Att hetsa ett djur på andras djur eller annan egendom som tillhör andra i syfte att åstadkomma skada kan utgöra skadegörelse.

En särskild straffbestämmelse behövs dock med tanke på sådana situationer när en skada ännu inte har uppstått, men underlåtelse att vakta djur ger upphov till en farlig situation. Bestämmelsen medför rätt att redan innan någon skada har uppstått ingripa i situationer när fara och befogad rädsla orsakas p.g.a. att ett djur inte bevakas tillräckligt noga. I en del fall kan bestämmelsen trygga allemansrätten.

Med farligt djur avses i bestämmelsen alla slags djur som hålls som husdjur och som kan vara farliga för människor. Bestämmelsen avser såväl djur som hålls på grund av ekonomisk verksamhet som sällskapsdjur. Den som håller djuret skall vara medveten om att djuret är farligt, eller det skall åtminstone visas att personen har haft skäl att anta att djuret kan vara farligt.

Ägaren, skötaren eller den som har tagit hand om ett djur ansvarar för djuret i den bemärkelse som avses i bestämmelsen. Straffet för underlåtelse att vakta djur är böter.

2 mom. Den gällande bestämmelsen enligt vilken det kan bestämmas att ett farligt djur skall avlivas är i vissa fall fortfarande nödvändig. Därför föreslås också i den nya straffbestämmelsen en bestämmelse om att

domstolen har rätt att bestämma att ett djur skall avlivas, om detta är motiverat på grund av att djuret är farligt. Om ett djur är farligt är beroende dels av djurets egenskaper, dels av hur tillsynen över djuret har ordnats. I polislagen (493/1995) finns redan nu en bestämmelse (25 §) om att en polisman har rätt att avliva ett djur som är farligt för människor. En orsak till att ett djur avlivas kan enligt polislagen också vara att djuret orsakar skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiksäkerheten. Också det skick ett djur befinner sig i kan berättiga till avlivande av djuret.

16 §. *Definition.* För definitionen av dopningsmedel föreslås ett system med två nivåer. I lagen definieras i allmänna drag vilka ämnen som betraktas som dopningsmedel. För undvikande av tolkningssvårigheter uppräknas i en bestämmelse på lägre nivå i detalj alla de ämnen som i strafflagstiftningen anses vara dopningsmedel. Avsikten är att som dopningsmedel skall anses sådana ämnen som är förenade med en medicinsk risk. Avsikten är dock att förteckningen över ämnen som inom strafflagstiftningen betraktas som dopningsmedel skall vara mindre omfattande än listan över förbjudna läkemedel inom idrotten. Enligt strafflagen betraktas t.ex. stimulantia eller s.k. maskeringsmedel inte som dopningsmedel. På stimulantia kunde den föreslagna bestämmelsen om läkemedelsbrott i 5 § dock tillämpas i sådana fall när det är fråga om läkemedel. Bestämmelsen om läkemedelsbrott kunde tillämpas på t.ex. efedrin.

1 mom. Dopningsmedel är enligt strafflagen syntetiska anabola steroider och deras derivat, testosteron och dess derivat, tillväxthormon samt sådana kemiska substanser som ökar produktionen av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon i människokroppen. Av dessa ämnen påträffas mest anabola steroider på den illegala marknaden, därefter följer testosteron och dess derivat. Andelen tillväxthormon är liten, eftersom ämnet är svårt att få tag på och dyrt. Tillväxthormon används också främst för att öka de anabola steroidernas muskeluppbyggande effekt. Till

den sista gruppen, dvs. punkt 4, i förteckningen hör t.ex. placentahormon. Placentahormon används vid kroppsbygge, i slutet av en kur, för att öka utsöndringen av testosteron och aktivera kroppens hormonproduktion för att kompensera den hormonbrist som de anabola steroiderna förorsakat.

2 mom. Den förteckning över dopningsmedel som föreslås i 1 mom. skulle, om den utgjorde den enda definitionen, på flera punkter lämna rum för tolkning. T.ex. alkohol ökar produktionen av testosteron och kunde också i princip anses omfattas av definitionen i 1 mom. Trots att detta knappast skulle bli aktuellt i praktiken, bör de ämnen som inom strafflagstiftningen betraktas som dopningsmedel definieras uttömmande i bestämmelser på lägre nivå än lag. Det föreslås i propositionen att de dopningsmedel som avses i strafflagen skall räknas upp uttömmande i en förordning av statsrådet. En sådan förteckning är motiverad också från rättsskyddssynpunkt. I osäkra fall är det då möjligt att på förhand försäkra sig om att en viss verksamhet, t.ex. införsel av ett ämne, är laglig.

17 §. *Förverkandepåföljd.* Flera av straffbestämmelserna i kapitlet ersätter sådana straffbestämmelser i speciallagar som är förenade med en förverkandepåföljd. Därför bör i 44 kap. strafflagen bestämmas om en förverkandepåföljd till de delar som inte omfattas av den allmänna bestämmelsen om förverkandepåföljder i 2 kap. 16 §. I den nämnda paragrafen finns bestämmelser om när ett hjälpmedel vid brott och fördelen av brott skall dömas förverkade till staten. Däremot saknas det en allmän bestämmelse om förverkande till staten av egendom som är föremål för brott (s.k. brottsobjekt) och av redskap som använts för förvaring eller transport av egendomen samt av värdet av brottsobjekt. I strafflagens 46 kap. finns dock beträffande regleringsbrott och smuggling sådana bestämmelser om förverkandepåföljder som lämpligen kan tillämpas också på brott enligt 44 kap.

Enligt förslaget skall den särskilda förverkandepåföljden gälla egendom som varit föremål för hälsobrott, läkemedelsbrott, dopningsbrott, grovt dopningsbrott, lindrigt

dopningsbrott, genteknikbrott, sprängämnesbrott, ovarsam hantering och brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen eller värdet av sådan egendom samt kärl, emballage eller något annat som har använts för förvaring av ett brottsobjekt och transportmedel som har använts vid begåendet av brottet. Bestämmelsen kan således tillämpas t.ex. på förverkande av en behållare som har använts vid transport av farliga ämnen. Förverkandepåföljden döms ut enligt bestämmelserna i 46 kap. 8—13 § strafflagen. En totalreform av förverkandepåföljderna (RP 80/2000) behandlas som bäst i riksdagen. Avsikten är att bestämmelserna om samtliga förverkandepåföljder skall samlas i ett särskilt kapitel i strafflagen. Om reformen genomförs kommer den givetvis att tillämpas också på de brott som avses i strafflagens 44 kap., varvid den föreslagna 17 § i 44 kap. strafflagen blir onödig.

46 kap. Om regleringsbrott och smuggling

4 §. *Smuggling*. Det föreslås att 4 §, som gäller smuggling, fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket förutom illegal införsel eller utförsel enligt 1 mom. också transitering genom eller mellanlagring i Finland av djur eller varor i strid med lagen om veterinär gränskontroll skall bestraffas som smuggling. Paragrafens nuvarande 2 mom. blir samtidigt 3 mom. Den gällande bestämmelsen om smuggling kan tillämpas när den skyldighet att låta kontrollera djuren eller varorna som följer av lagen om veterinär gränskontroll försummas vid införseln. Efter den föreslagna ändringen skall bestämmelsen om smuggling tillämpas också på försummelse av ovan nämnda skyldighet vid transitering av djur eller varor från länder utanför Europeiska gemenskapen, s.k. tredje land, genom Finland vidare till andra delar av Europeiska gemenskapen eller till tredje land. Dessutom skall den föreslagna bestämmelsen tillämpas på försummelse av veterinär gränskontroll vid mellanlagring av varor i Finland, dvs. vid import till tullager, friområden och frilager. Sådan transitering och mellanlagring kan vara förenad med likadana risker för spridning av

djursjukdomar som import. Därför föreslås det att om saken skall föreskrivas i samband med bestämmelsen om smuggling.

2 mom. Lagen om veterinär gränskontroll trädde i kraft vid ingången av 1997. Ett av syftena med lagen är att hindra djursjukdomars spridning vid import av djur och varor till Finland från länder utanför Europeiska gemenskapen eller vid transitering genom Finland till andra delar av Europeiska gemenskapen eller till tredje land. Ett syfte med lagen är också att genom gränskontroll säkerställa kvaliteten på animaliska livsmedel som från tredje land importeras till Finland eller som transiteras genom Finland till andra delar av Europeiska gemenskapen. Enligt 27 § 1 mom. är straffet för brott mot lagen böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt samma paragrafs 2 mom. är maximistraffet för grovt brott mot lagen om veterinär gränskontroll fängelse i två år.

I den gällande straffbestämmelsen i lagen om veterinär gränskontroll beskrivs gärningsätten så att 27 § 1 mom. 1 punkten gäller import och transitering genom Finland av djur och varor i strid med lagen i fråga eller föreskrifter som meddelats med stöd av den. Momentets 2 punkt gäller införsel av djur och varor via något annat än ett godkänt gränsövergångsställe och försummelse av skyldigheten att omedelbart transportera djuren eller varorna till en veterinär gränskontrollstation. I momentets 4 punkt bestäms om försummelse av de skyldigheter som gäller förvaring och hantering av importpartier som skall förvaras i tullager, på friområde eller i frilager samt försummelse av den bokföringsskyldighet som hänför sig till ett importparti. Dessutom föreskrivs i de övriga punkterna om straffbarhet för annan försummelse av kontrollskyldigheterna och för brott mot bestämmelser som tillsynsmyndigheten har utfärdat. Redan vanlig oaktsamhet uppfyller rekvisitet. En gärning är enligt 2 mom. grov om den är särskilt planmässig, om den begås i syfte att nå en avsevärd ekonomisk fördel eller om den är ägnad att medföra betydande fara för djurs eller människors hälsa. Dessutom skall gärningen bedömd som en helhet vara grov. I 27 § 1 mom. lagen om veterinär

gränskontroll finns dessutom en subsidiaritetsbestämmelse enligt vilken bestämmelsen inte skall tillämpas, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Som en sådan bestämmelse kan den gällande bestämmelsen om smuggling i 46 kap. 4 § strafflagen komma i fråga. Bestämmelsen om smuggling täcker dock endast delvis brotten mot lagen om veterinär gränskontroll. Enligt bestämmelsen om smuggling är det bl.a. straffbart att utan behörigt tillstånd eller annars i strid med vad som bestäms om införsel föra eller försöka föra in i landet en vara vars införsel är förbjuden eller förutsätter en myndighets tillstånd eller kontroll. Utanför tillämpningsområdet för den gällande bestämmelsen om smuggling blir dock gärningar genom vilka lagen om veterinär gränskontroll överträds i sådana fall när djur eller varor transporteras genom Finland eller mellanlagras i Finland. Sådana gärningar kan dock äventyra syftena med lagen om veterinär gränskontroll, dvs. hindrandet av djursjukdomars spridning och skyddet av hälsan, på samma sätt som de nuvarande gärningssätten enligt bestämmelsen om smuggling. Via Finland kan till tredje land transiteras t.ex. sådana varor vilkas införsel till Finland och till andra delar av Europeiska gemenskapen är förbjuden.

Enligt den koncentrationsprincip som följts vid totalreformen av strafflagen bör straffbestämmelser som innehåller hot om fängelse överföras till strafflagen. Det är med tanke på sammanhanget naturligt att om brott mot lagen om veterinär gränskontroll helt och hållet föreskrivs i samband med den gällande bestämmelsen om smuggling. Ett av syftena också med den gällande bestämmelsen om smuggling är att säkerställa att förbud och begränsningar som hänför sig till införsel iaktas, så att t.ex. hälsofaror och spridning av djursjukdomar kan undvikas. Därför föreslås det att till bestämmelsen om smuggling i strafflagen fogas ett nytt 2 mom., med stöd av vilket straff kan dömas ut för smuggling också vid transitering genom Finland eller mellanlagring i Finland. Det nuvarande 2 mom., som gäller förhållandet mellan

smuggling och regleringsbrott, blir 3 mom. Det nya 2 mom. i 46 kap. 4 § strafflagen kunde formuleras så att i det endast nämns de gärningssätt som bestämmelsen om smuggling inte täcker i dag. För att tolkningsproblem skall kunna undvikas och bestämmelserna bli så överskådliga som möjligt, uppräknas de gärningssätt som uppfyller rekvisitet för smugglingsbrott vid brott mot lagen om veterinär gränskontroll dock uttömmande i den föreslagna bestämmelsen. För smuggling döms således enligt det föreslagna 2 mom. den som i strid med lagen om veterinär gränskontroll eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, transporterar, hanterar eller förvarar djur eller varor eller försummar sin skyldighet att låta kontrollera djuren eller varorna. I lagen om veterinär gränskontroll kvarstår enligt förslaget endast en bötesbestämmelse som gäller brott mot den bokföringsskyldighet som hänför sig till ett importparti.

I den föreslagna bestämmelsen avses med införsel eller försök till införsel detsamma som i den gällande bestämmelsen om smuggling. På samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen betraktas också sådan införsel vid vilken skyldigheten att låta kontrollera djuren försummas som smuggling. Med transport avses ovan nämnd transitering från tredje land genom Finland till andra delar av Europeiska gemenskapen eller till tredje land i den omfattning som anges i lagen om veterinär gränskontroll. Med hantering och förvaring avses de skyldigheter i anslutning till mellanlagring som följer av lagen om veterinär gränskontroll. Med mellanlagring avses införsel till tullager, friområden och frilager. Enligt tullagstiftningen är dessa områden sådana områden där importpartier kan förvaras innan de förtullas. Också importpartier som införs till dessa områden omfattas av den veterinära gränskontrollen.

I den föreslagna bestämmelsen avses med djur och varor detsamma som i lagen om veterinär gränskontroll. Förutom djur gäller bestämmelsen animaliska livsmedel och andra varor som eventuellt sprider djursjukdomar. Tillämpningsområdet

omfattar således t.ex. foder och gödselmedel som innehåller ämnen från djur, vacciner avsedda för djur samt föremål som används för förvaring, förpackning eller transport av djur och animaliska produkter.

Enligt den föreslagna bestämmelsen är det också straffbart att bryta mot bestämmelserna och föreskrifterna av grov oaktsamhet. Den nuvarande bestämmelsen om smuggling, som gäller endast införsel och utförsel samt försök till införsel och utförsel, kan bara tillämpas på uppsåtliga brott. Förteckningen över gärningssätt i den föreslagna bestämmelsen är dock mera omfattande, och oaktsamhet i verksamheten kan lätt leda till t.ex. hantering eller förvaring av djur eller varor i strid med bestämmelserna. Hälsofarorna och de ekonomiska riskerna till följd av sådant oaktsamt förfarande kan vara avsevärda. En risk för spridning av djursjukdomar kan t.ex. leda till att djur måste avlivas i mycket stor skala och till exportförbud för animaliska produkter. För att lagens syften skall kunna uppnås är det viktigt att aktsamhetsplikten betonas också när det gäller de straffrättsliga påföljderna. Vid bedömning av oaktsamheten kan uttryckligen omfattningen av och sannolikheten för en fara så som beskrivs ovan vara av betydelse.

Till smuggling kan t.ex. den göra sig skyldig som genom grov oaktsamhet vid mellanlagring av en vara i Finland försummar att se till att hanteringen och förvaringen överensstämmer med lagen om veterinär gränskontroll. Om man t.ex. vid transport av en rå köttberedning genom Finland till ett land utanför Europeiska gemenskapen vid mellanlagringen inte iakttar sådan aktsamhet som förutsätts i lagen och skadedjur, t.ex. råttor, därför kommer åt att sprida produkten i naturen, kan detta leda till att en smittsam djursjukdom, t.ex. svinpest, sprids i Finland via en oren produkt. Ju viktigare den aktsamhetsplikt som det har brutits mot är och i ju högre grad det har brutits mot denna, desto klarare är det att gärningen har begåtts av oaktsamhet. Det är dock alltid fråga om en helhetsbedömning.

3 mom. Det föreslås att den gällande bestämmelsen om förhållandet mellan smuggling och regleringsbrott i 2 mom. blir 3

mom.

1.2. Tvångsmedelslagen

5 kap. 10 §. *Förutsättningar för kroppsvisitation.* I 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen bestäms om förutsättningar för kroppsvisitation. Enligt paragrafens 1 mom. får kroppsvisitation företas för att eftersöka föremål som skall tas i beslag eller annars för att utvärdera omständigheter som kan ha betydelse för utredningen av brott, om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett brott för vilket det strängaste straffet är minst sex månaders fängelse. En misstanke om att brott har begåtts berättigar dessutom till kroppsvisitation i fråga om ett antal brott som uppräknas i lagrummet, även om det föreskrivna maximistraffet inte uppgår till fängelse i sex månader. Sådana brott är bl.a. lindrig misshandel, snatteri och lindrigt olovligt brukande. Det föreslås att innehav av inbrottsredskap skall fogas till förteckningen. I 28 kap. 12a § strafflagen föreslås en bestämmelse om straff för innehav av inbrottsredskap. För innehav av inbrottsredskap kan dömas till böter. Såsom framgår av motiveringen till den nämnda bestämmelsen är en viktig grund för kriminaliseringen av innehav av inbrottsredskap att man härigenom får möjlighet att ingripa i omotiverat innehav av inbrottsredskap redan innan t.ex. ett stöldbrott har begåtts. Den föreslagna ändringen av tvångsmedelslagen stöder detta syfte att förebygga allvarligare brott.

1.3. Lagen om bekämpningsmedel

10 §. I 10 § 1 mom. lagen om bekämpningsmedel finns en hänvisning till straffbestämmelserna i kapitlet om miljöbrott i strafflagen. I 10 § 3 mom. lagen om bekämpningsmedel bestäms om straff för sådana överträdelse som inte bestraffas som miljöbrott av lagen om bekämpningsmedel eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den om framställning, import, försäljning, förvaring, transport eller bruk av bekämpningsmedel. Straffet för brott mot lagen om bekämpningsmedel är böter

eller fängelse i högst ett år, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Gärningen skall bestraffas när den begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet. I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse om förverkandepåföljd, som döms ut på basis av prövning. Enligt den kan en vara som införts till landet, här tillverkats, innehafts, forslats eller saluförts i strid med lagen om bekämpningsmedel eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, eller dess värde samt genom brottet vunen ekonomisk nytta dömas förbrutna till staten.

Enligt förslaget skall straff för gärningar som i dag bestraffas enligt 10 § 3 mom. lagen om bekämpningsmedel dömas ut på basis av bestämmelsen om hälsobrott i 1 § eller bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 § i strafflagens 44 kap. I 10 § lagen om bekämpningsmedel föreslås en hänvisning till bestämmelserna i kapitlet om miljöbrott i strafflagen samt till de ovan nämnda paragraferna i strafflagens 44 kap. Ingen självständig straffbestämmelse kvarstår i lagen om bekämpningsmedel.

I lagen om bekämpningsmedel behövs inte längre någon sådan bestämmelse om förverkandepåföljder som den som finns i den gällande 10 § 4 mom. Det föreslagna 44 kap. strafflagen innehåller en bestämmelse om förverkandepåföljder (17 §) som också gäller brott enligt kapitlet i fråga, och denna bestämmelse gäller tills dess att den regeringsproposition (RP 80/2000 rd) som gäller totalrevidering av förverkandepåföljderna träder i kraft. Propositionen behandlas som bäst i riksdagen. Förslaget överensstämmer till sitt sakinhåll med den sistnämnda regeringspropositionen, där den nuvarande 10 § 4 mom. föreslås bli upphävt.

Förslaget innebär att den gällande straffbestämmelsen i lagen om bekämpningsmedel ändras i två avseenden, dvs. beträffande straffskalorna och kravet på gärningens farlighet. Enligt förslaget sjunker straffskalan från det nuvarande maximistraffet på ett år till sex månader. Det är motiverat att sänka straffskalan, eftersom straff sällan har dömts ut på basis av straffbestämmelsen i lagen om bekämpningsmedel. I sådana fall när

straffbestämmelsen har tillämpats har domen i allmänhet varit böter. För allvarigare gärningar kan straff dömas ut t.ex. enligt kapitlet om miljöbrott eller kapitlet om brott mot liv och hälsa i strafflagen.

Förslaget innebär också att området för straffbart beteende krymper jämfört med i dag, eftersom gärningen skall vara ägnad att äventyra någon annans liv eller hälsa. När det gäller ovarsam hantering är det tillräckligt att man orsakar fara för någon annans egendom. I den gällande straffbestämmelsen i lagen om bekämpningsmedel krävs det inte att det visas att gärningen till sin natur är farlig. Genom övervakning och administrativa tvångsmedel torde man effektivare kunna ingripa i sådan verksamhet som inte orsakar någon fara än genom straffbestämmelser. De förstnämnda utgör redan i dag det centrala medlet vid förebyggandet av brott som hänför sig till lagen om bekämpningsmedel.

1.4. Produktsäkerhetslagen

17 §. I den gällande 17 § bestäms om straff för produktsäkerhetsbrott och produktsäkerhetsförseelse. Den som tillverkar, saluhåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter eller importerar konsumtionsvaror som är farliga för hälsan eller som utför, saluhåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter konsumenttjänster som är farliga för hälsan, döms enligt 1 mom. för produktsäkerhetsbrott. Enligt det gällande 2 mom. döms också underlåtelse att iakttä förbud eller förordnanden som avses i denna lag som produktsäkerhetsbrott. Straffet för produktsäkerhetsbrott är böter eller fängelse i högst sex månader. Om en gärning som avses i 17 § 1 eller 2 mom. har begåtts av grov vårdslöshet eller oaktsamhet, är det fråga om en produktsäkerhetsförseelse, som bestraffas med böter. Enligt 4 mom. kan straff dock inte dömas ut för en handling genom vilken någon bryter mot ett beslut som förenats med vite.

Det föreslås att 17 § produktsäkerhetslagen i sin helhet skall ändras. Gärningar för vilka straff i dag döms ut med stöd av produktsäkerhetslagen skall delvis bestraffas

enligt den föreslagna 1 § i strafflagens 44 kap. Till övriga delar skall straff dömas ut enligt den nya bötesbestämmelse som föreslås i 17 § 2 mom. produktsäkerhetslagen. Området för straffbart beteende är huvudsakligen oförändrat.

1 mom. Som 1 mom. i produktsäkerhetslagens 17 § föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. strafflagen. Skillnaderna mellan den gällande regleringen och förslaget har behandlats mera ingående i samband med motiveringen till 44 kap. 1 § strafflagen ovan.

2 mom. I produktsäkerhetslagen kvarstår en straffbestämmelse med hot om böter med tanke på sådana fall när någon uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett förordnande som avses i lagens 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b §. Dessa förordnanden omfattar t.ex. rätt för konsumentverket att förbjuda tillverkning eller utförande av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst som är farlig för hälsan eller för egendom samt ålägga näringsidkaren att reparera eller byta den farliga varan eller häva köpet.

Bestämmelsen är sekundär, dvs. den skall tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Bestämmelsen om produktsäkerhetsföreseelse åsidosätts således t.ex. när den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott i strafflagen kan tillämpas på gärningen. T.ex. om näringsidkaren i strid med ett förbud som konsumentverket har utfärdat med stöd av 12 § produktsäkerhetslagen håller till salu konsumtionsvaror som är farliga för hälsan, kunde bestämmelsen i 44 kap. 1 § strafflagen tillämpas på gärningen — förutsatt att villkoren för tillämpningen av bestämmelsen i övrigt är uppfyllda. Bötesbestämmelsen i produktsäkerhetslagen kunde tillämpas t.ex. när en näringsidkare inte iakttar ett förordnande om att en vara skall förstöras som konsumentverket har meddelat med stöd av 13 § produktsäkerhetslagen.

3 mom. Det föreslagna 3 mom. motsvarar i övrigt 4 mom. i den gällande lagen, men i bestämmelsen föreskrivs i enlighet med

gällande praxis om prövning. Den som bryter mot ett förbud eller ett förordnande som förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning. Bestämmelsen ger domstolen prövningsrätt. Domstolen kan således också döma ut straff, fastän vite har förelagts för gärningen. Detta kan vara motiverat bl.a. av den anledningen att vitet inte alltid döms ut.

1.5. Kemikalielagen

52 §. *Kemikalieföreseelse.* I 52 § 1 mom. kemikalielagen (744/1989) finns en straffbestämmelse om kemikalieföreseelse, för vilket kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om gärningen inte är sådan att strängare straff för den bestäms på något annat ställe i lag. Enligt momentets 1 punkt skall den bestraffas som tillverkar, importerar, exporterar, upplagrar, överlåter, innehar, förvarar, testar eller använder en kemikalie eller utövar annan verksamhet som avses i kemikalielagen i strid med nämnda lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Enligt momentets 2—4 punkt bestraffas försummelse av ansökningar om i lagen närmare angivna förhandsgodkännanden och tillstånd samt av utarbetandet av närmare angivna skyddsinformationsblad, brott mot förbud och förordnanden av statsrådet eller tillsynsmyndigheten samt försummelse av vissa anmälningsskyldigheter och skyldigheter att lämna uppgifter.

Om en ovan nämnd gärning har begåtts uppsåtligt eller av grov vårdslöshet eller om den har orsakat en betydande hälso- eller miljökada, döms gärningsmannen, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, med stöd av 52 § 2 mom. för kemikaliebrott till böter eller fängelse i högst två år.

I paragrafens 5 mom. finns i dag en bestämmelse om möjlighet att avstå från att döma ut straff i sådana fall när det är fråga om brott mot ett förbud som förenats med vite.

Enligt förslaget skall i strafflagen bestämmas om straff för sådana överträdelser av kemikalielagen som kan bestraffas med fängelse. De gärningar som avses i 52 § 1

mom. 1 punkten och 2 mom. i den gällande kemikalielagen skall enligt förslaget i allmänhet bestraffas antingen enligt bestämmelsen om hälsobrott i 1 § eller enligt bestämmelsen om ovarsam hantering i 12 § i strafflagens 44 kap. I 52 a § föreslås hänvisningsbestämmelser om straff som med stöd av strafflagen döms ut för brott mot kemikalielagen. I 52 § kemikalielagen kvarstår en bötesbestämmelse med tanke på lindrigare gärningar.

1 mom. Som nytt 1 mom. i 52 § föreslås en bötesbestämmelse som gäller kemikalieförseelse. Bestämmelsens innehåll motsvarar 52 § 1 mom. 2—4 punkten i den gällande lagen. Den gällande 2 och 4 punkten i 52 § 1 mom. blir 1 och 3 punkt i den föreslagna bestämmelsen om kemikalieförseelse. Den gällande 3 punkten i kemikalielagens 52 § blir 2 punkt i bestämmelsen om kemikalieförseelse i en något ändrad form, så att omnämmandet av brott mot ett förbud eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av 43 § kemikalielagen lämnas bort. I den nämnda paragrafen avses förbud och bestämmelser som statsrådet och, i brådskande fall, vissa andra instanser kan utfärda t.ex. om tillverkning, användning och annan hantering av kemikalier som skadar människors hälsa eller miljön. Ett stort antal dylika förbud och bestämmelser har utfärdats, t.ex. har minutförsäljning av alla sådana kemikalier som förorsakar cancer förbjudits på basis av 43 §. Enligt 44 § kemikalielagen får statsrådet, då det utfärdar ett förbud eller en begränsning som avses i 43 §, förbjuda t.ex. tillverkning, import och användning av produkter och förnödenheter som innehåller kemikalien i fråga eller som har behandlats med den. De föreslagna bestämmelserna i strafflagens 44 kap. kan tillämpas på dylika fall av allvarigare överträdelse av 43 och 44 § kemikalielagen.

2 mom. Paragrafens 2 mom. motsvarar till sitt innehåll den gällande bestämmelsen i 52 § 5 mom., enligt vilken det är möjligt att avstå från att döma ut straff vid brott mot ett förbud som förenats med vite.

52 a §. Hänvisningsbestämmelser om straff. I paragrafen finns i dag en hänvisning till bestämmelserna om miljöbrott i strafflagen.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att i den samlas alla hänvisningar till straff som med stöd av strafflagen döms ut för brott mot kemikalielagen. I *1 mom.* hänvisas till bestämmelsen om hälsobrott i strafflagens 44 kap. 1 § och i *2 mom.* till det straff som i 44 kap. 12 § bestäms för ovarsam hantering av hälso- eller miljöfarliga samt brand- och explosionsfarliga kemikalier. Paragrafens *3 mom.* motsvarar till sitt innehåll den gällande hänvisningen till de straff som enligt strafflagens 48 kap. döms ut för miljöförstöring som har begåtts i strid med kemikalielagen.

53 §. Förverkandepåföljder. Den gällande bestämmelsen innehåller en bestämmelse om förverkandepåföljder som hänför sig till kemikalieförseelser och -brott samt, i fråga om den ekonomiska vinningen av ett brott, en hänvisning till 2 kap. 16 § strafflagen.

Paragrafen föreslås bli upphävd. Efter att förslaget trätt i kraft behövs inte längre någon särskild bestämmelse om förverkandepåföljder, eftersom den bestämmelse om förverkandepåföljder som föreslås i 44 kap. 17 § strafflagen också skall tillämpas på hälsobrott och ovarsam hantering som begåtts i strid med kemikalielagen till dess att totalreformen av förverkandepåföljderna träder i kraft. Också i den regeringsproposition (RP 80/2000 rd) som gäller förverkandepåföljderna föreslås den särskilda bestämmelsen om förverkandepåföljder i 53 § kemikalielagen bli upphävd.

1.6. Hälsoskyddslagen

54 §. Syftet med hälsoskyddslagen är bl.a. att förebygga sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet. På grund av att lagen är så omfattande föreslås det att straff för de gärningar som för närvarande bestraffas med stöd av 54 § 1 eller 2 mom. hälsoskyddslagen skall dömas ut med stöd av 44 kap. 1 eller 2 § strafflagen eller med stöd av den bötesbestämmelse som kvarstår i hälsoskyddslagen. Enligt förslaget skall alla de hänvisningsbestämmelser som hänför sig till strafflagen samlas i hälsoskyddslagens 54 §. Dessutom föreslås som paragrafens 4 mom., med tanke på

lindrigare gärningsformer, en straffbestämmelse med hot om böter.

Enligt den gällande lydelsen i 54 § 1 mom. hälsoskyddslagen skall den dömas till böter som underlåter att göra en anmälan enligt lagen, bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av lagen i fråga eller på något annat sätt bryter mot hälsoskyddslagen eller mot stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Om gärningen har begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet och om gärningen har orsakat skada för hälsan, gör sig gärningsmannen enligt 54 § 2 mom. skyldig till brott som innefattar framkallande av hälsofara, för vilket påföljden är böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelserna tillämpas i andra hand. Dessutom finns i paragrafens 3 mom. en hänvisning till straffbestämmelserna om miljöförstöring i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

1 mom. För brott mot hälsoskyddslagen som begås så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa döms straff ut enligt den föreslagna bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen. Gärningssätten anges mera ingående än i den gällande bestämmelsen om brott som innefattar framkallande av hälsofara i hälsoskyddslagen. Straffbart är tillverkning, behandling, införsel, innehav, lagring, transport, hållande till salu och överlåtelse av varor eller ämnen i strid med hälsoskyddslagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Maximistraflet är liksom i dag fängelse i sex månader.

I momentet föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsobrott i strafflagen.

2 mom. Om straff för underlåtelse att göra anmälan och för överträdelse av ett förbud eller en föreskrift av en myndighet i strid med hälsoskyddslagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 2 § 1 punkten strafflagen. I dag föreskrivs om straff för dessa överträdelser i 54 § 1 mom. 1 och 2 punkten hälsoskyddslagen. I rekvisitet för hälsoskyddsförseelse i strafflagen nämns för tydlighetens skull också förbud som utfärdats av myndigheter. Maximistraflet enligt bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse i

strafflagen är fängelse i tre månader, medan den gällande bestämmelsen gör det möjligt att döma ut ett fängelsestraff på sex månader. Å andra sidan förutsätts i den föreslagna bestämmelsen inte längre att gärningen skall ha orsakat skada för hälsan. Enligt rekvisitet behöver det inte heller visas att gärningen till sin natur är farlig.

I momentet föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse i strafflagen.

3 mom. Hänvisningsbestämmelsen om straff som döms ut enligt kapitlet om miljöbrott i strafflagen kvarstår på samma ställe som förut.

4 mom. I momentet föreslås en bestämmelse om bötesstraff med tanke på mindre överträdelser av hälsoskyddslagen. Förseelsen benämns liksom i dag förseelse som innefattar framkallande av hälsofara. I stället för det gällande rekvisitet, som varit förhållandevis öppet, specificeras gärningssätten genom paragrafhänvisningar.

Med böter bestraffas enligt den föreslagna 1 punkten överträdelser av bestämmelserna om skyldighet att förfara så att sanitär olägenhet inte uppstår i vattentäcker eller anläggningar som levererar hushållsvatten (17 § 2 mom.), vid behandlingen av avfall, avlopp eller avloppsvatten (22 §), i bostäder och andra vistelseutrymmen (26 §), på allmänna områden samt i byggnader och inrättningar, såsom campingområden och badanläggningar (28 §), i samband med toaletter (30 § 2 mom.), vid hanteringen av livsmedel (33 §) eller i livsmedelslokaler (35 §). Det är också straffbart att bryta mot den i hälsoskyddslagen föreskrivna skyldigheten att ansluta sig till en vattenledning eller ett avlopp (2 punkten) och mot ett förbud eller en begränsning som gäller användning av en bostad eller ett vistelseutrymme för sitt ändamål (3 punkten). Enligt förslagets 4 punkt bestraffas brott mot verksamhetsidkarens i 36 § hälsoskyddslagen avsedda egenkontrollskyldighet och enligt 5 punkten underlåtelse att på föreskrivet sätt anmäla matförgiftning eller att till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten anmäla en olycka eller någon annan störning i verksamheten som är av betydelse för hälsoskyddet. Den sistnämnda skyldigheten

gäller i enlighet med 44 § 2 mom. hälsoskyddslagen verksamhetsidkare och arrangörer av allmänna tillställningar.

Överträdelser av de ovan nämnda bestämmelserna är straffbara redan om de begås av vanlig oaktsamhet, till skillnad från vad som bestäms t.ex. i de föreslagna 1 och 2 § i 44 kap. strafflagen. Tillämpningen av bestämmelsen om förseelse som innefattar framkallande av hälsofara förutsätter inte heller att det visas att gärningen till sin natur är farlig, så som i fråga om bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen. På grund av subsidiaritetsklausulen åsidosätts bestämmelsen om förseelse som innefattar framkallande av hälsofara om gärningen uppfyller rekvisitet enligt de straffbestämmelser i strafflagen som nämns i 54 § 1—3 mom.

Också när det gäller hälsoskyddslagen är de administrativa tvångsmedlen effektivast med tanke på iakttagandet av lagen, och det är också de som används oftast. För nödvändigheten av straffbestämmelser talar dock för sin del det faktum att man med stöd av hälsoskyddslagen under de senaste åren har genomfört gemenskapsrättsakter om bl.a. allmän livsmedelshygien, dricksvatten och badvatten, och Europeiska gemenskapernas kommission har betonat vikten av sanktioner i de rättsakter som gäller den inre marknaden (KOM (95) 162 slutl.).

1.7. Livsmedelslagen

39 §. Den som underlåter att fullgöra en skyldighet som föreskrivs i livsmedelslagen, bryter mot det som en myndighet har bestämt med stöd av nämnda lag eller annars bryter mot livsmedelslagen eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall enligt den gällande lydelsen i 39 § 1 mom. livsmedelslagen dömas till böter för livsmedelsförseelse. Enligt samma paragrafs 2 mom. skall, om en gärning eller underlåtelse som avses i 1 mom. skall anses vara uppsåtlig och den har varit ägnad att medföra fara för människors hälsa, gärningsmannen dömas till böter eller fängelse i högst sex månader för livsmedelsbrott. Bägge straffbestämmelserna tillämpas endast om strängare straff för

gärningen eller underlåtelserna inte bestäms på något annat ställe i lag.

Det föreslås att de gällande bestämmelserna ändras så att straff för gärningar som är ägnade att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa döms ut enligt 44 kap. strafflagen. Dessutom kvarstår i livsmedelslagen en straffbestämmelse med hot om böter. De föreslagna ändringarna är inte av någon stor praktisk betydelse, eftersom åtal i allmänhet inte har väckts med stöd av livsmedelslagen. De administrativa tvångsmedlen är i allmänhet tillräckliga som påföljd för lindriga förseelser.

1 mom. I 39 § 1 mom. livsmedelslagen föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen. Förslaget innebär att området för straffbart beteende preciseras jämfört med i dag, eftersom gärningssätten när det gäller hälsobrott räknas upp entydigt i 44 kap. 1 § strafflagen. Straffskalan för det nuvarande livsmedelsbrottet och det föreslagna hälsobrottet är densamma, dvs. böter eller fängelse i högst sex månader.

2 mom. Som 2 mom. föreslås en särskild bestämmelse om livsmedelsförseelse. Enligt momentets 1 punkt bestraffas den som tillverkar eller bereder, importerar, exporterar, håller till salu, serverar eller annars överlåter ett livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna. Punkten hänför sig till livsmedelslagens 5 och 7 §. I 5 § förbjuds tillverkning och beredning m.m. av ett livsmedel som är olämpligt som människoföda på samma sätt som i förteckningen över gärningssätt i den föreslagna 1 punkten, medan i 7 § 2 mom. finns ett motsvarande förbud som gäller livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna.

På basis av paragrafens 2 punkt döms för brott mot skyldigheten att lämna uppgifter enligt 6 § livsmedelslagen. På förpackningen till ett livsmedel eller i en broschyr eller reklam om ett livsmedel eller på annat sätt skall enligt 6 § sanningsenliga och tillräckliga uppgifter lämnas om livsmedlet. Det är förbjudet att lämna vilseledande uppgifter. Dessutom är det förbjudet att framföra påståenden som gäller hälsan samt uppgifter om att ett livsmedel har medicinska

egenskaper eller hänvisningar till sådana uppgifter, om inte något annat bestäms.

Som 3 punkt i bestämmelsen om livsmedelsförseelse föreslås brott mot den egenkontrollskyldighet om vilken föreskrivs i livsmedelslagens 8 §. Med

egenkontrollskyldigheten avses bl.a. att näringsidkaren skall förteckna de med tanke på livsmedelsbestämmelserna kritiska punkterna i tillverkningen och hanteringen av ett livsmedel. För den regelbundna övervakningen av dessa punkter skall näringsidkaren göra upp en skriftlig plan för egenkontroll, som skall delges den lokala tillsynsmyndigheten.

Som förseelse bestraffas enligt förslagets 4 punkt försummelse av en i lagens 23 § avsedd anmälningsplikt gällande livsmedelsanläggningar om vilken handels- och industriministeriet har bestämt, samt ett handlande som strider mot ett tillståndsbeslut som handels- och industriministeriet har meddelat med stöd av samma paragraf.

Med stöd av 5 punkten bestraffas brott mot föreskrifter, förbud och beslut om omhändertaganden som tillsynsmyndigheten har utfärdat med stöd av livsmedelslagen. Enligt 27 § livsmedelslagen kan tillsynsmyndigheten bestämma att ett livsmedel skall ändras så att det överensstämmer med stadgandena och bestämmelserna eller att livsmedlet skall användas för ett godtagbart ändamål eller förstöras. Enligt lagens 31 § kan tillsynsmyndigheten också bestämma att en näringsidkare från marknaden skall dra bort ett livsmedel som misstänks vara olämpligt som människoföda. Enligt lagens 34 § kan livsmedelsverket ålägga en näringsidkare att inom utsatt tid rätta en marknadsföringsåtgärd. I lagens 28 och 29 § sägs att tillsynsmyndigheten har rätt att temporärt eller permanent förbjuda tillverkning eller beredning, import, export, hållande till salu, servering eller annan överlåtelse av ett livsmedel. Enligt lagens 33 § kan livsmedelsverket förbjuda marknadsföring som strider mot livsmedelslagen eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. I lagens 36 § bestäms att tillsynsmyndigheten har rätt att omhänderta

ett livsmedel, om det finns skäl att misstänka att livsmedlet kan medföra omedelbara hälsorisker. I lagens 38 § bestäms bl.a. att tillsynsmyndigheten har rätt att besluta om användning, försäljning eller förstörande av omhändertagen egendom.

Straffbarheten för livsmedelsförseelse förutsätter inte orsakande av fara, inte ens en abstrakt sådan, till skillnad från vad som föreslås i bestämmelsen om hälsobrott i strafflagen. Likaså är vanlig oaktsamhet tillräckligt för att en gärning skall vara straffbar som livsmedelsförseelse, medan minst grov oaktsamhet förutsätts i fråga om hälsobrott. På grund av

subsidiaritetsklausulen i bestämmelsen om livsmedelsförseelse blir en jämförelse av i synnerhet 1 punkten i den föreslagna bestämmelsen om livsmedelsförseelse och bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen av betydelse. Bestämmelsen om livsmedelsförseelse tillämpas inte i sådana fall när rekvisitet för hälsobrott, som bestraffas strängare, uppfylls. På grund av subsidiaritetsklausulen döms också straff för lämnande av osanna eller vilseledande uppgifter vid marknadsföringen ut på basis av 2 punkten i den föreslagna bestämmelsen om livsmedelsförseelse endast när gärningen inte är straffbar som marknadsföringsbrott enligt 30 kap. 1 § strafflagen.

3 mom. Om förverkandepåföljder bestäms i 39 § 3 mom., enligt vilket egendom som har varit föremål för ett brott enligt paragrafens 1 eller 2 mom. eller dess värde skall dömas helt eller delvis förbrutna till staten enligt 46 kap. 8—12 § strafflagen. När den ekonomiska fördel som brottet eller förseelsen har medfört och de föremål eller annan egendom som använts för dessa döms förbrutna till staten iaktas i övrigt 2 kap. 16 § strafflagen. Det föreslås att detta moment skall upphävas, eftersom den föreslagna 17 § i 44 kap. strafflagen kommer att täcka också förverkandepåföljderna i fråga om hälsobrott, till dess att bestämmelserna om samtliga förverkandepåföljder har samlats i ett särskilt kapitel i strafflagen. Också i den regeringsproposition om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) vilken som bäst behandlas i riksdagen föreslås det

att 3 mom. skall upphävas.

1.8. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

46 § 1 och 2 mom. I 46 § 1 mom. lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (nedan hygienlagen) finns en detaljerad straffbestämmelse som innehåller sex punkter. Enligt momentets 1 punkt döms den som använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med nämnda lag eller de föreskrifter som meddelats med stöd av den. Enligt de övriga punkterna i momentet bestraffas bl.a. bedrivande av verksamhet enligt lagen i fråga vid en sådan anläggning eller på ett sådant fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats på behörigt sätt. Likaså är det straffbart att underlåta att lämna uppgifter som behövs för övervakningen och att bryta mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har utfärdat. Det är också straffbart att trots anmärkning eller förbud av en tillsynsmyndighet från en produktionsenhet leverera ett livsmedel som inte uppfyller kraven i lagen i fråga eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Utöver de rekvisit som beskrivs ingående innehåller momentets sista punkt, 6 punkten, en öppen straffbestämmelse enligt vilken också andra överträdelse av lagen än de som anges tidigare i bestämmelsen är straffbara.

Som nytt 1 mom. i paragrafen föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen. En gärning som avses i den gällande 46 § 1 mom. 1 punkten hygienlagen skall, om den har begåtts av minst grov oaktsamhet och är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa, bestraffas enligt strafflagen. I annat fall döms straff ut enligt 46 § 2 mom. 1 punkten hygienlagen. Denna bötesbestämmelse i hygienlagen kunde tillämpas t.ex. när hanteringen av ett livsmedel i strid med bestämmelserna klart skadar produktens utseende eller smak, utan att felet trots det utgör någon fara för hälsan. Det är sannolikt

att man också i sådana situationer i första hand ingriper genom den administrativa tillsynens medel.

Med undantag av hänvisningsbestämmelsen är straffbestämmelsen i hygienlagen innehållsmässigt så gott som oförändrad. Straffpåföljden är dock enbart böter, och det öppna rekvisitet i 6 punkten preciseras så att det gäller brott mot den skyldighet att lämna hjälp som avses i hygienlagens 27 §. Enligt nämnda bestämmelse är näringsidkaren skyldig att på egen bekostnad lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för övervakningen och inspektionen.

3 och 4 mom. De gällande bestämmelserna i 46 § 2 och 3 mom., enligt vilka tillsynsmyndigheten har möjlighet att låta bli att anmäla en ringa förseelse till förundersökningsmyndigheten och att avstå från att döma ut straff vid brott mot ett förbud som förenats med vite, tas med oförändrat sakinnehåll in i de föreslagna momenten.

48 §. Enligt den gällande lydelsen i 48 § 1 mom. kan animaliska livsmedel som har hanterats, tillverkats, transporterats, importerats, exporterats eller saluhållits i strid med hygienlagen eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller deras värde dömas helt eller delvis förbrutna till staten. Dessutom finns i paragrafens 2 mom. en hänvisning till 2 kap. 16 § strafflagen beträffande förverkande till staten av den ekonomiska fördel som ett brott medför och de föremål eller annan egendom som använts för brottet.

Paragrafen föreslås bli upphävd. Den bestämmelse om förverkandepåföljder som föreslås i 44 kap. 17 § strafflagen också kan tillämpas på hälsobrott tills dess att totalrevideringen av förverkandepåföljderna träder i kraft. Också i den regeringsproposition om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) vilken som bäst behandlas i riksdagen föreslås det att 48 § skall upphävas.

1.9. Lagen om smittsamma sjukdomar

37 §. Enligt 37 § lagen om smittsamma sjukdomar bestraffas den som uppsåtligen

eller av vårdslöshet försummar att iakttä för honom utfärdade föreskrifter som avser att förhindra att en smittsam sjukdom sprids, efter intagning på anstalt underlåter att iakttä anstaltens ordningsregler eller bryter mot lagen om smittsamma sjukdomar eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser och sålunda vållar risk för att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Straffet för orsakande av smittorisk är böter eller fängelse i högst sex månader.

Enligt den föreslagna lydelsen i 44 kap. 2 § 2 punkten strafflagen skall den som i strid med lagen om smittsamma sjukdomar eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den underlåter att iakttä bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids bestraffas för hälsoskyddsförseelse. I lagen om smittsamma sjukdomar kvarstår inte längre någon självständig straffbestämmelse. Sådana överträdelse av lagen om smittsamma sjukdomar som begås av vanlig oaktsamhet är inte längre straffbara. Också den föreslagna straffskalan är lägre än i den gällande bestämmelsen, så som anges i motiveringen till 44 kap. 2 § strafflagen.

I paragrafen föreslås en hänvisning till bestämmelsen om hälsoskyddsförseelse i strafflagen.

38 §. Den gällande paragrafen innehåller en bestämmelse om åtalseftergift. Allmänna åklagaren kan avstå från att väcka åtal, om en gärning eller försumelse som nämns i 37 § är ringa och har berott på ouppmärksamhet, tanklöshet eller okunnighet som med beaktande av omständigheterna är ursäktlig, och om ett allmänt intresse inte kräver åtal. Eftersom möjligheterna att avstå från straffrättsliga åtgärder allmänt utvidgades genom lagstiftning som trädde i kraft vid ingången av 1991 (300—303/1990), föreslås det att den särskilda bestämmelsen om åtalseftergift i 38 § upphävs.

1.10. Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

34 §. Enligt 34 § 1 mom. lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och

sjukvården döms den som utan laglig rätt är verksam som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården till bötesstraff. Om i samband med sådan verksamhet ges vård eller behandling som kan medföra fara för liv eller hälsa för den som vårdas eller behandlas, kan enligt 2 mom. som påföljd dömas ut böter eller fängelse i högst sex månader. I lagens 35 § föreskrivs att olovlig utövning av ovan nämnd verksamhet som yrke är straffbar. Enligt 35 § 1 mom. kan för yrkesmässig olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader. Enligt samma paragrafs 2 mom. kan för yrkesmässig olovlig verksamhet med fara för patienten såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården dömas till fängelsestraff på högst ett år.

Enligt den föreslagna 3 § i strafflagens 44 kap. skall den som utan laglig rätt är verksam som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården dömas till böter eller fängelse i högst sex månader för olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården. Därför föreslås det att 34 § ersätts med en bestämmelse i vilken hänvisas till nämnda paragraf i strafflagen. Beträffande jämförelse av området för straffbart beteende och straffskalorna hänvisas till motiveringen till 44 kap. 3 § strafflagen.

35 §. Det föreslås att paragrafen skall upphävas, eftersom det, på grund av att man vid straffmätningen kan beakta att det är fråga om yrkesmässig verksamhet så som konstaterats i samband med motiveringen till 44 kap. 3 § strafflagen, inte finns något behov av en särskild straffbestämmelse om olovlig utövning av läkaryrket.

1.11. Lagen om utövning av veterinäryrket

30 §. Enligt 30 § lagen om utövning av veterinäryrket bestraffas den som olovligen utövar veterinäryrket mot ersättning med böter. Om den olovligen verksamheten är yrkesmässig, är straffet böter eller fängelse i högst tre månader.

Paragrafen ersätts med en hänvisning till 44 kap. 4 § strafflagen, vilken paragraf gäller olovlig utövning av veterinäryrket. Förutom

behandling av djursjukdomar omfattar veterinärens uppgifter också övervakning av animaliska livsmedel som är avsedda för människor. För att en person skall få utöva veterinäryrket förutsätts, på samma sätt som i fråga om verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, att personen på något sätt har berättigats härtill.

Den föreslagna bestämmelsen skall också gälla utövare av veterinäryrket i de fall då de utövar veterinäryrket i vidare omfattning än vad deras rätt att utöva yrket medger. Vid sidan av straffbestämmelsen i den föreslagna 4 § i 44 kap. strafflagen kan man med hjälp av den administrativa tillsyn som utövas över veterinäryrket ingripa i en veterinärs rätt att utöva yrket om personen i fråga har gjort sig skyldig till felaktigt förfarande, t.ex. så att man begränsar personens rätt att vara verksam som veterinär. Från djurskyddssynpunkt kan man ingripa i ett felaktigt förfarande med stöd av djurskyddslagen (247/1996) samt bestämmelserna om djurskyddsbrott (14 §) och lindrigt djurskyddsbrott (15 §) i strafflagens 17 kap.

1.12. Läkemedelslagen

96 §. I 96 § läkemedelslagen bestäms det att viss verksamhet som strider mot läkemedelslagen och Europeiska gemenskapens lagstiftning skall bestraffas som läkemedelsbrott. Enligt paragrafens 1 punkt bestraffas tillverkning, försäljning eller annan överlåtelse, saluföring, import, lagerföring eller innehav av läkemedel som avses i läkemedelslagen i strid med nämnda lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning. Enligt samma paragrafs 2 punkt bestraffas den som underlåter att föra en i läkemedelslagen nämnd förteckning, att göra anmälan eller att följa läkemedelstaxan eller som försummar sin informationsplikt eller, när det gäller läkemedel som avses i läkemedelslagen, underlåter sådan rapportering eller försummar sådan informationsplikt som avses i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Enligt paragrafens 3 punkt är det straffbart att bryta mot ett förbud som en tillsynsmyndighet har utfärdat med stöd av läkemedelslagen eller

som en institution inom Europeiska unionen har utfärdat i fråga om läkemedel som avses i nämnda lag. I 4 punkten sägs vidare att det är straffbart att utan tillstånd idka läkemedelspartihandel eller apoteksrorelse. Straffet för läkemedelsbrott är böter eller fängelse i högst ett år. För läkemedelsbrott döms inte, om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Enligt förslaget ersätts de gärningar som avses i 96 § 1—3 punkten läkemedelslagen av den bestämmelse om läkemedelsbrott som föreslås som 5 § i 44 kap. strafflagen. Idkande av partihandel med läkemedel eller drivande av apoteksrorelse utan tillstånd bestraffas enligt förslaget som olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården i enlighet med 44 kap. 3 § 2 mom. strafflagen.

Det föreslås att 96 § läkemedelslagen ändras så att i bestämmelserna hänvisas till 44 kap. 3 och 5 § strafflagen, vilka gäller olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården samt läkemedelsbrott.

98 §. Enligt paragrafen skall den dömas till böter för läkemedelsförseelse som bryter mot läkemedelslagen eller mot Europeiska gemenskapens lagstiftning om läkemedel som avses i nämnda lag på något annat sätt än genom att göra sig skyldig till läkemedelsbrott eller brott mot tystnadsplikten. Det föreslås att denna öppna straffbestämmelse ersätts med en preciserad bötesbestämmelse. Bestämmelsen om läkemedelsförseelse i 1 mom. motsvarar i övrigt bestämmelsen om läkemedelsbrott i 44 kap. 5 § 1 mom. strafflagen, men bötesbestämmelsen kan också tillämpas på sådana överträdelse av läkemedelslagen och Europeiska gemenskapens lagstiftning som begåtts av vanlig oaktsamhet. Enligt 2 mom. bestraffas också underlåtelse att följa läkemedelstaxan som läkemedelsförseelse.

99 §. Läkemedel som i strid med läkemedelslagen eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har tillverkats, sålts eller på annat sätt överlåtits, saluförts, importerats, lagerförts eller innehafts, eller deras värde samt ekonomisk fördel av brottet skall enligt 99 § 1 mom. förklaras förverkade till staten. Enligt 2 mom. behöver förverkandepåföljden

inte dömas ut, eller också kan den begränsas till endast en del av egendomen eller den ekonomiska fördelen, om påföljden i övrigt med beaktande av omständigheterna vore oskäligen.

Eftersom förverkandepåföljderna när det gäller hälsoförseelser enligt förslaget skall dömas ut med stöd av 44 kap. 17 § strafflagen, kan 99 § upphävas. Senare, när bestämmelserna om förverkandepåföljder har samlats i ett särskilt kapitel i strafflagen i enlighet med de principer som man gått in för vid totalreformen av strafflagen, blir också bestämmelsen om förverkandepåföljder i strafflagens 44 kap. onödig. Också i den regeringsproposition om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) vilken som bäst behandlas i riksdagen föreslås det att 99 § skall upphävas.

100 §. I paragrafen bestäms om rätten att ta läkemedel i beslag. Enligt bestämmelsen får en anhållningsberättigad tjänsteman ta i beslag läkemedel som avses i läkemedelslagen, om det är sannolikt att varan kommer att dömas förbruten till staten. Tvångsmedelslagen innehåller allmänna bestämmelser om beslag. Enligt 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen får ett föremål tas i beslag bl.a. om det finns skäl att anta att en domstol förklarar det förbrutet. Eftersom de allmänna förutsättningarna för beslag inte ställer några större krav, behövs inte den särskilda bestämmelsen om beslag i läkemedelslagen. Därför föreslås det att 100 § läkemedelslagen skall upphävas och att bestämmelserna i tvångsmedelslagen skall tillämpas i stället för den.

1.13. Lagen om privat hälso- och sjukvård

24 § 1 mom. Enligt lagen om privat hälso- och sjukvård skall en serviceproducent ha tillstånd av länsstyrelsen för att få tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt lagens 24 § 1 mom. döms den som privat tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster utan behörigt tillstånd för olovligt tillhandahållande av privata hälso- och sjukvårdstjänster till böter eller fängelse i högst sex månader. Eftersom det föreslås att sakinnehållet i denna bestämmelse som sådant skall tas in i 44 kap. 3 § 2 mom.

strafflagen, föreslås i stället för den en bestämmelse i vilken hänvisas till nämnda lagrum i strafflagen.

24 § 3 mom. I 24 § 3 mom. finns en bestämmelse som möjliggör eftergift i fråga om anmälan, åtal eller straff, om förseelsen är ringa. Det föreslås att bestämmelsen skall upphävas såsom onödig, eftersom myndigheterna redan har sådan möjlighet med stöd av de bestämmelser om eftergift av straffrättsliga åtgärder som trädde i kraft vid ingången av 1991.

1.14. Lagen om medicinsk behandling av djur

36 § 1 mom. Enligt 36 § 1 mom. lagen om medicinsk behandling av djur är det bl.a. straffbart att i strid med lagen använda läkemedelssubstanser eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur, att bryta mot export- eller importbegränsningar, mot bestämmelserna om karenstider och mot föreskrifter eller förbud som myndigheterna har utfärdat. För brott mot medicinsk behandling av djur kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Gärningen skall bestraffas om den har begåtts uppsåtligt eller av oaktsamhet.

Bestämmelsen ersätts av bestämmelsen om läkemedelsbrott i 44 kap. 5 § 2 mom. strafflagen. Bestämmelsen i strafflagen motsvarar i övrigt det gällande 1 mom. i 36 § lagen om medicinsk behandling av djur, men brott mot export- och importbegränsningarna, som i dag regleras i 2 punkten, skall enligt förslaget bestraffas med böter som förseelse mot medicinsk behandling av djur. Med stöd av bötesbestämmelsen bestraffas dessutom olovlig användning av läkemedel för djur i sådana fall när gärningen begåtts av vanlig oaktsamhet.

I stället för bestämmelsen om brott mot medicinsk behandling av djur föreslås en hänvisning till bestämmelsen om läkemedelsbrott i strafflagen.

36 §. 2 mom. Enligt 36 § 2 mom. lagen om medicinsk behandling av djur skall den som försummar skyldigheten att lämna uppgifter, att föra bok eller att bistå myndigheterna

dömas till böter.

Det föreslås att i lagen om medicinsk behandling av djur skall kvarstå en bötesbestämmelse, som till stor del motsvarar den gällande bestämmelsen om förseelse mot medicinsk behandling av djur.

Förslagets *1 punkt* gäller olaglig användning av läkemedelssubstanser och av redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur. Bestämmelsen motsvarar i övrigt den föreslagna *1 punkten* i 44 kap. 5 § 2 mom. strafflagen, men den kan också tillämpas på förseelser som begåtts av vanlig oaktsamhet. Enligt förslagets *2 punkt* bestraffas brott mot sådana export- eller importbegränsningar som gäller handel mellan länder utanför Europeiska gemenskapen och Finland. En motsvarande bestämmelse finns i dag i 36 § 1 mom. 2 punkten. Om försummelse av skyldigheten att föra bok bestäms i *3 punkten* (den gällande 2 mom. 2 punkten). Enligt den föreslagna *4 punkten* bestraffas den som vägrar att lämna tillsynsmyndigheten eller en utländsk inspektör sådan hjälp som behövs för övervakning och inspektion (den gällande 3 punkten).

Liksom i dag skall förseelse mot medicinsk behandling av djur bestraffas om gärningen begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet.

1.15. Gentekniklagen

39—42 §. I dag föreskrivs i 39 § gentekniklagen om straff för genteknikbrott. Enligt 1 mom. 1 punkten döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med gentekniklagen eller stadganden, föreskrifter och förbud som utfärdats med stöd av den framställer, använder, importerar, säljer eller annars släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana. Enligt 2 punkten i samma moment bestraffas den som i strid med gentekniklagen tar i bruk en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer. Enligt 2 mom. kan också den dömas för genteknikbrott som försummar den aktsamhetsplikt, skyldighet att hålla sig underrättad, anmälningsplikt eller skyldighet att föra bok som följer av gentekniklagen.

För att straffbestämmelsen skall kunna tillämpas förutsätts dessutom att gärningen har varit ägnad att medföra risk eller olägenheter för människors hälsa eller för miljön. För genteknikbrott kan dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Ett genteknikbrott är enligt 40 § grovt, om allvarlig risk åsamkas människors hälsa eller miljön. Vid helhetsbedömningen av om det är fråga om en allvarlig risk beaktas bl.a. riskens omfattning och varaktighet. Straffet för grovt genteknikbrott är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

Enligt 41 § är det fråga om en genteknikförseelse, när en helhetsbedömning av gärningen visar att risken eller skadan för hälsan och miljön varit ringa, eller när gärningen på basis av en helhetsbedömning av de övriga omständigheter som hänför sig till brottet skall anses vara ringa. För genteknikförseelse kan dömas till bötesstraff.

I 42 § gentekniklagen hänvisas till bestämmelserna om brott mot tystnadsplikten och miljöbrott i strafflagen.

Enligt förslaget föreskrivs om straff för brott mot gentekniklagen i sin helhet i strafflagen. Om straff för genteknikbrott bestäms i den nya 9 § i strafflagens 44 kap. Enligt den nya 5 punkten i 34 kap. 4 § 1 mom. strafflagen döms straff ut för grova överträdelser av gentekniklagen, dvs. för gärningar som är ägnade att orsaka allmän fara för liv eller hälsa. I sådana fall när ett brott mot gentekniklagen har orsakat miljöförstöring döms straff ut enligt bestämmelserna om miljöbrott i 48 kap. 1—4 § strafflagen. Straff för brott mot den tystnadsplikt om vilken bestäms i 32 § gentekniklagen döms ut enligt 38 kap. 1 eller 2 § eller 40 kap. 5 § strafflagen. Enligt förslaget innehåller gentekniklagens 42 § hänvisningar till alla de ovan nämnda paragraferna i strafflagen. Bestämmelserna i 39, 40 och 41 § gentekniklagen upphävs. Det finns inte längre någon särskild bestämmelse med tanke på lindriga överträdelser av gentekniklagen. För sådana förseelser kan bötesstraff dömas ut enligt 44 kap. 9 § strafflagen.

Hur de gällande straffbestämmelserna i gentekniklagen förhåller sig till de föreslagna

be stämmelserna i strafflagen framgår närmare av motiveringen till strafflagsbestämmelserna i fråga.

I motiveringen till den föreslagna bestämmelsen om genteknikbrott i 44 kap. 9 § strafflagen har redan hänvisats till att det faktum att gentekniken är en relativt ny metod också innebär att tillämpningarna och resultaten när det gäller användningen av genteknik ännu inte kan förutses till alla delar. Genom gentekniklagstiftningen strävar man efter att minimera de risker som hänför sig till användningen av denna teknik. Under den senaste tiden har man dock diskuterat bl.a. de eventuella risker som hänför sig till användningen av genteknik inom livsmedelsindustrin samt jord- och skogsbruket och om den gällande gentekniklagstiftningen ger tillräckliga möjligheter att övervaka sådant beteende som eventuellt utgör en risk för människors eller miljöns säkerhet — och vid behov också bestraffa sådant beteende. Syftet med denna proposition är att i enlighet med den koncentrationsprincip som följts vid totalreformen av strafflagen överföra de gällande straffbestämmelserna i gentekniklagen till strafflagen. Området för straffbart beteende är således oförändrat till sina centrala delar. Det eventuella behovet av en mera omfattande revidering av bestämmelserna om genteknikbrott bör utredas särskilt senare.

1.16. Kärnenergilagen

69 § 5 mom. I 69 § 1—4 mom. kärnenergilagen hänvisas till strafflagens 34 kap., som gäller allmänfarliga brott, och 48 kap., som gäller miljöbrott. Det föreslås att straff för lindrigare överträdelser av kärnenergilagen eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller föreskrifter än de ovan nämnda brotten skall dömas ut enligt 44 kap. 10 § strafflagen. Därför föreslås det att till 69 § kärnenergilagen skall fogas ett nytt 5 mom., i vilket hänvisas till den ovan nämnda bestämmelsen om straffbar användning av kärnenergi.

72 §. Den föreslagna 10 § i strafflagens 44 kap. täcker alla de brott för vilka straff i dag

bestäms i 72 § kärnenergilagen. Den gällande straffbestämmelsen i kärnenergilagen föreslås bli upphävd.

73 § 1 och 2 mom. I 73 § 1 mom. kärnenergilagen bestäms om en obligatorisk förverkandepåföljd. Enligt momentet skall en kärnladdning, ett kärnämne eller kärnavfall som har använts för att begå allmänfarliga brott eller miljöbrott som avses i 69 § dömas förbrutna till staten. Också anordningar och ämnen samt formler och ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning skall dömas förbrutna i sådana fall när det är fråga om överträdelse av bestämmelsen om förberedelse till allmänfarligt brott.

I 73 § 2 mom. kärnenergilagen finns dessutom en särskild bestämmelse om en förverkandepåföljd som kan dömas ut på basis av prövning när det är fråga om olovlig användning av kärnenergi enligt 72 § 1 mom. T.ex. kan en gruva eller ett anrikningsverk som inlett sin verksamhet och där producerad malm eller anrikad malm som innehåller uran eller torium dömas förbrutna till staten helt eller delvis, om kärnenergilagen eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts.

Inga ändringar i sak föreslås i fråga om förverkandepåföljderna enligt kärnenergilagen. När straffbestämmelserna i kärnenergilagen överförs till strafflagen måste emellertid också paragrafhänvisningarna i bestämmelsen om förverkandepåföljder ändras. Tillämpningsområdet för 73 § 1 mom. kärnenergilagen är oförändrat, då bestämmelsen tillämpas på gärningar som avses i 69 § 1—4 mom. Det föreslås att om straff för olovlig användning av kärnenergi bestäms i 44 kap. 10 § 1 punkten strafflagen. Kärnenergilagens 73 § 2 mom. skall fortfarande tillämpas på brott som avser olovlig användning av kärnenergi.

Genom lagen om ändring av kärnenergilagen (738/2000) ändrades bl.a. 73 § 2 mom. 4 punkten Lagändringen träder dock i kraft först senare, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president. Nämnda lagändring har dock i sakligt hänseende beaktats i förevarande proposition genom att man till förteckningen i 4 punkten också fogat framställda eller monterade

ämnen, anordningar, aggregat och informationsmaterial på kärnenergiområdet. Eftersom lagändringen har beaktats i sak i förevarande proposition och för att undvika eventuella tolkningsproblem på grund av olika ikraftträdelsepunkter, föreslås det i denna proposition att 73 § 2 mom. 4 punkten lagen om ändring av kärnenergilagen (738/2000) skall upphävas.

Också i den regeringsproposition (RP 80/2000 rd) om revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder som förelagts riksdagen föreslås det att 73 § 2 och 3 mom. kärnenergilagen skall ändras. Den föreliggande propositionen och den ovan nämnda regeringspropositionen om förverkandepåföljder bör samordnas när de behandlas i riksdagen. Efter att de båda ovan nämnda regeringspropositionerna har trätt i kraft är avsikten dels att i 73 § 2 mom. kärnenergilagen skall hänvisas till 44 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten strafflagen, dels att 73 § 2 mom. 4 punkten kärnenergilagen inte längre skall gälla förverkande av värde, om vilket föreskrivs i strafflagens 10 kap. Avsikten är också att reformen gällande förverkandepåföljder därvid skall synas i det sätt på vilket 73 § 2 mom. har formulerats, dvs. att momenten gäller obligatorisk förverkandepåföljd. Med hjälp av den jämningsbestämmelse som föreslagits i samband med totalrevideringen av förverkandepåföljder (den föreslagna 10 § i 10 kap. strafflagen) skulle man i praktiken kunna uppnå samma slutresultat som i den nuvarande lagen. Av samma skäl skulle det efter att reformen gällande förverkandepåföljder har trätt i kraft inte längre vara nödvändigt att särskilt nämna möjligheten till partiell konfiskation.

1.17. Atomansvarighetslagen

41 §. Det föreslås att om straff för försummelse av försäkringsplikt eller ställande av säkerhet enligt denna lag bestäms i 44 kap. 10 § strafflagen. Därför föreslås straffbestämmelsen i atomansvarighetslagen bli ersatt med en bestämmelse i vilken hänvisas till nämnda paragraf i strafflagen.

1.18. Lagen om explosionsfarliga ämnen

11 §. Enligt 11 § 1 mom. lagen om explosionsfarliga ämnen skall den som genom att lämna falsk uppgift eller genom att hemlighålla kvalitet eller genom annat svikligt förfarande bryter mot nämnda lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av den bestraffas med böter eller fängelse i högst två år. Den som på annat sätt bryter mot bestämmelserna om explosionsfarliga ämnen bestraffas enligt 2 mom. med böter. I 3 mom. finns en bestämmelse om förverkandepåföljder.

I den föreslagna 11 § i strafflagens 44 kap. bestäms om straff för den som i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den tillverkar, importerar, använder, innehar, lagrar, förvarar, transporterar, håller till salu eller överlåter farliga ämnen eller produkter. Det föreslås att i 44 kap. 12 § strafflagen skall bestämmas om straff för den som i strid med bestämmelser eller föreskrifter eller annars på ett ovarsamt sätt använder, behandlar eller förvarar explosionsfarliga ämnen eller produkter. I 11 § lagen om explosionsfarliga ämnen föreslås således en hänvisning till de ovan nämnda paragraferna i strafflagen. Dessutom föreslås i 11 § en hänvisning till bestämmelsen om ingivande av osant intyg till myndighet i 16 kap. 8 § strafflagen.

I det föreslagna 44 kap. strafflagen tas också in en särskild bestämmelse om förverkandepåföljder. Bestämmelsen skall tillämpas också på sådana brott som avses i 11 och 12 § till dess att bestämmelserna om förverkandepåföljder har samlats i ett särskilt kapitel i strafflagen i enlighet med regeringens proposition om revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd). I lagen om explosionsfarliga ämnen behövs således inte längre någon särskild bestämmelse om förverkandepåföljder.

12 §. Paragrafen innehåller en hänvisning till vårdslös eller ovarsam hantering av explosionsfarliga ämnen, som bestraffas enligt strafflagens gällande 44 kap. Enligt förslaget skall alla hänvisningar till gärningar

som bestraffas enligt strafflagens nya 44 kap. finnas i 11 § lagen om explosionsfarliga ämnen. Enligt förslaget skall mindre överträdelser av lagen om explosionsfarliga ämnen bestraffas enligt denna paragraf.

Enligt den föreslagna 1 punkten bestraffas den som i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den tillverkar, importerar, håller till salu, överlåter, installerar, utför service på, besiktar eller använder tillverknings- eller upplagringsanordningar eller förbrukningsapparater för explosionsfarliga ämnen eller produkter. Till brott mot bestämmelsen gör sig t.ex. den skyldig som installerar oljeeldningsaggregat i egnahemshus utan att på det sätt som bestämmelserna förutsätter ha visat sin behörighet för säkerhetsteknikcentralen.

Enligt den föreslagna 2 punkten skall den bestraffas som försummar den föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter eller att föra bok. I lagens 4 och 5 § sägs att en övervakningsmyndighet har rätt att av näringsidkare och av andra personer som förpliktelse i lagen gäller få sådana uppgifter som behövs för övervakningen. Övervakningsmyndigheten kan också ålägga en näringsidkare att, föra bok över produktion, lager och försäljning.

Enligt förslagets 3 punkt bestraffas den som försummar en föreskriven anmälningsskyldighet vars syfte är att avvärja olyckor och skador till följd av olyckor eller de skyldigheter som hänför sig till utarbetandet av rapporter och information om dem. T.ex. enligt 61 § förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier skall myndigheterna underrättas om en olycka som inträffat i en anläggning som bedriver sådan verksamhet. I 22, 24 och 29 § i ovan nämnda förordning sägs att en verksamhetsidkare är skyldig att göra upp en säkerhetsrapport för förebyggande av storolyckor och andra olyckor och informera om den.

1.19. Strålskyddslagen

60 §. *Hänvisningsbestämmelser om brott.* I 60 § strålskyddslagen hänvisas till de straff

som i strafflagen bestäms för sådana överträdelser av strålskyddslagen som orsakar allmän fara eller miljöförstöring. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., där det hänvisas till bestämmelsen om ovarsam hantering i 44 kap. 12 § strafflagen. Enligt den föreslagna 12 § i strafflagens 44 kap. bestraffas ovarsam hantering av radioaktiva ämnen eller strålningsalstrande apparater. Gärningen skall begås uppsåtligt eller av oaktsamhet, och den skall vara ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller fara för någon annans egendom. Paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll.

61 §. *Strålskyddsförseelse.* I enlighet med de principer man gått in för vid totalreformen av strafflagen skall i strafflagen bestämmas om alla sådana allvarigare brott mot strålskyddslagen som bestraffas med fängelse. I strålskyddslagen kvarstår endast en bötesbestämmelse med tanke på lindrigare överträdelser. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i övrigt den gällande 61 §, men paragrafens rubrik och straffskalan ändras. Paragrafens förteckning över förseelser ges samtidigt en ny utformning, så att nuvarande 1—8 punkten blir 1—4 punkten. För strålskyddsförseelse kan enligt förslaget dömas till bötesstraff. Det är fråga om ringa överträdelser som inte orsakar någon fara, och i första hand ingriper man i dessa genom administrativ tillsyn och de tvångsmedel som hänför sig till den.

1.20. Lagen om transport av farliga ämnen

19 §. *1 och 2 mom.* Enligt 1 mom. skall den som avsiktligt eller av grov oaktsamhet underlåter att iaktta lagen om transport av farliga ämnen eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser om säkerhet vid transport dömas till böter eller fängelse i högst två år. Det förutsätts dessutom att gärningen är ägnad att medföra fara för någon annans liv, hälsa eller egendom eller för miljön. Enligt samma paragrafs 2 mom. kan den dömas till böter som på något annat sätt än så som nämns i 1 mom. bryter mot stadgandena i lagen i fråga. Bägge bestämmelserna tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på

något annat ställe i lag.

Enligt förslaget bestäms om straff för överträdelse av lagen om transport av farliga ämnen i 44 kap. 13 § strafflagen. I paragrafens 1 mom. föreslås en hänvisning till den ovan nämnda paragrafen om brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen.

Straff för miljöförstöring som begåtts genom överträdelse av lagen om transport av farliga ämnen döms ut enligt 48 kap. 1—4 § strafflagen. I paragrafens 2 mom. föreslås en hänvisning till kapitlet om miljöbrott i strafflagen. Genom den nya hänvisningsbestämmelsen har man velat understryka att den som bryter mot lagen om transport av farliga ämnen också framöver även kan ställas till svars enligt bestämmelserna om miljöbrott i strafflagen. Eftersom de sistnämnda bestämmelserna kan tillämpas på miljöförstöring som begåtts vid transport av farliga ämnen, nämns miljön inte särskilt som skyddsobjekt i strafflagens 44 kap. 13 §, som gäller brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen.

3 mom. Paragrafens 3 mom. motsvarar i sak den gällande straffbestämmelsen med hot om böter i 2 mom. Som förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen bestraffas sådana mindre överträdelse av lagen om transport av farliga ämnen eller av bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den för vilka straff inte döms ut med stöd av strafflagen.

Transporten av farliga ämnen är ytterst noggrant reglerad, och det finns ett mycket stort antal bestämmelser och föreskrifter på lägre nivå än lag. Det är i allmänhet fackmän som ansvarar för transporten av farliga ämnen, och dessa behärskar också regleringen inom området. På grund av det stora antalet regler har man gett efter på kravet på specificering i den bestämmelse som gäller förseelser. En likadan öppen straffbestämmelse bibehölls t.ex. också i vägtrafiklagen vid revideringen av bestämmelserna om trafikbrott.

Övervakningen av vägtransporter av farliga ämnen utförs huvudsakligen på vägarna i form av trafikövervakning. Enligt

statistikuppgifterna har vid de flesta förseelser som uppdragats vid de kontroller av vägtransporter av farliga ämnen som polisen, gränsbevakningsväsendet och tullverket utfört som påföljd använts bötesstraff som dömts ut i strafforderförfarande. Näst efter det har varning använts mest, och endast i de grövsta fallen har överträdelse av bestämmelserna lett till mera omfattande brottsutredning och åtalsprövning. En bötesbestämmelse liknande den som man har i dag möjliggör att strafforderförfarandet används också framöver.

4 mom. Paragrafens 4 mom. motsvarar till sitt innehåll det gällande 3 mom., där det bestäms om förhållandet mellan straff och vite.

1.21. Lagen om veterinär gränskontroll

27 § 1 och 2 mom. I 27 § 1 mom. 1 punkten lagen om veterinär gränskontroll bestäms om straff för import eller transitering genom Finland av djur eller varor i strid med lagen i fråga eller föreskrifter som meddelats med stöd av den. Införsel av djur eller varor via något annat än ett godkänt gränsovergångsställe samt försummelse av skyldigheten att transportera dem till en veterinär gränskontrollstation är straffbart enligt 2 punkten. Försummelse av kontrollskyldigheten är straffbart enligt 3 punkten. I 4 punkten bestäms om försummelse av de skyldigheter som gäller förvaring och hantering samt av bokföringsskyldigheten i fråga om djur eller varor som förvaras i mellanlager. I 5 och 6 punkten bestäms om straff för av tillsynsmyndigheterna utfärdade bestämmelser, vilka inte alla specificeras i straffbestämmelsen. Straffet för de gärningar som avses i 1 mom. är böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt 2 mom. är en gärning grov om den är särskilt planmässig, om den begås i syfte att nå en avsevärd ekonomisk fördel eller om den är ägnad att medföra betydande fara för djurs och människors hälsa. Om brottet även bedömt som en helhet är grovt, kan straffet som mest uppgå till fängelse i två år.

Det föreslås att också överträdelse av lagen om veterinär gränskontroll skall bestraffas

som smuggling enligt det nya 2 mom. i 46 kap. 4 § strafflagen. Att den föreslagna straffbestämmelsen tas in i samband med bestämmelsen om smuggling beror på att det finns en anknytning mellan bestämmelserna, eftersom ett av syftena också med den gällande smugglingsbestämmelsen är att säkerställa att de förbud och begränsningar som hänför sig till import iakttas, så att t.ex. hälsorisker och spridning av djursjukdomar kan undvikas. Den föreslagna bestämmelsen ersätter i övrigt de gällande straffbestämmelserna i lagen om veterinär gränskontroll, utom att i nämnda lag fortfarande kvarstår en straffbestämmelse om böter för brott mot den bokföringsskyldighet som hänför sig till ett importparti.

Området för straffbart beteende är så gott som oförändrat, dock så att gärningen, för att vara straffbar, enligt den föreslagna bestämmelsen i strafflagen skall ha begåtts minst av grov oaktsamhet, medan det enligt den gällande bestämmelsen räcker att den har begåtts av vanlig oaktsamhet. Försök till

olaglig införsel är straffbart endast om gärningen är uppsåtlig. Straffskalan är oförändrad, eftersom maximistraffet för smuggling och grov överträdelse av den gällande lagen om veterinär gränskontroll är fängelse i två år.

I 27 § 1 mom. lagen om veterinär gränskontroll föreslås en hänvisning till bestämmelsen om smuggling i strafflagen. I 2 mom. föreslås en straffbestämmelse med hot om böter, som gäller försummande av den bokföringsskyldighet som hänför sig till ett importparti. Om straff för brott mot denna skyldighet bestäms i dag i 27 § 1 mom. 4 punkten.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 34 kap. 4 § och 44 kap. sådana de lyder, 34 kap. 4 § i lag 578/1995 och 44 kap. jämte ändringar, samt *fogas* till 23 kap., sådant det lyder i lag 545/1999, en ny 11 a §, till 28 kap., sådant det lyder i lag 769/1990, en ny 12 a § och till 46 kap. 4 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

23 kap.

Om trafikbrott

11 a §

Störande av trafik

Den som avsevärt stör den allmänna flyg-, spår- eller sjötrafikens gång, skall för *störande av trafik* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om störande av vägtrafik och spårvagnstrafik bestäms i vägtrafiklagen.

28 kap.

Om stöld, förskingring och olovligt brukande

12 a §

Innehav av inbrottsredskap

Den som utan godtagbart skäl innehar en sådan nyckel till någon annans lås eller en dyrk eller något annat redskap som det finns grundad anledning att misstänka att huvudsakligen kommer att användas för att i syfte att begå brott göra intrång i ett stängt utrymme som är i någon annans besittning, skall för *innehav av inbrottsredskap* dömas till böter.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

4 §

Äventyrande av andras hälsa

Den som

1) förgiftar livsmedel eller något annat ämne som är avsett att förtäras eller användas av människor eller på något annat sådant sätt gör det hälsovådligt eller håller ett sådant hälsovådligt ämne tillgängligt för andra,
2) sprider en allvarlig sjukdom,
3) använder en strålkälla i strid med strålskyddslagen (592/1991),
4) använder ett kärnämne eller kärnavfall eller vid användning av kärnenergi handlar i strid med kärnenergilagen (990/1987) eller
5) i strid med gentekniklagen (377/1995) framställer, använder, för in i landet, håller till salu eller överlåter genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för *äventyrande av andras hälsa* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök är straffbart.

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

1 §

Hälsobrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med

- 1) lagen om bekämpningsmedel (327/1969),
 - 2) produktsäkerhetslagen (914/1986),
 - 3) kemikalielagen (744/1989),
 - 4) hälsoskyddslagen (763/1994),
 - 5) livsmedelslagen (361/1995) eller
 - 6) lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996)
- eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av nämnda lagar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *hälsobrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, döms för hälsobrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med produktsäkerhetslagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den utför, håller till salu eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter en konsumenttjänst så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

2 §

Hälsoskyddsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

- 1) i strid med hälsoskyddslagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den underlåter att göra en föreskriven anmälan

eller bryter mot ett förbud eller en allmän eller särskild föreskrift av en myndighet eller 2) i strid med lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den underlåter att iakttä bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *hälsoskyddsförseelse* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

3 §

Olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården

Den som utan laglig rätt är verksam som en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), skall för *olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården döms också den som utan tillstånd enligt läkemedelslagen (395/1987) idkar partihandel med läkemedel eller driver apoteksrörelse eller som utan tillstånd enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) driver en enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster.

4 §

Olovlig utövning av veterinäryrket

Den som utan laglig rätt utövar veterinäryrket, skall för *olovlig utövning av veterinäryrket* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

5 §

Läkemedelsbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med läkemedelslagen eller en förordning om tillsyn över läkemedel som utfärdats med stöd av artikel 100a eller 235 i

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av dem,

1) framställer, för in i landet, lagrar, håller till salu eller överlåter läkemedel som avses i läkemedelslagen,

2) i fråga om läkemedel som avses i läkemedelslagen, underlåter att göra anmälan, försummar sin informationsplikt eller underlåter att föra förteckning,

3) bryter mot ett förbud som en finsk tillsynsmyndighet eller Europeiska gemenskapernas kommission eller Europeiska unionens råd har utfärdat om läkemedel som avses i läkemedelslagen, skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *läkemedelsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, döms för läkemedelsbrott också den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997) eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den

1) använder läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur,

2) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har utfärdat,

3) försummar sina skyldigheter som gäller identifiering, märkning eller karenstider eller

4) försummar sin skyldighet att lämna uppgifter.

6 §

Dopningsbrott

Den som olagligen

1) framställer eller försöker framställa dopningsmedel,

2) för eller försöker föra in dopningsmedel i landet eller

3) säljer, förmedlar, överlåter åt någon annan eller på annat sätt sprider eller försöker sprida dopningsmedel

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *dopningsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För dopningsbrott döms också den som innehar dopningsmedel i uppenbart syfte att olagligen sprida dem.

7 §

Grovt dopningsbrott

Om vid ett dopningsbrott

1) brottet gäller en betydande mängd dopningsmedel,

2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas,

3) gärningsmannen är medlem i en grupp som särskilt organiserats för begående av sådana brott i stor skala, eller

4) dopningsmedel sprids till minderåriga och dopningsbrottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt dopningsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

8 §

Lindrigt dopningsbrott

Om dopningsbrottet, med hänsyn till mängden dopningsmedel eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, skall gärningsmannen för *lindrigt dopningsbrott* dömas till böter.

9 §

Genteknikbrott

Den som i strid med gentekniklagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av den uppsåtligt eller av grov oaktsamhet

1) framställer, använder, för in i landet, håller till salu eller släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana,

2) tar i bruk en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer,

3) försummar den aktsamhetsplikt eller den skyldighet att hålla sig underrättad eller den skyldighet att anmäla om ny information och att anmäla olyckor och tillbud som åligger verksamhetsidkaren,

4) försummar skyldigheten att föra bok över genetiskt modifierade organismer eller

5) försummar skyldigheten att anmäla ibruktagandet av en anläggning eller av genetiskt modifierade organismer, forsknings- och utvecklingsförsök eller resultatet av sådana eller utsläppande av produkter på marknaden

så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *genteknikbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

10 §

Straffbar användning av kärnenergi

Den som i strid med kärnenergilagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den uppsåtliga eller av oaktsamhet

1) utan tillstånd använder kärnenergi eller underlåter att iaktta villkoren i ett tillstånd för användning av kärnenergi,

2) underlåter att iaktta bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter om säkerheten vid användning av kärnenergi, den ombesörjningsskyldighet som hänför sig till kärnavfallshanteringen, skydds- och beredskapsarrangemang eller sådana arrangemang för räddningstjänsten som inte hör till myndigheterna,

3) i egenskap av avfallshanteringsskyldig underlåter att fullgöra sin skyldighet att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering eller börjar driva en kärnanläggning innan den behöriga myndigheten har konstaterat att nämnda skyldighet har fullgjorts, eller underlåter att anmäla verksamhet som omfattas av anmälningskyldigheten,

4) börjar driva en kärnanläggning eller, utan att inleda uppförandet av en kärnanläggning, annars börjar använda kärnenergi innan den behöriga myndigheten, när verksamheten förutsätter det, har konstaterat att

säkerhetskraven uppfylls, skydds- och beredskapsarrangemangen är tillräckliga, övervakningen i syfte att förhindra spridningen av kärnvapen har ordnats på behörigt sätt och skadeståndsansvaret för kärnskador som kan uppkomma i samband med verksamheten har ordnats på föreskrivet sätt,

5) av annan orsak än tvingande skäl som rör trygghet av säkerheten hindrar eller stör en sådan anordningsfunktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi eller

6) försummar sin skyldighet att avge rapporter enligt fastställda formulär eller att lämna andra behövliga upplysningar och anmälningar eller att sörja för material- och driftsbokföring enligt fastställda formulär, skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *straffbar användning av kärnenergi* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

För straffbar användning av kärnenergi döms också den som uppsåtliga eller av oaktsamhet försummar sin försäkringsplikt eller ställandet av säkerhet enligt atomansvarighetslagen (484/1972).

11 §

Sprängämnesbrott

Den som uppsåtliga eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den framställer, för in i landet, använder, innehar, lagrar, förvarar, transporterar, håller till salu eller överlåter farliga ämnen eller produkter skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *sprängämnesbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

12 §

Ovarsam hantering

Den som uppsåtliga eller av oaktsamhet i strid med lag, eller bestämmelser eller

allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av lag, eller annars på ett ovarsamt sätt använder, behandlar eller förvarar

1) skjutvapen, eld eller explosionsfarliga ämnen eller produkter,

2) hälso- eller miljöfarliga eller brand- och explosionsfarliga kemikalier eller andra motsvarande ämnen eller

3) radioaktiva ämnen eller strålningsalstrande apparater

så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller orsakar fara för någon annans egendom skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *ovarsam hantering* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §

Brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den avsänder, avlämnar för lastning, skeppar, transporterar, kör, lastar, lossar, hanterar, har som bagage eller tillfälligt förvarar farliga ämnen så att förfarandet är ägnat att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller orsakar fara för någon annans egendom skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

14 §

Underlåtelse att märka ut fara

Den som

1) vid utförandet av byggnadsarbete, schaktningsarbete eller vattenbyggnadsarbete,

2) vid byggandet av väg-, spår- eller vattentrafikleder eller när han eller hon

ansvarar för underhållet av en gata eller någon annan trafikled eller

3) när han eller hon ansvarar för en brunn, grop eller vak på en plats där människor allmänt rör sig

uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att på behörigt sätt märka ut en fara för liv eller hälsa eller annars att varna för en sådan fara, skall för *underlåtelse att märka ut fara* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

För underlåtelse att märka ut fara döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet orättmätigt avlägsnar ett i 1 mom. avsett märke som anger en fara för liv eller hälsa.

15 §

Underlåtelse att vakta djur

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att på behörigt sätt vakta ett djur som är farligt för människor och som han eller hon ansvarar för, skall för *underlåtelse att vakta djur* dömas till böter.

Domstolen kan bestämma att djuret skall avlivas, om detta är befogat på grund av att djuret är farligt.

16 §

Definition

I denna lag avses med dopningsmedel

1) syntetiska anabola steroider och deras derivat,

2) testosteron och dess derivat,

3) tillväxthormon och

4) kemiska substanser som ökar produktionen av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon i människokroppen.

Närmare bestämmelser om vilka ämnen som skall betraktas som sådana dopningsmedel som avses i 1 mom. utfärdas av statsrådet genom förordning.

17 §

Förverkandepåföljd

Egendom som har varit föremål för

hälsobrott, läkemedelsbrott, dopningsbrott, grovt dopningsbrott, lindrigt dopningsbrott, genteknikbrott, sprängämnesbrott, ovarsam hantering eller brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, eller värdet av sådan egendom, samt kärl, emballage eller något annat som har använts för förvaring av ett brottsobjekt och transportmedel som har använts för brottet skall dömas förverkade till staten med iakttagande på motsvarande sätt av 46 kap. 8—13 §.

46 kap.

Om regleringsbrott och smuggling

4 §

Smuggling

— — — — —
För smuggling döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den för eller uppsåtligen försöker föra in i landet eller transporterar, hanterar eller förvarar djur eller varor eller försummar sin skyldighet att låta kontrollera djuren eller varorna.
— — — — —

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

2.

Lag**om ändring av 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 kap. 10 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 566/1998, som följer:

5 kap.	finns skäl att misstänka att någon har begått ett brott för vilket det strängaste straffet är minst sex månaders fängelse. Kroppsvisitation får företas också om det brott som misstanken gäller är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, innehav av inbrottsredskap eller lindrigt bedrägeri.
Husrannsakan samt kroppsvisitation och kroppsbesiktning	
10 §	
<i>Förutsättningar för kroppsvisitation</i>	

Kroppsvisitation får företas för att eftersöka föremål som skall tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredningen av brott, om det

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag**om ändring av 10 § lagen om bekämpningsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 maj 1969 om bekämpningsmedel (327/1969) 10 §, sådan den lyder i lag 707/1995 och 660/1999, som följer:

10 §	föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen.
Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.	Om straff för ovarsam hantering av bekämpningsmedel bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.
Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller	Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av 17 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 539/1993, som följer:

17 §
Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).
Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som avses i 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i

lag, för *produktsäkerhetsförseelse* dömas till böter.
Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har utfärdats med stöd av 12, 12a, 13, 13 a eller 13 b § och som förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 53 § och
ändras 52 och 52 a §, sådana de lyder, 52 § delvis ändrad i lag 720/1994, 706/1995, 659/1999 och 1198/1999 samt 52 a § i nämnda lag 706/1995, som följer:

52 §

Kemikalieförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet
1) försummar att ansöka om godkännande som avses i 25 §, att ansöka om registrering som avses i 30 c §, att ansöka om tillstånd eller göra en anmälan som avses i 30 e §, att ansöka om tillstånd som avses i 32 §, att göra en anmälan som avses i 20 eller 32 §, att utarbeta och distribuera ett skyddsinformationsblad som avses i 17 § 3 mom. eller sin skyldighet att lämna uppgifter enligt 18 a §,
2) bryter mot föreskrifter som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av 33 §,

3) försummar den anmälningsskyldighet som bestäms i 42 § 2 mom. eller skyldigheten att lämna uppgifter enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 2455/92 om export och import av vissa farliga kemikalier eller bryter mot bestämmelserna artikel 7 om förpackning och märkning av kemikalier eller mot ett beslut av destinationslandet enligt artikel 5 och bilaga II i förordningen i skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *kemikalieförseelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud eller en föreskrift som har utfärdats med stöd av denna lag och förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

52 a §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Om straff för ovarsam hantering av hälso- eller miljöfarliga samt brand- och

explosionsfarliga kemikalier bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.**Lag****om ändring av 54 § hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 54 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 709/1995, som följer:

54 §

Straffbestämmelser

Om straff för sådan verksamhet som är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa och som har bedrivits i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Om straff för sådan underlåtelse att göra anmälan och för sådan överträdelse av ett förbud eller en föreskrift av en myndighet som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 2 § strafflagen.

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) i strid med 17 § 2 mom., 22, 26 eller 28 §, 30 § 2 mom., 33 eller 35 § bedriver

verksamhet som är skadlig för hälsan eller medför sanitär olägenhet,

2) bryter mot den skyldighet att ansluta sig till en vattenledning eller ett avlopp som bestäms i 19 och 23 §,

3) bryter mot ett förbud eller en begränsning som utfärdats med stöd av 27 § 2 mom. och som gäller användningen av en bostad eller ett vistelseutrymme för sitt ändamål,

4) försummar den skyldighet att utöva egenkontroll som bestäms i 36 §,

5) underlåter att anmäla matförgiftning så som bestäms i 38 § 1 mom. eller underlåter att informera om en olycka eller någon annan störning i verksamheten så som bestäms i 44 § 2 mom.

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *förseelse som innefattar framkallande av hälsofara* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag**om ändring av 39 § livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) 39 § 3 mom. och *ändras* i 39 § rubriken samt 1 och 2 mom. som följer:

39 §

Straffbestämmelser

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) tillverkar eller bereder, importerar, exporterar, håller till salu, serverar eller annars överlåter ett livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna,

2) bryter mot den skyldighet att lämna uppgifter som bestäms i 6 §,

3) försummar den skyldighet att utöva egenkontroll som bestäms i 8 §,

4) försummar den anmälningsplikt som avses i 23 § eller handlar i strid med ett tillståndsbeslut som fattats med stöd av 23 § eller

5) bryter mot det som tillsynsmyndigheten har bestämt med stöd av 27, 31 eller 34 §, mot ett förbud som myndigheten har utfärdat med stöd av 28, 29 eller 33 § eller mot ett beslut om omhändertagande som myndigheten har fattat med stöd av 36 eller 38 §

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *livsmedelsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) 48 § samt mellanrubriken före den och *ändras* 46 § som följer:

46 §

Straffbestämmelser

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som meddelats med stöd av den,
- 2) bedriver verksamhet enligt denna lag vid en sådan anläggning eller på ett sådant fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt denna lag eller vars godkännande eller registrering har återkallats med stöd av 38 § temporärt eller helt eller som inte har ett godkänt system för egenkontroll enligt 21 § 1 mom.,
- 3) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en tillsynsmyndighet har utfärdat med stöd av denna lag,

4) trots anmärkning av tillsynsmyndighet underlåter att föra bok eller lämna uppgifter enligt 16 § 3 mom. eller att lämna meddelande enligt 21 § 2 mom.,

5) trots anmärkning eller förbud av en tillsynsmyndighet levererar från en produktionsenhet ett livsmedel som inte uppfyller kraven i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, eller

6) försummar den skyldighet att lämna hjälp som avses i 27 §

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *livsmedelshygienförseelse* dömas till böter. En tillsynsmyndighet behöver inte till förundersökningsmyndigheten anmäla en förseelse som med tanke på helheten skall anses som uppenbart ringa.

Den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som har utfärdats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

9.**Lag****om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) 38 § och
ändras 37 § som följer:

<p>37 § Om straff för brott mot bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig</p>	<p>smittsam sjukdom sprids bestäms i 44 kap. 2 § strafflagen (39/1889). _____</p>
--	---

Denna lag träder i kraft den 200 .

10.**Lag****om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 28 juni 1994 om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården
(559/1994) 35 § och
ändras 34 § som följer:

<p>34 § <i>Hänvisningsbestämmelse om straff</i></p>	<p>person inom hälso- och sjukvården som avses i denna lag bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen (39/1889). _____</p>
--	--

Om straff för utan laglig rätt bedriven
verksamhet som en sådan yrkesutbildad _____ Denna lag träder i kraft den 200 .

11.**Lag****om ändring av 30 § lagen om utövning av veterinäryrket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 2000 om utövning av veterinäryrket (29/2000) 30 § som följer:

<p>30 § <i>Hänvisningsbestämmelse om straff</i></p>	<p>laglig rätt bestäms i 44 kap. 4 § strafflagen. _____</p>
--	--

Denna lag träder i kraft den 200 .

Om straff för utövning av veterinäryrket utan _____

12.

Lag**om ändring av läkemedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i läkemedelslagen av den 10 april 1987 (395/1987) 99 och 100 § samt mellanrubrikerna före dem, sådana de lyder, 99 § delvis ändrad i lag 1046/1993 och 100 § i sistnämnda lag, samt

ändras 96 och 98 §, sådana de lyder, 96 § delvis ändrad i lag 416/1995 och 98 § i sistnämnda lag, som följer:

96 §

Om straff för läkemedelsbrott som har begåtts i strid med denna lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning om tillsyn över läkemedel som avses i denna lag eller med stöd av dessa utfärdade bestämmelser eller föreskrifter bestäms i 44 kap. 5 § strafflagen (39/1889).

Om straff för idkande av partihandel med läkemedel eller drivande av apoteksrörelse utan tillstånd enligt denna lag bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen.

98 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med denna lag eller en förordning om tillsyn över läkemedel som utfärdats med stöd av artikel 100a eller 235 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av dem

1) tillverkar, importerar, lagerför, håller till salu eller överlåter läkemedel som avses i denna lag,

2) i fråga om läkemedel som avses i denna lag, underlåter att göra anmälan, försummar sin informationsplikt eller underlåter att föra förteckning,

3) bryter mot ett förbud som en finsk tillsynsmyndighet eller Europeiska gemenskapernas kommission eller Europeiska unionens råd har utfärdat om läkemedel som avses i denna lag skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *läkemedelsförseelse* dömas till böter.

För läkemedelsförseelse döms också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att iaktta den läkemedelstaxa som avses i 58 §.

Denna lag träder i kraft den 200 .

13.

Lag**om ändring av 24 § lagen om privat hälso- och sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 9 februari 1990 om privat hälso- och sjukvård (152/1990) 24 § 3 mom. och

ändras 24 § 1 mom. som följer:

24 §

hälso- och sjukvårdsvårdstjänster utan tillstånd bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen.

Övriga straffbestämmelser

Om straff för tillhandahållande av privata Denna lag träder i kraft den 200 .

14.

Lag**om ändring av 36 § lagen om medicinsk behandling av djur**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 27 juni 1997 om medicinsk behandling av djur (617/1997) 36 § 1 och 2 mom. som följer:

36 §

Straffbestämmelser

eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur,

2) bryter mot export- eller importbegränsningar som utfärdats med stöd av 39 §,

3) trots anmärkning av en tillsynsmyndighet underlåter att föra bok enligt 19-21 § eller 4) försummar sin skyldighet att lämna hjälp enligt 26 §,

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *förseelse mot medicinsk behandling av djur* dömas till böter.

Om straff för läkemedelsbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 5 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet 1) i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den använder läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur

Denna lag träder i kraft den 200 .

15.

Lag**om ändring av gentekniklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i gentekniklagen av den 17 mars 1995 (377/1995) 39—41 § samt *ändras* 42 §, sådan den lyder i lag 1019/1995, som följer:

42 §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för äventyrande av andras hälsa i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 34 kap. 4 § strafflagen.

Om straff för genteknikbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 9 § strafflagen.

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 32 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff bestäms för den på något annat ställe i lag.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

16.

Lag**om ändring av kärnenergilagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kärnenergilagen av den 11 december 1987 (990/1987) 72 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 593/1995,

ändras rubriken för 69 § samt 73 § 1 och 2 mom., av dessa lagrum 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag 593/1995, samt

fogas till 69 §, sådan den lyder i nämnda lag 593/1995, ett nytt 5 mom. som följer:

69 §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för straffbar användning av kärnenergi i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 10 § strafflagen (39/1889).

73 §

Förverkandepåföljd

En kärnladdning, ett kärnämne eller kärnavfall som har använts för att begå brott som avses i 69 § 1—4 mom. samt en anordning eller ett ämne eller formler eller ritningar som avses i 3 mom. skall dömas förverkade till staten.

Med anledning av ett i 44 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten strafflagen avsett brott som gäller olovlig användning av kärnenergi kan

1) kärnanläggningar som uppförts eller drivits,

2) gruvor eller anrikningsverk som inlett sin verksamhet och där producerad malm eller anrikad malm som innehåller uran eller torium,

3) kärnämnen eller kärnavfall som framställts, innehafts, producerats, överlåtits, behandlats, använts, lagrats eller transporterats eller förts till eller från landet och malm eller anrikad malm, innehållande uran eller torium, som förts till eller från landet, samt

4) ämnen, anordningar, aggregat och informationsmaterial på kärnenergiområdet som innehafts, framställts, monterats, överlåtits eller förts till eller från landet, eller värdet därav,

om kärnenergilagen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den har överträtts, i sin helhet eller delvis dömas förverkade till staten.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs 73 § 2 mom. 4 punkten lagen den 30 juni 2000 om ändring av kärnenergilagen (738/2000).

17.**Lag****om ändring av 41 § atomansvarighetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i atomansvarighetslagen av den 8 juni 1972 (484/1972) 41 § som följer:

<p>41 § Om straff för försummande av den försäkringsplikt som avses i denna lag eller av ställandet av säkerhet enligt 28 § 2 mom.</p>	<p>bestäms i 44 kap. 10 § 2 mom. strafflagen (39/1889). Denna lag träder i kraft den 200 .</p>
--	--

18.**Lag****om ändring av 11 och 12 § lagen om explosionsfarliga ämnen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen (263/1953) 11 och 12 §, av dessa lagrum 11 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 89/1983, som följer:

<p>11 § Om straff för ingivande av osant intyg till myndighet bestäms i 16 kap. 8 § strafflagen (39/1889). Om straff för sprängämnesbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 11 § strafflagen. Om straff för ovarsam hantering av explosionsfarliga ämnen eller produkter bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.</p> <p>12 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med denna lag eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den</p> <p>1) tillverkar, importerar, håller till salu, överlåter, installerar, utför service på,</p>	<p>besiktar eller använder tillverknings- eller upplagringsanordningar eller förbrukningsapparater för explosionsfarliga ämnen eller produkter, 2) försummar sin skyldighet enligt 4 eller 5 § att lämna uppgifter som behövs för tillsynen eller sin bokföringsskyldighet enligt 5 § eller 3) försummar sin anmälningsskyldighet som föreskrivits i syfte är att avvärja olyckor och skador till följd av olyckor eller försummar att utarbeta rapporter och informera om dem skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för <i>brott mot bestämmelserna om explosiva varor</i> dömas till böter.</p> <p>Denna lag träder i kraft den 200 .</p>
---	--

19.

Lag**om ändring av 60 och 61 § strålskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strålskyddslagen av den 27 mars 1991 (592/1991) rubriken för 60 § samt 61 §, av
dessa lagrum 61 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1334/1994, och
fogas till 60 §, sådan den lyder i lag 594/1995, ett nytt 3 mom. som följer:

60 §

Hänvisningsbestämmelser om brott

Om straff för ovarsam hantering av
radioaktiva ämnen eller strålningsalstrande
apparater bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

61 §

Strålskyddsförseelse

En verksamhetsutövare som uppsåtligen eller
av oaktsamhet väsentligt

- 1) försummar att söka säkerhetstillstånd enligt denna lag,
- 2) bryter mot eller underlåter att iaktta villkoren i ett säkerhetstillstånd eller något som en myndighet med stöd av denna lag har bestämt och som gäller tryggnad av

säkerheten eller lämnande av uppgifter som behövs för tillsynen,

3) försummar den i 15 § föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter, överlåtarens utredningsplikter enligt 28 §, ombesörjningsplikten enligt 29 §, överlåtarens utredningsplikt enligt 52 § eller att ansöka om godkännande enligt 52a §, eller

4) underlåter att iaktta ett förbud som utfärdats med stöd av 56 §,

skall, om inte gärningen skall bestraffas enligt 60 § eller om strängare straff för den inte bestäms på något annat ställe i lag, för *strålskyddsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

20.**Lag****om ändring av 19 § lagen om transport av farliga ämnen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 2 augusti 1994 om transport av farliga ämnen (719/1994) 19 § som följer:

19 §

Straffbestämmelser

Om straff för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 13 § strafflagen (39/1889).

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 och 2 mom. uppsåtligen eller av

oaktsamhet bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den, skall för *förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har utfärdats eller en skyldighet som har ålagts med stöd av denna lag och som förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

—————

21.

Lag**om ändring av 27 § lagen om veterinär gränskontroll**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om veterinär gränskontroll (1192/1996) 27 § 1 och 2 mom. som följer:

27 §

Straffstadganden

Om straff för smuggling som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 46 kap. 4 § 2 mom. strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

försummar den i 9 § 2 mom. avsedda bokföringsskyldigheten som hänför sig till ett importparti skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *brott mot lagen om veterinär gränskontroll* dömas till böter.

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 2 mars 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 34 kap. 4 § och 44 kap. sådana de lyder, 34 kap. 4 § i lag 578/1995 och 44 kap. jämte ändringar, samt
fogas till 23 kap., sådant det lyder i lag 545/1999, en ny 11 a §, till 28 kap., sådant det lyder i lag 769/1990, en ny 12 a § och till 46 kap. 4 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.

Om trafikbrott

11 a §

Störande av trafik

(se 44 kap. 14 §)

Den som avsevärt stör den allmänna flyg-, spår- eller sjötrafikens gång, skall för *störande av trafik* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om störande av vägtrafik och spårvagnstrafik bestäms i vägtrafiklagen.

28 kap.

Om stöld, förskingring och olovligt brukande

12 a §

Innehav av inbrottsredskap

(se 44 kap 19 §)

Den som utan godtagbart skäl innehar en sådan nyckel till någon annans lås eller en dyrk eller något annat redskap som det finns grundad anledning att misstänka att huvudsakligen kommer att användas för att i syfte att begå brott göra intrång i ett stängt utrymme som är i någon annans besittning, skall för *innehav av inbrottsredskap* dömas till böter.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

34 kap.

Om allmänfarliga brott**Om allmänfarliga brott**

4 §

4 §

*Äventyrande av andras hälsa**Äventyrande av andras hälsa*

Den som

Den som

- 1) förgiftar livsmedel eller något annat ämne som är avsett att förtäras eller användas av män-niskor eller på något annat sådant sätt gör det hälsovådligt eller håller ett sådant hälsovådligt ämne tillgängligt för andra,
- 2) sprider en allvarlig sjukdom,
- 3) använder en strålkälla i strid med strålskyddslagen (591/91) eller
- 4) använder ett kärnämne eller kärnavfall eller vid användning av kärnenergi handlar i strid med kärnenergilagen (990/87)

- 1) förgiftar livsmedel eller något annat ämne som är avsett att förtäras eller användas av människor eller på något annat sådant sätt gör det hälsovådligt eller håller ett sådant hälsovådligt ämne tillgängligt för andra,
- 2) sprider en allvarlig sjukdom,
- 3) använder en strålkälla i strid med strålskyddslagen (592/1991),
- 4) använder ett kärnämne eller kärnavfall eller vid användning av kärnenergi handlar i strid med kärnenergilagen (990/1987) eller
- 5) i strid med *gentekniklagen (377/1995)* framställer, använder, för in i landet, håller till salu eller överlåter genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana

så att gärningen är ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för *äventyrande av andras hälsa* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för *äventyrande av andras hälsa* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Försök är straffbart.

Försök är straffbart.

44 kapl

44 kap.

Om brott emot föreskrift till skydd för lif, hälsa eller egendomen**Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet**

1 §

Var, som lämnar laddat skjutvapen eller sprängämne, gift eller annat livsfarligt ämne på sådant ställe, att barn eller annan av oförstånd kan därmed göra skada, eller eljest oförsiktigt umgås med dylikt vapen eller ämne, straffes med böter.

(se sprängämbesbrott 11 §, ovarsam hantering 12 § och skjutvapenföreseelse, 103 § skjutvapenlagen)

(2 och 3 § upphävts tidigare)

4 §

Var, som utan laga rätt tillreder, håller till salu eller annorledes åt annan överlåter gift eller annat sådant lifsvärligt ämne straffes med böter högst femhundra mark eller fängelse ej över tre månader.

(se hälsobrott 1 § och ovarsam hantering 12 §)

Den, som utan laga rätt tillreder eller håller upplag eller försäljning av krut eller annat sprängämne, straffes med böter eller fängelse i högst ett år.

(se sprängämnesbrott 11 §)

Det olovligen tillredda, till salu hållna eller upplagda vare förbrutet.

(se förverkandepåföljd 17 §)

5 §

Hvar, som håller till salu eller säljer matvara eller dryck, hvilken genom förskämning eller eljest honom veterligen är skadlig för helsan, böte högst femhundra mark.

(se hälsobrott 1 §)

Det till salu hållna vare förbrutet.

(se förverkandepåföljd 17 §)

6 §

Bryter man emot föreskrift till förekommande eller hämmande af farsot bland människor; straffes med böter högst femhundra mark.

(se hälsoskyddsförseelse 2 §)

Bryter man emot föreskrift till förekommande eller hämmande af farsot bland husdjur; böte ej öfver tvåhundra mark.

(se 23 § lagen om djursjukdomar)

7 §

Underlåter den, som eger eller har uppsigt öfver sådant husdjur eller vildt djur, hvilket honom veterligen är farligt för människor, att hålla det instängdt eller säkert bundet; böte högst tvåhundra mark, och varde djuret, i fall omständigheterna dertill föranleda, dödadt.

(se underlåtelse att vakta djur 15 §)

8 §

Hetsar man, utan nödtvång, hund å folk, eller å dragare eller annat husdjur; böte högst etthundra mark.

(se. underlåtelse att vakta djur 15 §)

Lag samma vare, om egare eller vårdare af hund icke afhåller eller söker afhålla hunden från angrepp å människor eller husdjur.

(9 § upphävt tidigare)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Hvar, som leder eller utför arbete å byggnad, brunn, bro, väg eller dylikt och underlåter att vidtaga nödiga försiktighetsmått till förekommande af fara för människor, eller bygger så, att deraf uppstår sådan fara, straffes med böter eller fängelse i högst fyra månader.

(se underlåtelse att märka ut fara 14 §)

11 §

Den, som å eller vid sådant ställe, der människor vanligen färdas, lemnar källare, brunn, grop, vak eller annan sådan öppning eller afsats obetäckt, ohägnad, eller utan vård eller tjenligt mär-ke, så att deraf uppstår fara för andra, böte högst etthundra mark.

(se underlåtelse att märka ut fara 14 §)

12 §

Yppas sådan brist å bro eller trumma på allmän väg eller gata, eller å ledstång vid väg, att fara för färdande deraf uppstår, och varder bristen icke strax afhjelpat; eller varder dylik brist å färja eller flottbro å allmän väg ej genast botad; eller ledes ej väg förbi, eller lägges ej bro öfver vak eller vråk å vinterväg; böte den, hvilken underhållet deraf åligger, högst etthundra mark.

(se underlåtelse att märka ut fara 14 §)

Lägges allmän färja eller flottbro ned; böte han, som den hålla bör, högst femhundra mark.

13 §

Hvar, som emot eller å allmän väg, gata eller torg kastar, håller, uthänger eller uppställer nå-got, så att annan eller annans byggnad eller inhägnad deraf kan skadas eller orenas, böte högst etthundra mark.

(se avfallsförseelse 60 §, avfallslagen och miljöförstöring 48 kap 1—4 § SL)

14 §

Den som avsevärt stör den allmänna flyg-, spår- eller sjötrafikens gång, skall för störande av trafik dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

(se störande av trafik 23 kap. 11 a §)

Om störande av vägtrafik och spårvagnstrafik stadgas i vägtrafiklagen (267/81).

15 §

Öppnar man annans grind eller led och stänger ej åter; böte, om målseganden brottet åtalar eller till åtal anmäler, högst tjugu mark.

(16—17 § upphävts tidigare)

18 §

Öppnar smed lås, eller tillverkar han nyckel dertill, utan tillstånd af den, som har rätt att öppna låset, eller anförtror han dyrk eller falsk nyckel åt den, han har skäl att misstro; böte högst tvåhundra mark.
Missvårdar han dyrk eller falsk nyckel, så att annan kan åtkomma den; böte högst ett hundra mark.

19 §

Innehar lös person dyrk eller falsk nyckel; straffes med böter högst tvåhundra mark.
Lag samma vare, som tjenstehjon, utan husbondens lof, innehar dyrk, falsk nyckel, dubbel nyckel eller huvudnyckel till lås, som är i husbondens värjo.

20 §

Hvar, som i stad, köping, by eller gård gör sig skyldig till vanvård af eld eller lätt eldfängt ämne, såsom att han sjelf bär eller tillständer annan bära ut brinnande ljus utan lykta, eller annan eld i uthus eller å vind, eller till rum, der lätt antändbara ting förvaras, eller gör eld i ugn eller spisel och den ej vårdar, eller röker tobak i ria, foderlada eller på annat sådant ställe, eller uppgör eller låter uppgöra eld i eldstad, hvilken han vet vara eldfarlig, böte högst femtio mark.
Vanvårdar man eld å fartyg, hvori folk finnes, eller hvilket ligger i hamn; vare lag samma.

21 §

Den, som olofligen lossar skott eller afbränner fyrverkeri i närhet af boning eller eldfängda ting, böte högst etthundra mark.

22 §

Var, som tänder upp eld i skog eller å mark eller i dessas närmaste omgivning och ej släcker den väl, eller där tänder eld, då stark blåst eller torka råder eller utan rätt

(utgår)

(jfr. innehav av inbrottsredskap 28 kap. 12 a §)

(se innehav av inbrottsredskap 28 kap. 12 a §)

(se sprängämnesbrott 11 §, ovarsam hantering 12 § och 82 § lagen om räddningsväsendet)

(se ovarsam hantering 12 §)

(se ovarsam hantering 12 § och 82 § lagen om räddningsväsendet)

Gällande lydelse

nöd, eller ock utan tillstånd eller rätt nöd uppgör eld å mark i annans ägo eller besittning, eller eljest handskas med eld eller glödande föremål på det sätt eller under sådana förhållanden, att därav kan uppkomma skogs- eld, straffes med högst femtio dags böter.

Lag samma vare, om någon utan att därtill äga rätt företager sveddjande eller kyttande, eller antänder sved eller kyttland utan att iakttaga stadgade försiktighetsmått, eller missvårdar där antänd eld.

23 §

Var, som upptäcker eller eljest blir kunnig om skogseld, varom brandmyndighet honom vederligt icke erhållit kunskap, och underlåter därom själv eller genom annans förmedling delgiva brandmyndighet, eller icke omedelbart skyndar till närbelägen brandplats utan att avvakta kallelse, straffes med högst tjugufem dags böter.

Var, som obehörigt nedlägger budkavle eller underlåter att genom annan sprida och frambefordra kallelse att hopbringa manskap till släckning av skogseld, eller obehörigt utan giltigt skäl försummar honom delgiven kallelse att begiva sig till släckningsarbete, ehuru han är härtill förpliktad, och icke hörsammar ledares av släckningsarbetet förfoganden eller utan giltigt skäl upphör med släckningen, innan tillstånd givits, straffes med högst femtio dags böter.

Lag samma vare, om någon nedlägger budkavle, som i annat lovligt ärende utsänts.

(24—27 § upphävts tidigare)

Föreslagen lydelse

(se 82 § lagen om räddningsväsendet)

(utgår)

1 §

Hälsobrott

(se 10 § lagen om bekämpningsmedel, 17 § produktsäkerhetslagen, 52 § kemikalielagen, 54 § hälsoskyddslagen, 39 § livsmedelslagen och 46 § lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel)

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med

- 1) lagen om bekämpningsmedel (327/1969),*
- 2) produktsäkerhetslagen (914/1986),*
- 3) kemikalielagen (744/1989),*
- 4) hälsoskyddslagen (763/1994),*
- 5) livsmedelslagen (361/1995) eller*
- 6) lagen om livsmedelshygien i fråga om*

*animaliska livsmedel (1195/1996) eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av nämnda lagar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **hälsobrott** dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.*

Om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, döms för hälsobrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med produktsäkerhetslagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den utför, håller till salu eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter en konsumenttjänst så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

2 §

Hälsoskyddsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

(se 54 § hälsoskyddslagen)

1) i strid med hälsoskyddslagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den underlåter att göra en föreskriven anmälan eller bryter mot ett förbud eller en allmän eller särskild föreskrift av en myndighet eller

(se 37 § lagen om smittsamma sjukdomar)

2) i strid med lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den underlåter att iaktta bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids

*skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **hälsoskyddsförseelse** dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.*

3 §

Gällande lydelse

(se 34 och 35 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården)

(se 96 § läkemedelslagen och 24 § lagen om privat hälso- och sjukvård)

(se 30 § lagen om utövning av veterinäryrket)

(se 96 § läkemedelslagen)

Föreslagen lydelse

Olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården

*Den som utan laglig rätt är verksam som en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), skall för **olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården** dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.*

För olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården döms också den som utan tillstånd enligt läkemedelslagen (395/1987) idkar partihandel med läkemedel eller driver apoteksrörelse eller som utan tillstånd enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) driver en enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster.

4 §

Olovlig utövning av veterinäryrket

*Den som utan laglig rätt utövar veterinäryrket, skall för **olovlig utövning av veterinäryrket** dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.*

5 §

Läkemedelsbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med läkemedelslagen eller en förordning om tillsyn över läkemedel som utfärdats med stöd av artikel 100a eller 235 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av dem,

1) framställer, för in i landet, lagrar, håller till salu eller överlåter läkemedel som avses i läkemedelslagen,

2) i fråga om läkemedel som avses i läkemedelslagen, underlåter att göra anmälan, försummar sin informationsplikt eller underlåter att föra förteckning,

3) bryter mot ett förbud som en finsk tillsynsmyndighet eller Europeiska

(se 36 § lagen om medicinsk behandling av djur)

gemenskapernas kommission eller Europeiska unionens råd har utfärdat om läkemedel som avses i läkemedelslagen, skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **läkemedelsbrott** dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, döms för läkemedelsbrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997) eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den

1) använder läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur,

2) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har utfärdat,

3) försummar sina skyldigheter som gäller identifiering, märkning eller karenstider eller

4) försummar sin skyldighet att lämna uppgifter.

6 §

Dopningsbrott

(ny)

Den som olagligen

1) framställer eller försöker framställa dopningsmedel,

2) för eller försöker föra in dopningsmedel i landet eller

3) säljer, förmedlar, överlåter åt någon annan eller på annat sätt sprider eller försöker sprida dopningsmedel

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **dopningsbrott** dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För dopningsbrott döms också den som innehar dopningsmedel i uppenbart syfte att olagligen sprida dem.

7 §

Grovt dopningsbrott

Gällande lydelse

(ny)

Föreslagen lydelse

Om vid ett dopningsbrott

- 1) brottet gäller en betydande mängd dopningsmedel,
- 2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas,
- 3) gärningsmannen är medlem i en grupp som särskilt organiserats för begående av sådana brott i stor skala, eller
- 4) dopningsmedel sprids till minderåriga och dopningsbrottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för **grovt dopningsbrott** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

8 §

Lindrigt dopningsbrott

(ny)

*Om dopningsbrottet, med hänsyn till mängden dopningsmedel eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, skall gärningsmannen för **lindrigt dopningsbrott** dömas till böter.*

9 §

Genteknikbrott

(se 39—41 § gentekniklagen)

Den som i strid med gentekniklagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av den uppsåtliga eller av grov oaktsamhet

- 1) framställer, använder, för in i landet, håller till salu eller släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana,
- 2) tar i bruk en anläggning eller en del därav för användning av genetiskt modifierade organismer,
- 3) försummar den aktsamhetsplikt eller den skyldighet att hålla sig underrättad eller den skyldighet att anmäla om ny information och att anmäla olyckor och tillbud som åligger verksamhetsidkaren,
- 4) försummar skyldigheten att föra bok över genetiskt modifierade organismer eller
- 5) försummar skyldigheten att anmäla ibruktageandet av en anläggning eller av genetiskt modifierade organismer, forsknings- och utvecklingsförsök eller resultatet av sådana eller utsläppande av

produkter på marknaden
så att gärningen är ägnad att orsaka fara
för någon annans liv eller hälsa skall, om
strängare straff för gärningen inte bestäms
på något annat ställe i lag, för
genteknikbrott dömas till böter eller
fängelse i högst ett år.

10 §

Straffbar användning av kärnenergi

(se 72 § kärnenergilagen)

Den som i strid med kärnenergilagen eller
bestämmelser eller allmänna eller särskilda
föreskrifter som utfärdats med stöd av den
uppsåtliga eller av oaktsamhet

- 1) utan tillstånd använder kärnenergi eller
underlåter att iaktta villkoren i ett tillstånd
för användning av kärnenergi,
- 2) underlåter att iaktta bestämmelser eller
allmänna eller särskilda föreskrifter om
säkerheten vid användning av kärnenergi,
den ombesörjningsskyldighet som hänför sig
till kärnavfallshanteringen, skydds- och
beredskapsarrangemang eller sådana
arrangemang för räddningstjänsten som
inte hör till myndigheterna,
- 3) i egenskap av avfallshanteringskyldig
underlåter att fullgöra sin skyldighet att
reservera medel för kostnader för
kärnavfallshantering eller börjar driva en
kärnanläggning innan den behöriga
myndigheten har konstaterat att nämnda
skyldighet har fullgjorts, eller underlåter att
anmäla verksamhet som omfattas av
anmälningsskyldigheten,
- 4) börjar driva en kärnanläggning eller,
utan att inleda uppförandet av en
kärnanläggning, annars börjar använda
kärnenergi innan den behöriga
myndigheten, när verksamheten förutsätter
det, har konstaterat att säkerhetskraven
uppfylls, skydds- och
beredskapsarrangemangen är tillräckliga,
övervakningen i syfte att förhindra
spridningen av kärnvapen har ordnats på
behörigt sätt och skadeståndsansvaret för
kärnsador som kan uppkomma i samband
med verksamheten har ordnats på
föreskrivet sätt,
- 5) av annan orsak än tvingande skäl som
rör tryggande av säkerheten hindrar eller

Gällande lydelse

(se 41 § atomansvarighetslagen)

Föreslagen lydelse

stör en sådan anordnings funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi eller
6) försummar sin skyldighet att avge rapporter enligt fastställda formulär eller att lämna andra behövliga upplysningar och anmälningar eller att sörja för material- och driftsbokföring enligt fastställda formulär,
skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **straffbar användning av kärnenergi** dömas till böter eller fängelse i högst ett år.
För straffbar användning av kärnenergi döms också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sin försäkringsplikt eller ställandet av säkerhet enligt atomansvarighetslagen (484/1972).

11 §

Sprängämnesbrott

(se 11 § lagen om explosionsfarliga ämnen)

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den framställer, för in i landet, använder, innehar, lagrar, förvarar, transporterar, håller till salu eller överlåter farliga ämnen eller produkter skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **sprängämnesbrott** dömas till böter eller fängelse i högst två år.

12 §

Ovarsam hantering

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med lag, eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av lag, eller annars på ett ovarsamt sätt använder, behandlar eller förvarar

(se 1, 4, 20—22 § och 12 § lagen om explosionsfarliga ämnen)

(se 1 och 4, 10 § lagen om bekämpningsmedel och 52 § kemikalielagen)

- 1) skjutvapen, eld eller explosionsfarliga ämnen eller produkter,
- 2) hälso- eller miljöfarliga eller brand- och explosionsfarliga kemikalier eller andra motsvarande ämnen eller
- 3) radioaktiva ämnen eller

(se 60 § strålskyddslagen)

strålningsalstrande apparater
så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller orsakar fara för någon annans egendom skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **ovarsam hantering** dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §

Brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen

(se 19 § lagen om transport av farliga ämnen)

*Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den avsänder, avlämnar för lastning, skeppar, transporterar, kör, lastar, lossar, hanterar, har som bagage eller tillfälligt förvarar farliga ämnen så att förfarandet är ägnat att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller orsakar fara för någon annans egendom skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen** dömas till böter eller fängelse i högst två år.*

14 §

Underlåtelse att märka ut fara

(se 10—12 §)

Den som
1) *vid utförandet av byggnadsarbete, schaktningsarbete eller vattenbyggnadsarbete,*
2) *vid byggandet av väg-, spår- eller vattentrafikleder eller när han eller hon ansvarar för underhållet av en gata eller någon annan trafikled eller*
3) *när han eller hon ansvarar för en brunn, grop eller vak på en plats där människor allmänt rör sig*
*uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att på behörigt sätt märka ut en fara för liv eller hälsa eller annars att varna för en sådan fara, skall för **underlåtelse att märka ut fara** dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

För underlåtelse att märka ut fara döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet orättmätigt avlägsnar ett i 1 mom. avsett märke som anger en fara för liv eller hälsa.

15 §

Underlåtelse att vakta djur

(se 7 och 8 §)

*Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att på behörigt sätt vakta ett djur som är farligt för människor och som han eller hon ansvarar för, skall för **underlåtelse att vakta djur** dömas till böter.*

Domstolen kan bestämma att djuret skall avlivas, om detta är befogat på grund av att djuret är farligt.

16 §

Definition

(ny)

*I denna lag avses med **dopningsmedel***

1) syntetiska anabola steroider och deras derivat,

2) testosteron och dess derivat,

3) tillväxthormon och

4) kemiska substanser som ökar produktionen av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon i människokroppen.

Närmare bestämmelser om vilka ämnen som skall betraktas som sådana dopningsmedel som avses i 1 mom. utfärdas av statsrådet genom förordning.

17 §

Förverkandepåföljd

(se 4 och 5 §, 10 § lagen om bekämpningsmedel, 53 § kemikalielagen, 39 § livsmedelslagen, 48 § lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel, 99 § läkemedelslagen och 11 § lagen om explosionsfarliga ämnen)

Egendom som har varit föremål för hälsobrott, läkemedelsbrott, dopningsbrott, grovt dopningsbrott, lindrigt dopningsbrott, genteknikbrott, sprängämnesbrott, ovarsam hantering eller brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, eller värdet av sådan egendom, samt kärl, emballage eller något annat som har använts för

förvaring av ett brottsobjekt och transportmedel som har använts för brottet skall dömas förverkade till staten med iakttagande på motsvarande sätt av 46 kap. 8—13 §.

46 kap.

Om regleringsbrott och smuggling

4 §

Smuggling

(se 27 § lagen om veterinär gränskontroll)

För smuggling döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den för eller uppsåtligen försöker föra in i landet eller transporterar, hanterar eller förvarar djur eller varor eller försummar sin skyldighet att låta kontrollera djuren eller varorna.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

2.

Lag**om ändring av 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 kap. 10 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 566/1998, som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

**Husrannsakan samt kroppsvisitation och
kroppsbesiktning**

10 §

Förutsättningar för kroppsvisitation

Kroppsvisitation får företas för att eftersöka
föremål som skall tas i beslag eller annars
för att utröna omständigheter som kan ha
betydelse för utredningen av brott, om det
finns skäl att misstänka att någon har begått
ett brott för vilket det strängaste straffet är
minst sex månaders fängelse.
Kroppsvisitation får företas också om det
brott som misstanken gäller är lindrig
misshandel, snatteri, lindrig förskingring,
lindrigt olovligt brukande eller lindrigt
bedrägeri.

Föreslagen lydelse

5 kap.

**Husrannsakan samt kroppsvisitation och
kroppsbesiktning**

10 §

Förutsättningar för kroppsvisitation

Kroppsvisitation får företas för att eftersöka
föremål som skall tas i beslag eller annars
för att utröna omständigheter som kan ha
betydelse för utredningen av brott, om det
finns skäl att misstänka att någon har begått
ett brott för vilket det strängaste straffet är
minst sex månaders fängelse.
Kroppsvisitation får företas också om det
brott som misstanken gäller är lindrig
misshandel, snatteri, lindrig förskingring,
lindrigt olovligt brukande, *innehav av*
inbrottsredskap eller lindrigt bedrägeri.

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag**om ändring av 10 § lagen om bekämpningsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 maj 1969 om bekämpningsmedel (327/1969) 10 §, sådan den lyder i lag
707/1995 och 660/1999, som följer:

Gällande lydelse

10 §

Om straff för miljöförstöring som begåtts i strid med denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den stadgas i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

(2 mom. upphävts tidigare)

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 mom. *uppsåtligen eller av oaksamhet bryter* mot denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den om framställning, import, försäljning, förvaring, transport eller bruk av bekämpningsmedel skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag, för *brott mot bekämpningsmedelslagen* dömas till böter eller fängelse *i högst ett år*.

Vara som införts till landet, här tillverkats, innehafts, forslats eller saluförts i strid med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, eller dess värde samt genom brottet vunnen ekonomisk nytta kan dömas förbrutna till staten.

Föreslagen lydelse

10 §

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen.

Om straff för ovarsam hantering av bekämpningsmedel bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

(se 44 kap. 17 § förverkandepåföljd SL)

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av 17 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 539/1993, som följer:

Gällande lydelse

17 §

Den som tillverkar, saluhåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter eller importerar konsumtionsvaror som avses i 4 § eller utför, saluhåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter konsumenttjänster som avses i 4 § och sålunda uppsåtligen orsakar fara för konsumentens hälsa eller egendom, skall för *produktsäkerhetsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om det inte stadgas strängare straff för gärningen i någon annan lag.

För produktsäkerhetsbrott skall även den dömas, som uppsåtligen underlåter att iakttä förbud eller ett förordnande som avses i 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b §.

Den som av grov vårdslöshet eller oaktsamhet gör sig skyldig till en gärning som avses i 1 eller 2 mom., skall för *produktsäkerhetsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i annan lag.

Den som bryter mot ett beslut som givits med stöd av 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § och som förstärkts med vite, kan dock inte dömas till straff för samma handling.

Föreslagen lydelse

17 §

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som avses i 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *produktsäkerhetsförseelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har utfärdats med stöd av 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § och som förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 53 § och *ändras* 52 och 52 a §, sådana de lyder, 52 § delvis ändrad i lag 720/1994, 706/1995, 659/1999 och 1198/1999 samt 52 a § i nämnda lag 706/1995, som följer:

Gällande lydelse

52 §

Straff

Den som

1) *tillverkar, importerar, exporterar, upplagar, överlåter, innehar, förvarar, testar eller använder en kemikalie eller utövar annan verksamhet, som avses i denna lag, i strid med lagen eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdas med stöd av den,*

2) försummar att ansöka om godkännande som avses i 25 §, att ansöka om registrering som avses i 30 c §, att ansöka om tillstånd eller göra en anmälan som avses i 30 e §, att ansöka om tillstånd som avses i 32 §, att göra en anmälan som avses i 20 eller 32 §, att utarbeta och distribuera ett skyddsinformationsblad som avses i 17 § 3 mom. eller sin skyldighet att tillställa uppgifter enligt 18 a §,

3) *bryter mot ett förbud eller en bestämmelse som meddelas med stöd av 43 § eller mot föreskrifter som tillsynsmyndigheten meddelar med stöd av 33,*

4) försummar den anmälningsskyldighet som stadgas i 42 § 2 mom. eller skyldigheten att lämna uppgifter enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 2455/92 om export och import av vissa farliga kemikalier eller bryter mot bestämmelserna enligt artikel 7 om förpackning och märkning av kemikalier

Föreslagen lydelse

52 §

Kemikalieförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) försummar att ansöka om godkännande som avses i 25 §, att ansöka om registrering som avses i 30 c §, att ansöka om tillstånd eller göra en anmälan som avses i 30 e §, att ansöka om tillstånd som avses i 32 §, att göra en anmälan som avses i 20 eller 32 §, att utarbeta och distribuera ett skyddsinformationsblad som avses i 17 § 3 mom. eller sin skyldighet att lämna uppgifter enligt 18 a §,

2) bryter mot föreskrifter som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av 33 §,

3) försummar den anmälningsskyldighet som bestäms i 42 § 2 mom. eller skyldigheten att lämna uppgifter enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 2455/92 om export och import av vissa farliga kemikalier eller bryter mot bestämmelserna artikel 7 om förpackning

Gällande lydelse

eller ett beslut av destinationslandet enligt artikel 5 och bilaga II i förordningen, skall för *kemikalieförseelse* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om det inte stadgas strängare straff för gärningen i någon annan lag.

Har en gärning som avses i 1 mom. begåtts uppsåtligen eller av grov vårdslöshet eller har gärningen orsakat betydande hälso- eller miljöskada, skall gärningsmannen för kemikaliebrott dömas till böter eller fängelse i högst två år, om det inte stadgas strängare straff för gärningen i någon annan lag.

(3 och 4 mom. upphävts tidigare)

Den som bryter mot ett förbud enligt denna lag som har förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

52 a §

Hänvisningsstadgande angående straff

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag stadgas i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

53 §

Förverkandepåföljder

En hälso- eller miljöfarlig kemikalie, som har tillverkats, importerats, exporterats, upplagrats, överlåtits, innehafts, förvarats eller annars använts i strid med denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan helt eller delvis dömas förverkad till staten. Om det inte är möjligt att döma kemikalien

Föreslagen lydelse

och märkning av kemikalier eller mot ett beslut av destinationslandet enligt artikel 5 och bilaga II i förordningen i

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *kemikalieförseelse* dömas till böter.

(se hälsobrott och ovarsam hantering 44 kap. 1 och 12 § SL)

Den som bryter mot ett förbud eller en föreskrift som har utfärdats med stöd av denna lag och förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

52 a §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Om straff för ovarsam hantering av hälso- eller miljöfarliga samt brand- och explosionsfarliga kemikalier bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

(upphävs, se förverkandepåföljd 44 kap. 17 § SL)

förverkad, kan dess värde i motsvarande mån dö-mas helt eller delvis förverkat.

När ekonomisk fördel av brott som avses i 52 § och ett föremål eller någon annan egendom som använts för att begå brottet döms att förverkas, skall i övrigt iakttas 2 kap. 16 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.

Lag

om ändring av 54 § hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 54 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 709/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

54 §

54 §

Förseelse och brott som innefattar framkallande av hälsofara

Straffbestämmelser

Den som

(se 4 mom.)

1) underlåter att göra anmälan enligt denna lag,
2) bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av denna lag, eller
3) på något annat sätt bryter mot denna lag eller mot stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den skall, om strängare straff för gärningen inte stadgas i någon annan lag, för *förseelse som innefattar framkallande av hälsofara* dömas till böter.

Om en gärning som avses i 1 mom. har begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet och om gärningen har orsakat skada för hälsan skall gärningsmannen, om strängare straff för gärning-en inte stadgas i någon annan lag, för *brott som innefattar framkallande av hälsofara* dömas till böter

Om straff för sådan verksamhet som är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa och som har bedrivits i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889). Om straff för sådan underlåtelse att göra

Gällande lydelse

eller fängelse i högst sex månader.

Om straff för miljöförstöring i strid med denna lag stadgas i 48 kap. 1—4 § strafflagen.
(se 1 mom.)

Föreslagen lydelse

anmälan och för sådan överträdelse av ett förbud eller en föreskrift av en myndighet som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 2 § strafflagen.

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Den som uppsåtligen eller av oaksamhet
1) i strid med 17 § 2 mom., 22, 26 eller 28 §, 30 § 2 mom., 33 eller 35 § bedriver verksamhet som är skadlig för hälsan eller medför sanitär olägenhet,
2) bryter mot den skyldighet att ansluta sig till en vattenledning eller ett avlopp som bestäms i 19 och 23 §,
3) bryter mot ett förbud eller en begränsning som utfärdats med stöd av 27 § 2 mom. och som gäller användningen av en bostad eller ett vistelseutrymme för sitt ändamål,
4) försummar den skyldighet att utöva egenkontroll som bestäms i 36 §,
5) underlåter att anmäla matförgifning så som bestäms i 38 § 1 mom. eller underlåter att informera om en olycka eller någon annan störning i verksamheten så som bestäms i 44 § 2 mom.
skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för förseelse som innefattar framkallande av hälsofara dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag**om ändring av 39 § livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) 39 § 3 mom. och
ändras i 39 § rubriken samt 1 och 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

39 §

Straffstadganden och förverkandepåföljder

Den som

- 1) underlåter att fullgöra en skyldighet som föreskrivs i denna lag,
- 2) bryter mot det som en myndighet har bestämt med stöd av denna lag, eller
- 3) annars bryter mot denna lag eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall, om inte strängare straff för gärningen eller underlåtelser stadgas i någon annan lag för livsmedelsförseelse dömas till böter.

Om en gärning eller underlåtelser som avses i 1 mom. skall anses vara uppsåtlig och den har varit ägnad att medföra fara för människors hälsa, skall, om inte strängare straff för gärningen eller underlåtelser stadgas någon annanstans, för livsmedelsbrott dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse

39 §

Straffbestämmelser

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) tillverkar eller bereder, importerar, exporterar, håller till salu, serverar eller annars överlåter ett livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna,
 - 2) bryter mot den skyldighet att lämna uppgifter som bestäms i 6 §,
 - 3) försummar den skyldighet att utöva egenkontroll som bestäms i 8 §,
 - 4) försummar den anmälningsplikt som avses i 23 § eller handlar i strid med ett tillståndsbeslut som fattats med stöd av 23 § eller
 - 5) bryter mot det som tillsynsmyndigheten har bestämt med stöd av 27, 31 eller 34 §, mot ett förbud som myndigheten har utfärdat med stöd av 28, 29 eller 33 § eller mot ett beslut om omhändertagande som myndigheten har fattat med stöd av 36 eller 38 §
- skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för livsmedelsförseelse dömas till böter.*

Gällande lydelse

Den egendom som har varit föremål för ett brott enligt 1 eller 2 mom. eller dess värde skall dömas helt eller delvis förbrutna till staten enligt 46 kap. 8—12 § strafflagen. När den ekonomiska fördel som brottet eller förseelsen medfört och de föremål eller annan egendom som använts för dessa döms förbrutna till staten iakttas i övrigt 2 kap. 16 § strafflagen.

Föreslagen lydelse

(upphävs, se förverkandepåföljd 44 kap. 17 §)

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel
(1195/1996) 48 § samt mellanrubriken före den och
ändras 46 § som följer:

Gällande lydelse

46 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med denna lag eller de föreskrifter som meddelats med stöd av den,
- 2) bedriver verksamhet enligt denna lag vid en sådan anläggning eller på ett sådant fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt denna lag eller vars godkännande eller registre-ring har återkallats teisorärt eller helt eller som inte har ett goisänt system för egenkontroll,
- 3) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har meddelat med stöd av denna lag,
- 4) trots anmärkning av anläggningsövervakaren underlåter att föra bok eller lämna uppgifter enligt 16 § eller att lämna meddelande enligt 21 §,
- 5) trots anmärkning eller förbud av en tillsynsmyndighet levererar från en produktionsenhet ett livsmedel som inte uppfyller kräsen i denna lag eller i de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller

Föreslagen lydelse

46 §

Straffbestämmelser

Om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) använder animaliska livsmedel som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som meddelats med stöd av den,
- 2) bedriver verksamhet enligt denna lag vid en sådan anläggning eller på ett sådant fiskefartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt denna lag eller vars godkännande eller registrering har återkallats med stöd av 38 § temporärt eller helt eller som inte har ett godkänt system för egenkontroll enligt 21 § 1 mom.,
- 3) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en tillsynsmyndighet har utfärdat med stöd av denna lag,
- 4) trots anmärkning av tillsynsmyndighet underlåter att föra bok eller lämna uppgifter enligt 16 § 3 mom. eller att lämna meddelande enligt 21 § 2 mom.,
- 5) trots anmärkning eller förbud av en tillsynsmyndighet levererar från en produktionsenhet ett livsmedel som inte uppfyller kraven i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, eller

Gällande lydelse

6) i strid med denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den bedriver sådan verksamhet som avses i denna lag men inte nämns i 1—5 punkten

skall för brott mot lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Tillsynsmyndigheten kan låta bli att till förundersökningsmyndigheten anmäla en förseelse som med tanke på helheten kan anses som uppenbart ringa.

Den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som utfärdats med stöd av denna lag och som effektiverats med vite, kan lämnas obesträffad för samma gärning.

Förverkandepåföljd

48 §

Animaliska livsmedel som har hanterats, tillverkats, transporterats, importerats, exporterats eller saluhållits i strid med denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller deras värde kan dömas helt eller delvis förbrutna till staten.

Om förverkande till staten av den ekonomiska fördel som ett brott medför och de föremål eller annan egendom som använts för brottet stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen.

Föreslagen lydelse

6) *försummar den skyldighet att lämna hjälp som avses i 27 §*

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för ***livsmedelshygienförseelse*** dömas till böter.

En tillsynsmyndighet behöver inte till förundersökningsmyndigheten anmäla en förseelse som med tanke på helheten skall anses som uppenbart ringa.

Den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som har utfärdats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan lämnas obesträffad för samma gärning.

(upphävs)

(upphävs, se förverkandepåföljd 44 kap. 17 §)

Denna lag träder i kraft den 200 .

9.

Lag**om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) 38 § och *ändras* 37 § som följer:

Gällande lydelse

37 §

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet
1) försummar att iaktta för honom utfärdade föreskrifter som avser att förhindra att smittsam sjukdom sprids,
2) efter intagning på anstalt underlåter att iaktta anstaltens ordningsregler, eller
3) bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser
och sålunda vållar risk för att allmänfarlig smittsam sjukdom sprids, skall för orsakande av smittorisk dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

38 §

Om gärning eller försummelse som nämns i 37 § är ringa och har berott på ouppmärksamhet, tanklöshet eller okunnighet som med beaktande av omständigheterna är ursäktlig, och om allmänt intresse inte kräver åtgärder, kan allmänna åklagaren avstå från att väcka åtal.

Föreslagen lydelse

37 §

Om straff för brott mot bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids bestäms i 44 kap. 2 § strafflagen (39/1889).

(upphävs, se 1 kap. 7 och 8 § lagen om rättegång i brottmål)

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

10.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 28 juni 1994 om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården
(559/1994) 35 § och
ändras 34 § som följer:

Gällande lydelse

34 §

*Olovlig verksamhet som yrkesutbildad
person inom hälso- och sjukvårde*

Den som utan sådan rätt som baserar sig på denna lag är verksam såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt denna lag skall för *olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* dömas till böter.

Den som i samband med verksamhet enligt 1 mom. ger vård eller behandling som kan medföra fara för liv eller hälsa för den person som vårdas eller behandlas skall för olovlig verksamhet med fara för patienten såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

35 §

Yrkesmässig olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården

Den som tar i 34 § 1 mom. avsedd verksamhet till yrke skall för yrkesmässig olovlig verksamhet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse

34 §

Hänvisningsbestämmelse om straff

Om straff för utan laglig rätt bedriven verksamhet som en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i denna lag bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen (39/1889).

(upphävs, se olovlig utövning av ett yrke inom hälso- och sjukvården 44 kap. 3 § SL)

130

Gällande lydelse

Om verksamheten enligt 1 mom. dessutom är sådan som avses i 34 § 2 mom. skall den som bedriver sådan verksamhet för **yrkesmässig olovlig verksamhet med fara för patienten såsom yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården** dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den *200* .

11.**Lag****om ändring av 30 § lagen om utövning av veterinäryrket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 januari 2000 om utövning av veterinäryrket (29/2000) 30 § som följer:

Gällande lydelse

30 §

Olovlig utövning av veterinäryrket

Den som *mot ersättning* utövar veterinäryrket utan att ha rätt därtill eller utövar veterinäryrket i större omfattning än hans eller hennes rättighet förutsätter, skall för *olovlig utövning av veterinäryrket* dömas till böter.

Den som tar en i 1 mom. avsedd olovlig verksamhet *till yrke* skall för *yrkesmässig olovlig utövning av veterinäryrket* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

Föreslagen lydelse

30 §

Hänvisningsbestämmelse om straff

Om straff för utövning av veterinäryrket utan laglig rätt bestäms i 44 kap. 4 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

12.

Lag**om ändring av läkemedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i läkemedelslagen av den 10 april 1987 (395/1987) 99 och 100 § samt mellanrubrikerna före dem, sådana de lyder, 99 § delvis ändrad i lag 1046/1993 och 100 § i sistnämnda lag, samt

ändras 96 och 98 §, sådana de lyder, 96 § delvis ändrad i lag 416/1995 och 98 § i sistnämnda lag, som följer:

Gällande lydelse

96 §

Den som

1) tillverkar, säljer eller på annat sätt överlåter, saluför, importerar, lagerför eller i sin besittning har i denna lag avsedda läkemedel i strid med denna lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning,

2) underlåter att föra i denna lag nämnd förteckning, att göra anmälan eller att följa läkemedelstaxan eller försummar sin informationsplikt, eller när det gäller läkemedel som avses i denna lag underlåter sådan rapportering eller försummar sådan informationsplikt som avses i Europeiska gemenskapens lagstiftning,

3) bryter mot förbud som en tillsynsmyndighet utfärdat med stöd av denna lag eller som en institution inom Europeiska unionen utfärdat i fråga om läkemedel som avses i denna lag, eller

4) utan tillstånd idkar läkemedelspartihandel eller apoteksrörelse,

skall för *läkemedelsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om det inte för gärningen stadgas strängare straff annatstans.

98 §

Den som på något annat sätt överträder denna lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning om läkemedel som avses i denna lag eller med stöd av dessa utfärdade stadganden eller bestämmelser, skall för *läkemedelsförseelse* dömas till böter, om inte för gärningen stadgas strängare straff någon annatstans.

Föreslagen lydelse

96 §

Om straff för läkemedelsbrott som har begåtts i strid med denna lag eller Europeiska gemenskapens lagstiftning om tillsyn över läkemedel som avses i denna lag eller med stöd av dessa utfärdade bestämmelser eller föreskrifter bestäms i 44 kap. 5 § strafflagen (39/1889).

Om straff för idkande av partihandel med läkemedel eller drivande av apoteksrörelse utan tillstånd enligt denna lag bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen.

98 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med denna lag eller en förordning om tillsyn över läkemedel som utfärdats med stöd av artikel 100a eller 235 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av dem

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 1) tillverkar, importerar, lagerför, håller till salu eller överlåter läkemedel som avses i denna lag,
 2) i fråga om läkemedel som avses i denna lag, underlåter att göra anmälan, försummar sin informationsplikt eller underlåter att föra förteckning,
 3) bryter mot ett förbud som en finsk tillsynsmyndighet eller Europeiska gemenskapernas kommission eller Europeiska unionens råd har utfärdat om läkemedel som avses i denna lag skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **läkemedelsförseelse** dömas till böter.
 För läkemedelsförseelse döms också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att iaktta den läkemedelstaxa som avses i 58 §.

Förverkandepåföljder

(upphävs)

99 §

Läkemedel, som i strid med denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har tillverkats, sålts eller på annat sätt överlåtits, saluförts, importerats, lagerförts eller innehafts, eller deras värde samt ekonomisk fördel av brottet skall förklaras förverkade till staten. Förverkandepåföljden behöver inte dömas ut eller också kan den begränsas till endast en del av egendomen eller den ekonomiska fördelen, om påföljden i övrigt med beaktande av om-ständigheterna vore oskälig.

(upphävs, se förverkandepåföljd 44 kap. 17 § SL)

Beslag

(upphävs)

100 §

En anhållningsberättigad tjänsteman får ta i beslag läkemedel som avses i denna lag, om det är sannolikt att varan kommer att dömas förbruten till staten.

(upphävs, se förutsättningar för beslag tvångsmedelslag 4 kap. 1 §)

Denna lag träder i kraft den 200 .

13.**Lag****om ändring av 24 § lagen om privat hälso- och sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 9 februari 1990 om privat hälso- och sjukvård (152/1990) 24 § 3 mom.
 och
ändras 24 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

24 §

Övriga straffstadganden

Den som privat tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster utan behörigt tillstånd skall för olovligt tillhandahållande av privata hälso- och sjukvårdstjänster dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Vid förseelse som avses i 2 mom. får eftergift ske i fråga om anmälan, åtal eller straff, om förseelsen är ringa och saken rättas till utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

24 §

Övriga straffbestämmelser

Om straff för tillhandahållande av privata hälso- och sjukvårdsvårdstjänster utan tillstånd bestäms i 44 kap. 3 § strafflagen.

 (upphävs, se 2 § förundersökningslagen, 1 kap. 7 och 8 § lagen om rättegång i brottmål och 3 kap. 5 § SL)

 Denna lag träder i kraft den 200 .

14.

Lag**om ändring av 36 § lagen om medicinsk behandling av djur**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 27 juni 1997 om medicinsk behandling av djur (617/1997) 36 § 1 och 2
mom. som följer:

Gällande lydelse

36 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) i strid mot denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den använder läke-medel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur,
- 2) bryter mot export- eller importbegränsningarna i 39 §,
- 3) bryter mot en föreskrift eller ett förbud som en myndighet har meddelat med stöd av 27 § i denna lag eller ett beslut om omhändertagande enligt 31 §,
- 4) bryter mot bestämmelserna om identifiering enligt 11 § och märkning enligt 12 §,
- 5) bryter mot bestämmelserna om karenstider enligt 13—15 §, eller
- 6) underlåter att lämna uppgifter enligt 18 § skall för *brott mot medicinsk behandling av djur* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) låter bli att lämna uppgifter enligt 16 eller 17 §,

Föreslagen lydelse

36 §

Straffbestämmelser

Om straff för läkemedelsbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 5 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den använder läkemedel, läkemedelssubstanser eller andra ämnen som är avsedda för behandling av djur eller redskap som är avsedda för medicinsk behandling av djur,
- 2) bryter mot export- eller importbegränsningar som utfärdats med stöd av 39 §,

(se läkemedelsbrott 44 kap. 5 § 2 mom. SL)

(se läkemedelsbrott 44 kap. 5 § 2 mom. SL)
(se läkemedelsbrott 44 kap. 5 § 2 mom. SL)
(se läkemedelsbrott 44 kap. 5 § 2 mom. SL)

(se läkemedelsbrott 44 kap. 5 § 2 mom. SL)

- 3) trots anmärkning av en tillsynsmyndighet underlåter att föra bok enligt 19—21 § eller
- 4) försummar sin skyldighet att lämna hjälp enligt 26 §,

Gällande lydelse

2) trots anmärkning av en tillsynsmyndighet underlåter att föra bok enligt 19—21 §, eller
 3) vägrar att lämna uppgifter enligt 22 § eller att bistå enligt 26 § en tillsynsmyndighet eller en utländsk inspektör som avses i 24 §,
 skall för *förseelse mot medicinsk behandling av djur* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Föreslagen lydelse

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *förseelse mot medicinsk behandling av djur* dömas till böter.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

15.

Lag**om ändring av gentekniklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gentekniklagen av den 17 mars 1995 (377/1995) 39—41 § samt
ändras 42 §, sådan den lyder i lag 1019/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

Genteknikbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet

(upphävs, se genteknikbrott 44 kap. 9 § och miljöförstöring 48 kap. 1—4 § SL)

1) i strid med denna lag eller stadganden, föreskrifter och förbud som meddelats med stöd av den framställer, använder, importerar, säljer eller annars släpper ut på marknaden genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller sådana eller

2) i strid med denna lag eller stadganden eller föreskrifter som meddelas med stöd av den tar i bruk en anläggning eller del därav för användning av genetiskt modifierade organismer

så att hans förfarande är ägnat att medföra risk eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön skall för *genteknikbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För genteknikbrott döms också den som försummar

1) den aktsamhetsplikt eller skyldighet att hålla sig underrättad som ålagts verksamhetsidkaren,

2) skyldigheten att föra bok över genetiskt modifierade organismer,

3) den i 11 § stadgade skyldigheten att anmäla om ny information,

4) den i 12 § stadgade skyldigheten att anmäla olyckor och tillbud,

5) anmälningsplikten enligt 14, 17 och 20 §

eller

6) den i 19 § stadgade skyldigheten att anmäla resultatet av forsknings- och utvecklingsförsök så att hans förfarande är ägnat att medföra risk eller olägenheter för människors hälsa eller för miljön.

40 §

Grovt genteknikbrott

Om allvarlig risk åsamkas människors hälsa eller miljön vid genteknikbrott, skall gärningsmannen, med hänsyn till riskens omfattning, varaktighet och andra omständigheter och om brottet är grovt också bedömt som en helhet, för *grovt genteknikbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

41 §

Genteknikförseelse

Om ett genteknikbrott bedömt som en helhet är ringa med hänsyn till att risken eller skadan för hälsan och miljön är ringa eller andra omständigheter som hänför sig till brottet, skall gärningsmannen för *genteknikförseelse* dömas till böter.

42 §

Hänvisningsstadgande rörande straff

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 32 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff stadgas för den på något

(upphävs, se äventyrande av andras hälsa 34 kap. 4 § 1 mom. 5 punkten, genteknikbrott 44 kap. 9 § och miljöförstöring 48 kap. 1—4 § SL)

(upphävs, se genteknikbrott 44 kap. 9 § och miljöförstöring 48 kap. 1—4 § SL)

42 §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för äventyrande av andras hälsa i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 34 kap. 4 § strafflagen.

Om straff för genteknikbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 9 § strafflagen.

(se 4 mom.)

Gällande lydelse

annat ställe i lag.

Om straff för miljöförstöring som begåtts i strid med denna lag stadgas i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Föreslagen lydelse

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 32 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff bestäms för den på något annat ställe i lag.

Denna lag träder i kraft den *200 .*

16.**Lag****om ändring av kärnenergilagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kärnenergilagen av den 11 december 1987 (990/1987) 72 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 593/1995,

ändras rubriken för 69 § samt 73 § 1 och 2 mom., av dessa lagrum 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag 593/1995, samt

fogas till 69 §, sådan den lyder i nämnda lag 593/1995, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

69 §

Hänvisningsstadgande

Föreslagen lydelse

69 §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Om straff för straffbar användning av kärnenergi i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 10 § strafflagen (39/1889).

72 §

Olovlig användning av kärnenergi och brott mot stadgandena i kärnenergilagen

Den som utan tillstånd enligt denna lag använder kärnenergi, skall för olovlig användning av kärnenergi dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) underlåter att iaktta vad som stadgas i 9 §, 20 § 2 mom., 21 § 2 mom. och 36 § eller med stöd av 76 § 1 mom.,

2) bryter mot eller underlåter att iaktta i 25 § nämnda tillståndsvillkor eller något som en myndighet med stöd av denna lag har bestämt för tryggnad av säkerheten eller om skydds- och beredskapsarrangemangen eller andra arrangemang som behövs för begränsning av kärnskador,

3) av annan orsak än tvingande skäl som rör tryggnad av säkerheten hindrar eller stör en sådan anordnings funktion som installerats med tanke på tillsyn som avses i 63 §, eller

4) bryter mot en skyldighet som ålagts

(upphävs, se straffbar användning av kärnenergi 44 kap. 10 § SL)

Gällande lydelse

honom med stöd av 63 § 1 mom. 5 punkten, skall, om brottet inte skall bestraffas enligt 69 §, för *brott mot kärnenergilagen* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

73 §

Förverkandepåföljd

En kärnladdning, ett kärnämne eller kärnavfall som har använts för att begå brott som avses i 69 § samt en anordning eller ett ämne eller formler eller ritningar som nämns i 3 mom. skall dömas förbrutna till staten.

Med anledning av brott som avses i 72 § 1 mom. kan

- 1) kärnanläggning som uppförts eller drivits;
- 2) gruva eller anrikningsverk som inlett sin verksamhet och där producerad malm eller anrikad malm som innehåller uran eller torium;
- 3) kärnämne eller kärnavfall som framställts, innehafts, producerats, överlåtits, behandlats, använts, lagrats eller transporterats eller förts till eller från landet och malm eller anrikad malm, innehållande uran eller torium, som förts till eller från landet; samt
- 4) ämne, anordning, aggregat och informationsmaterial på kärnenergiområdet som innehafts, överlåtits eller förts till eller från landet, eller värdet därav, om denna lag eller med stöd därav utfärdade stadganden eller bestämmelser har överträtts, helt eller delvis dömas förbrutna till staten.

Föreslagen lydelse

73 §

Förverkandepåföljd

En kärnladdning, ett kärnämne eller kärnavfall som har använts för att begå brott som avses i 69 § 1—4 mom. samt en anordning eller ett ämne eller formler eller ritningar som avses i 3 mom. skall dömas förverkade till staten.

Med anledning av ett i 44 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten strafflagen avsett brott som gäller olovlig användning av kärnenergi kan

- 1) kärnanläggningar som uppförts eller drivits,
- 2) gruvor eller anrikningsverk som inlett sin verksamhet och där producerad malm eller anrikad malm som innehåller uran eller torium,
- 3) kärnämnen eller kärnavfall som framställts, innehafts, producerats, överlåtits, behandlats, använts, lagrats eller transporterats eller förts till eller från landet och malm eller anrikad malm, innehållande uran eller torium, som förts till eller från landet, samt
- 4) ämnen, anordningar, aggregat och informationsmaterial på kärnenergiområdet som innehafts, framställts, monterats, överlåtits eller förts till eller från landet, eller värdet därav, om kärnenergilagen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den har överträtts, i sin helhet eller delvis dömas förverkade till staten.

 Denna lag träder i kraft den 200 .
 Genom denna lag upphävs 73 § 2 mom. 4
 punkten lagen den 30 juni 2000 om ändring
 av kärnenergilagen (738/2000).

17.**Lag****om ändring av 41 § atomansvarighetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i atomansvarighetslagen av den 8 juni 1972 (484/1972) 41 § som följer:

Gällande lydelse

41 §

Den som försummar försäkringsplikt, som avses i denna lag, eller ställande av säkerhet, som avses i 28 § 2 mom., skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse

41 §

Om straff för försummande av den försäkringsplikt som avses i denna lag eller av ställandet av säkerhet enligt 28 § 2 mom. bestäms i 44 kap. 10 § 2 mom. strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 200 .

18.**Lag****om ändring av 11 och 12 § lagen om explosionsfarliga ämnen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen (263/1953) 11 och 12 §, av dessa lagrum 11 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 89/1983, som följer:

Gällande lydelse

11 §

Den som genom att lämna falsk uppgift eller genom att hemlighålla kvalitet eller genom annat svikligt förfarande bryter mot denna lag eller i stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes, där ej strängare straff är annorstädes stadgat, med böter eller fängelse i högst två år.

Den som på annat än i 1 mom. nämnt sätt bryter mot bestämmelserna i denna lag eller i stöd av densamma meddelade föreskrifter straffes med böter, där ej annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

Föreslagen lydelse

11 §

Om straff för ingivande av osant intyg till myndighet bestäms i 16 kap. 8 § strafflagen (39/1889).

Om straff för sprängämnesbrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 11 § strafflagen.

Om straff för ovarsam hantering av explosionsfarliga ämnen eller produkter bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

Gällande lydelse

Ämne, produkt, anordning eller apparat, som tillverkats, forslats, innehafts, överlåtit eller införts till landet i strid med denna lag eller med stöd av den utfärdade stadganden eller föreskrifter, eller dess värde samt genom brottet vunnen ekonomisk fördel kan dömas förbrukta till staten.

12 §

Den som gör sig skyldig till vårdslöshet vid hanteringen av ämnen och produkter, på vilka denna lag äger tillämpning, eller handskas med dem så ovarsamt, att annan kan anställa skada med dem, straffes såsom i 44 kap. strafflagen är stadgat.

Föreslagen lydelse

(se. förverkandepåföljd 44 kap. 17 § SL)

12 §

(se, ovarsam hantering 44 kap. 12 § SL)

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet i strid med denna lag eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den

1) tillverkar, importerar, håller till salu, överlåter, installerar, utför service på, besiktar eller använder tillverknings- eller upplagringsanordningar eller förbrukningsapparater för explosionsfarliga ämnen eller produkter,

2) försummar sin skyldighet enligt 4 eller 5 § att lämna uppgifter som behövs för tillsynen eller sin bokföringsskyldighet enligt 5 § eller

*3) försummar sin anmälningskyldighet som föreskrivits i syfte är att avvärja olyckor och skador till följd av olyckor eller försummar at utarbeta rapporter och informera om dem skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för **brott mot bestämmelserna om explosiva varor** dömas till böter.*

Denna lag träder i kraft den 200 .

19.

Lag**om ändring av 60 och 61 § strålskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strålskyddslagen av den 27 mars 1991 (592/1991) rubriken för 60 § samt 61 §, av dessa lagrum 61 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1334/1994, och fogas till 60 §, sådan den lyder i lag 594/1995, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

60 §

60 §

Strålskyddsbrott

Hänvisningsbestämmelser om brott

Om straff för ovarsam hantering av radioaktiva ämnen eller strålningsalstrande apparater bestäms i 44 kap. 12 § strafflagen.

61 §

61 §

Brott mot strålskyddslagen

Strålskyddsförseelse

En verksamhetsutövare som uppsåtligen eller av vårdslöshet väsentligt

- 1) försummar att söka i denna lag nämnt säkerhetstillstånd,
- 2) bryter mot eller underlåter att iaktta villkoren i ett säkerhetstillstånd eller något som en myndighet med stöd av denna lag har bestämt och som gäller tryggande av säkerheten eller lämnande av uppgifter som behövs för tillsynen,
- 3) försummar skyldigheten enligt 15 § att lämna uppgifter,
- 4) försummar den skyldighet som nämns i 28 §,
- 5) försummar den ombesörjningsplikt som nämns i 29 §,
- 6) försummar den skyldighet som nämns i 52 §,
- 7) försummar den ansökan om godkännande

En verksamhetsutövare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt

- 1) försummar att söka säkerhetstillstånd enligt denna lag,
- 2) bryter mot eller underlåter att iaktta villkoren i ett säkerhetstillstånd eller något som en myndighet med stöd av denna lag har bestämt och som gäller tryggande av säkerheten eller lämnande av uppgifter som behövs för tillsynen,
- 3) försummar den i 15 § föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter, överlåtarens utredningsplikter enligt 28 §, ombesörjningsplikten enligt 29 §, överlåtarens utredningsplikt enligt 52 § eller att ansöka om godkännande enligt 52a §, eller

Gällande lydelse

som nämns i 52 a §,
8) underlåter att iaktta ett förbud som meddelats med stöd av 56 §, skall för *brott mot strålskyddslagen* dömas till böter eller fängelse i högst två år, om inte brottet skall bestraffas enligt 60 § eller strängare straff stadgas i någon annan lag.

Föreslagen lydelse

4) underlåter att iaktta ett förbud som utfärdats med stöd av 56 §, skall, om inte gärningen skall bestraffas enligt 60 § eller om strängare straff för den inte bestäms på något annat ställe i lag, för *strålskyddsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

20.

Lag**om ändring av 19 § lagen om transport av farliga ämnen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 2 augusti 1994 om transport av farliga ämnen (719/1994) 19 § som följer:

Gällande lydelse

19 §

Straff

Den som avsiktligt eller av grov oaktsamhet underlåter att iaktta denna lag eller med stöd av denna lag utfärdade stadganden och bestämmelser om säkerhet vid transport så att hans förfarande är ägnat att medföra fara för någon annans liv, hälsa eller egendom eller för miljön skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som på något annat än i 1 mom. nämnt sätt bryter mot stadgandena i denna lag eller underlåter att iaktta stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats eller en skyldighet som har ålagts med stöd av denna lag och som förstärkts med vite kan lämnas ostraffad för samma gärning.

Föreslagen lydelse

19 §

Straffbestämmelser

Om straff för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 13 § strafflagen (39/1889).

Om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 48 kap. 1—4 § strafflagen.

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 och 2 mom. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den, skall för förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har utfärdats eller en skyldighet som har ålagts med stöd av denna lag och som förenats med vite kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Denna lag träder i kraft den 200 .

21.

Lag**om ändring av 27 § lagen om veterinär gränskontroll**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om veterinär gränskontroll (1192/1996) 27 § 1 och 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

27 §

Straffstadganden

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) importerar eller genom Finland transiterar djur eller varor i strid med denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av den,
- 2) enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av den inför sådana djur eller varor som skall kontrolleras vid en veterinär gränskontrollstation via något annat än ett med stöd av denna lag godkänt gräns- övergångsställe eller försummar sin skyldighet att omedelbart transportera dem till en veterinär gränskontrollstation,
- 3) försummar sin i 7 och 10 § stadgade skyldighet att låta kontrollera djuren eller varorna,
- 4) i fråga om importpartier som skall förvaras i tullager, friområde eller frilager underlåter att iaktta de bestämmelser som avses i 9 § 2 mom. om importörens och dennes företrädares skyldigheter vid förvaringen och hanteringen av importpartier eller den bokföringsskyldighet som hänför sig till ett importparti,
- 5) underlåter att iaktta en bestämmelse som tillsynsmyndigheten har utfärdat med stöd av 16—18 §, eller
- 6) på annat sätt bryter mot en bestämmelse som tillsynsmyndigheten har utfärdat med stöd av denna lag,

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag, för *brott mot lagen om veterinär gränskontroll* dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Om en gärning som avses i 1 mom. är

Föreslagen lydelse

27 §

Straffstadganden

Om straff för smuggling som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 46 kap. 4 § 2 mom. strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar den i 9 § 2 mom. avsedda bokföringsskyldigheten som hänför sig till ett importparti skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *brott mot lagen om veterinär gränskontroll* dömas till böter.

särskilt planmässig, om den begås i syfte att nå en av-sevärd ekonomisk fördel, om den är ägnad att medföra betydande fara för djurs och männi-skors hälsa och om brottet i övrigt bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt brott mot lagen om veterinär gränskontroll* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

Denna lag träder i kraft den 200 .